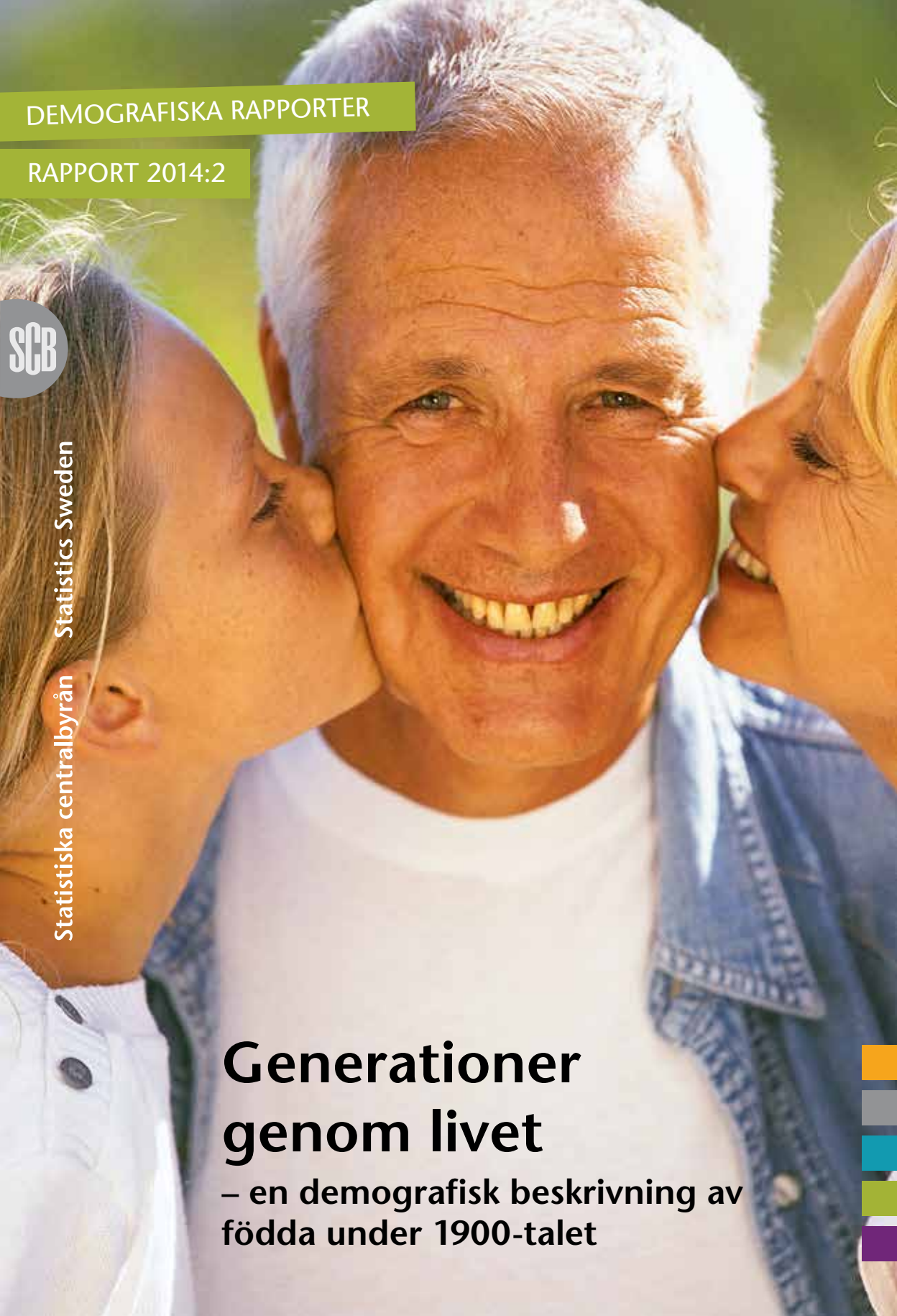

DEMOGRAFISKA RAPPORTER

RAPPORT 2014:2

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Generationer genom livet

– en demografisk beskrivning av födda under 1900-talet

Demografiska rapporter

2000:1 Sveriges framtida befolkning
2000:2 Barn och deras familjer 1999
2001:1 Varför föds det så få barn?
2001:2 Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet
2001:3 Livslängden i Sverige 1991–2000
2002:1 Barnens del av kakan
2002:2 Barn och deras familjer 2000
2002:3 Livslängd, hälsa och sysselsättning
2002:4 Befolkningsåret 2001
2002:5 Hur många barn får jag?
2002:6 Arbetskraftsinvandring – en lösning på försörjningsbördan?
2002:7 Mammor och pappor – om kvinnors och mäns föräldraskap
2003:1.1 Barn och deras familjer 2001. Del 1: Tabeller
2003:1.2 Barn och deras familjer 2001. Del 2: Texter och diagram
2003:2 Flyttströmmar i Sverige 1999–2001
2003:3 Befolkningsåret 2002
2003:4 Sveriges framtida befolkning – Befolkningsframskrivning för åren 2003–2050
2003:5 Sveriges framtida befolkning 2003–2020. Svensk och utländsk bakgrund
2003:6 Arbetslöshet och barnafödande
2003:7 Barn och deras familjer 2002
2004:1 Barnens tid med föräldrarna
2004:2 Vad påverkar sjukskrivningarna?
2004:3 Barn och deras familjer 2003
2004:4 Dödlighet efter utbildning, boende och civilstånd
2004:5 Efterkrigstidens invandring och utvandring
2005:1 Bostaden, storstaden och barnfamiljen
2005:2 Barn och deras familjer 2004
2005:3 Familjens betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden
2005:4 Från folkökning till folkminskning
2006:1 Äldres omsorgsbehov och närhet till anhöriga
2006:2 Sveriges framtida befolkning 2006–2050
2006:3 Barn och deras familjer 2005
2007:1 Livslängden i Sverige 2001–2005
2007:2 Barn, boendesegregation och skolresultat
2007:3 Föräldraledighet och arbetskarriär - En studie av mammors olika vägar i arbetslivet
2007:4 Barn och deras familjer 2006
2008:1 Arbete och barnafödande. En jämförelse mellan inrikes och utrikes födda
2008:2 Barnafödande bland inrikes och utrikes födda
2008:3 Anhöriginvandrare och deras familjer
2008:4 Invandrares flyttmönster
2008:5 Ungdomars flytt hemifrån
2009:1 Sveriges framtida befolkning 2009–2060
2009:2 Barn eller inte?
2010:1 Kohortdödligheten i Sverige
2010:2 Födda i Sverige – ändå olika? betydelsen av föräldrarnas födelseland
2011:1 Tredje barnet – en ny trend?
2011:2 Livslängden i Sverige 2001–2010
2011:3 Olika generationers barnafödande
2012:1 Sambo, barn, gifta, isär?
2012:2 Sveriges framtida befolkning 2012–2060
2012:3 Kvarboende, flyttningar och dödlighet
2013:1 Barn, föräldrar och separationer
2013:2 Barnafödande i nya relationer
2014:1 Olika familjer lever på olika sätt

DEMOGRAFISKA RAPPORTER 2014:2

Generationer genom livet
– en demografisk beskrivning av födda under 1900-talet

Statistiska centralbyrån
2014

Demographic reports 2014:2

Generations through the years – a demographic description of those born during the 20th century

Statistics Sweden
2014

Tidigare publicering – se omslagets insida
Previous publication – listed at the inside of the cover

Producent
Producer
SCB, Prognosinstitutet
Statistics Sweden, Forecast Institute
Box 24300, SE-104 51 Stockholm
+46 8 506 940 00
demografi@scb.se

Förfrågningar
Enquiries
Lena Lundkvist +46 8 506 946 78
lena.lundkvist@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet. Om du citerar,
var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, *Generationer genom livet – en demografisk beskrivning av födda under 1900-talet.*

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, *Generations through the years – a demographic description of those born during the 20th century.*

Omslag/*Cover*: Ateljén, SCB
Foto/Photo: INA Agency

ISSN 1654-1510 (Online)
ISSN 0283-8788 (Print)
ISBN 978-91-618-1610-1 (Print)
URN:NBN:SE:SCB-2014-BE51BR1402_pdf

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2014.05

Förord

Syftet med denna rapport är att beskriva den demografiska utvecklingen och samhällsutvecklingen genom jämförelser mellan kohorter födda under 1900-talet. I rapporten beskrivs födda åren 1905, 1915, 1925, 1935, 1945, 1955, 1965, 1975 och 1985 ur olika perspektiv och de områden som studeras är uppväxtförhållanden, utbildning, förvärvsarbete, omflyttning, boende, familjebildning, barnafödande, familjeupplösning och dödlighet.

Statistiken har hämtats från bland annat Befolkningsstatistiken, Arbetskraftsundersökningarna och Folk- och bostadsräkningar. Där det är möjligt har statistiken också kompletterats med SCB:s befolkningsprognos. Uppgifterna kommer från flera olika källor och definitioner förändras över tid, när samhället förändras ändras också den statistik som mäter samhällsutvecklingen. På grund av denna typ av förändringar är det svårt att ta fram helt jämförbara uppgifter och resultaten i denna rapport är därför avsedda att användas för övergripande jämförelser mellan olika kohorter och inte för att ge exakta uppgifter om en viss grupp.

Rapporten har utarbetats av Lena Lundkvist, Karin Lundström och Lotta Persson. Örjan Hemström och Krister Näsén har bidragit med värdefulla synpunkter.

Statistiska centralbyrån i maj 2014

Inger Eklund

Eiwor Höglund Dávila

SCB tackar
Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

A separate text in English is provided at the end of the publication, on page 163

Förord 3

Sammanfattning 11

1. Utvecklingen sedan år 1900 13

2. Uppväxten 21
De första åren 21
Boende i barndomen 23
Boendestandard 27
Flytt hemifrån 29

3. Utbildning och arbetsmarknad 33
Utbildningsnivå efter 30 års ålder 33
Andelen förvärvsarbetande 35
Vanliga yrken och branscher 39

4. Omflyttning och boende 45
Utrikes omflyttning 45
Inrikes omflyttning 54
I tätort eller i glesbygd 55
Bostadstyp 56

5. Familjebildning och -upplösning 59
Giftermål och samboskap 59
Andelen gifta 61
Sammanboende som gift eller sambo 63
Antal födda barn 65
Ålder vid barnafödandet 68
Barnafödandet inom och utom äktenskapet 70
Boende ur ett föräldraperspektiv 72
Skilsmässor 74
Änkor och änklingar 78
Omgifte 82
Mor- och farföräldrar 84

6. Överlevnad och livslängd 87
Kvarlevande 88
Fördelningen av antalet döda 91
Medellivslängd 93

Könsskillnader i dödlighet och överlevnad 96
Dödsorsaker 98

7. Generationerna genom livet 107
Födda 1905 108
Födda 1915 112
Födda 1925 116
Födda 1935 120
Födda 1945 124
Födda 1955 128
Födda 1965 132
Födda 1975 136
Födda 1985 140

Fakta om statistiken 145
Detta omfattar statistiken 145
Så görs statistiken 145
Statistikens tillförlitlighet 162
Bra att veta 162

In English 163
Summary 163
List of tables 166
List of graphs 167
List of terms 169

Tabellförteckning

Tabell 1.1 Andel i olika åldrar år 1900, 2012 och prognos 2060. Procent 15
Tabell 2.1 Antal födda, andel födda inom äktenskapet samt mammornas och pappornas medelålder vid barnets födelse efter födelseår 22
Tabell 2.2 Andel som flyttat hemifrån vid olika åldrar efter födelseår. Procent 31
Tabell 3.1 Vanligaste yrkena 1920 40
Tabell 3.2 Vanligaste yrkena för 55-åringar 1960, födda 1905 40
Tabell 3.3 Vanligaste yrkena 1950 42
Tabell 3.4 Vanligaste yrkena 2001 43
Tabell 4.1 Antal invandrare, utvandrare och nettoinvandring efter födelseår 50
Tabell 4.2 Andel utrikesfödda boende i Sverige i några åldrar efter födelseår. Procent 51

Tabell 4.3 De tre vanligaste födelseländerna för utrikes födda vid ungefär 45 års ålder efter födelseår 52
Tabell 4.4 Andel av kohorten som är född i Stockholms län och andel av kohorten som bor i Stockholms län vid 45 års ålder efter födelsår. Procent 54
Tabell 4.5 Andel av kohorten som är född i Västernorrlands eller Västerbottens län och andel av kohorten som bor i dessa län vid 45 års ålder efter födelseår. Procent 55
Tabell 4.6 Boende i hyresrätt vid 45 års ålder fördelade efter hyreshusets ägare och födelseår. Procent 58
Tabell 5.1 Ålder då hälften av kohorten är gifta efter födelseår 63
Tabell 5.2 Fördelning av kvinnor efter antal barn i slutet av de barnafödande åldrarna, efter födelseår. Procent 68
Tabell 5.3 Kvinnans genomsnittlig ålder vid barnafödande efter födelseår 69
Tabell 5.4. Antal födda barn och andel barn födda utom äktenskapet efter moderns födelseår 72
Tabell 5.5 Fördelning av befolkningen efter antal barnbarn efter födelseår och kön 86
Tabell 6.1 Ålder som 75, 50 respektive 25 procent uppnått/beräknas uppnå efter födelseår och kön 91
Tabell 6.2 Vanligaste dödsåldern efter födelseår och kön 93
Tabell 6.3 Återstående medellivslängd vid olika åldrar efter födelseår och kön 94
Tabell 6.4 Ålder då halva livet återstår efter födelseår och kön 95
Tabell 6.5 Ålder då 30 respektive 15 år av livet återstår efter födelseår och kön 96
Tabell 6.6 Fördelning av dödsfall bland 0-åringar efter dödsorsak och födelseår. Procent 100
Tabell 6.7 Fördelning av dödsfall i åldern 40–44 år efter dödsorsak, födelseår och kön. Procent 103
Tabell 6.8 Fördelning av dödsfall i åldern 85–89 år efter dödsorsak, födelseår och kön. Procent 105

Diagramförteckning

Diagram 1.1 Åldersstruktur år 1900, 2012 och prognos för år 2060 efter kön 14
Diagram 1.2 Antal födda och döda 1900−2012 och framskrivning 2013−2060 16
Diagram 1.3 Antal födda barn per kvinna 1900−2012 och framskrivning 2013−2060 17

Diagram 1.4 Återstående medellivslängd 1900–2012 och framskrivning 2013–2060 efter kön 18
Diagram 1.5 Migration till och från Sverige 1900–2012 och framskrivning 2013–2060 19
Diagram 2.1 Hushållens fördelning efter antal personer och år 24
Diagram 2.2 Hushållens fördelning efter antal barn 0–15 år och år 25
Diagram 2.3 Andel hemmaboende barn som bor med båda sina föräldrar vid 16/17 års ålder efter födelseår 26
Diagram 2.4 Andel som upplevt förälders dödsfall respektive att föräldrarna separerat vid 16/17 års ålder efter födelseår 27
Diagram 2.5 Andel trångbodda hushåll efter år enligt norm gällande respektive år 28
Diagram 2.6 Andel trångbodda hushåll med 1, 2 respektive 3 eller fler barn efter år enligt norm gällande respektive år 29
Diagram 3.1 Andel med folkskola eller grundskola som högsta avslutade utbildning efter födelseår och kön 33
Diagram 3.2 Andel med gymnasieutbildning eller motsvarande som högsta avslutade utbildning vid 30 års ålder efter födelseår och kön. 34
Diagram 3.3 Andel med eftergymnasial utbildning som högsta avslutade utbildning vid 30 års ålder efter födelseår och kön. 35
Diagram 3.4 Andelen förvärvsarbetande vid 20 års ålder, efter födelseår och kön 36
Diagram 3.5 Andelen förvärvsarbetande vid 45 års ålder efter födelseår och kön 37
Diagram 3.6 Andelen förvärvsarbetande vid 64 års ålder, efter födelseår och kön 38
Diagram 4.1 In- och utvandring 1900–2012 45
Diagram 4.2 Antal utvandrare per 10 000 invånare efter födelselår, ålder 0–70 år 47
Diagram 4.3 Antal invandrare efter födelseår, ålder 0–70 år 49
Diagram 4.4 Antal Sverigefödda boende utomlands, efter födelseår, 0–100 år 53
Diagram 4.5 Befolkningen fördelad på tätort och glesbygd efter år 56
Diagram 4.6 Bostadstyp vid 45 års ålder efter födelseår 57
Diagram 5.1 Antal giftermål 1900–2012 59
Diagram 5.2 Andel sambor av de sammanboende (gifta och sambor) vid olika åldrar efter födelseår och kön 61
Diagram 5.3 Andel någon gång gifta efter födelseår, ålder 15–60 år 62

Diagram 5.4 Andel sammanboende (gifta eller sambor) vid olika åldrar efter födelseår. 64
Diagram 5.5 Genomsnittligt antal barn för kvinnor, födelseår 1750–1966 65
Diagram 5.6 Genomsnittligt antal barn för kvinnor efter födelseår 66
Diagram 5.7 Åldersspecifika fruktsamhetstal för kvinnor efter födelseår, ålder 15–50 år 70
Diagram 5.8 Andel barn födda utom äktenskap efter mödrarnas födelseår, ålder 15–45 år 71
Diagram 5.9 Andel som bor med barn i åldrarna 0–15 år vid olika åldrar efter födelseår och kön 73
Diagram 5.10 Antal skilsmässor 1900–2012 74
Diagram 5.11 Antal skilsmässor i relationer till antalet gifta året innan efter födelseår, ålder 25–65 75
Diagram 5.12 Andel frånskilda vid 45 års ålder efter födelseår och kön 77
Diagram 5.13 Andel ensamstående föräldrar vid 45 års ålder efter födelseår och kön 77
Diagram 5.14 Antal nyblivna änkor/änklingar år 1900−2012 78
Diagram 5.15 Antal nyblivna änkor och änklingar i relation till antalet gifta året innan efter födelseår, ålder 50–80 år 80
Diagram 5.16 Andel änkor och änklingar efter födelseår, ålder 50–90 år 81
Diagram 5.17 Antal nyblivna gifta i relation till antal i tidigare civilstånd efter födelseår och kön, ålder 25–65 år 83
Diagram 5.18 Andel som blivit mor- eller farförälder efter födelseår och kön, ålder 35–75 85
Diagram 6.1 Spädbarnsdödlighet 1751–2012 efter kön 87
Diagram 6.2 Spädbarnsdödlighet efter födelseår och kön 88
Diagram 6.3 Andel kvarlevande efter födelseår och kön, ålder 0–105 89
Diagram 6.4 Andel dödsfall i olika åldersgrupper efter födelseår och kön 92
Diagram 6.5 Skillnad i dödlighet mellan könen under första levnadsåret efter födelseår 97
Diagram 6.6 Skillnad i dödlighet mellan könen vid 15, 45, 65 och 75 års ålder efter födelseår 98
Diagram 6.7 Mödradödlighet efter födelseår 106

Sammanfattning

I denna rapport beskrivs den demografiska utvecklingen och samhällsutvecklingen i Sverige genom jämförelser mellan kohorter födda under 1900-talet. I rapporten beskrivs födda åren 1905, 1915, 1925, 1935, 1945, 1955, 1965, 1975 och 1985. Det demografiska beteendet förändras när samhället förändras och under 1900-talet har det skett flera händelser, lagändringar och attitydförändringar i samhället som har påverkat livet för de som föddes på 1900-talet. Dessa händelser och förändringar har påverkat olika födelsekullar i olika åldrar och därmed haft olika påverkan på deras demografiska beteende. Ett exempel är utbyggnaden av barnomsorgen, som i högre grad gjort det möjligt för födda 1945 än födda 1935 att kombinera arbete och barnafödande. Exempel på andra händelser som påverkat födelsekullarna olika mycket är: Spanska sjukan 1918, den ändrade skilsmässolagen 1974, avskaffandet av änkepensionen 1989 och den ekonomiska krisen under 1990-talet.

Familjeförhållandena under uppväxten har förändrats kraftigt sedan början av 1900-talet. Av de kohorter som jämförs här är andelen som växt upp med båda sina föräldrar högst för de födda 1955. Närmare 85 procent av de 16-åringar som inte flyttat hemifrån bodde med båda sina föräldrar. Bland födda 1905 uppskattas andelen till 77 procent. Att andelen var lägre för de tidigare kohorterna beror på att det för dessa var vanligare att vara med om en förälders dödsfall under barndomen. Fram till och med födda 1935 var en förälders dödsfall den vanligaste orsaken till att inte växa upp med båda föräldrar, för de senare födelsekullarna är föräldrarnas separation den vanligaste anledningen att inte växa upp med båda föräldrarna.

De som föddes i början av 1900-talet har lägre utbildningsnivå än de som är födda senare. Av de som är födda 1935 och tidigare är det över hälften av både männen och kvinnorna som har folkskola som den högsta avslutade utbildningen. Under 1960-talet infördes studiemedelssystemet och födda 1945 och senare har därför haft bättre förutsättningar för att vidareutbilda sig än tidigare kohorter. En majoritet av kvinnorna födda 1985 har eftergymnasial utbildning.

Att allt fler studerar påverkar också förvärvsfrekvenserna i 20-årsåldern. I denna ålder förvärvsarbetade drygt 90 procent av männen som är födda 1915 och andelen har minskat till drygt 60 procent för de födda 1985. För kvinnorna är det vid 20 års ålder inte

lika stora variationer som för männen i förvärvsfrekvenser. De äldre kohorterna arbetade i stort sett i samma utsträckning som dagens unga innan de fick barn eller gifte sig.

Före andra världskriget var Sverige ett utvandringsland. Efter andra världskriget vände mönstret och sedan dess har invandringen varit större än utvandringen, med undantag för 1972 och 1973. Som en följd av in- och utvandringen påverkas både antalet utrikesfödda boende i Sverige och antalet Sverigefödda boende utomlands. Vid 45 års ålder hade 9 procent av de födda 1925 ett annat födelseland än Sverige. Andelen var dubbelt så hög, 18 procent, för födda 1965. För båda dessa födelsekullar var Finland det vanligaste födelselandet för de som är födda utanför Sverige. För födda 1975 är Irak det vanligaste födelselandet för utrikes födda.

Sedan 1960-talet har samboförhållanden blivit allt vanligare, år 1980 när födda 1955 var 25 år var 43 procent av alla sammanboende par i den åldern sambos och 57 procent gifta. Den födelsekull som gift sig i störst utsträckning är de födda 1935, vid 24 års ålder hade hälften av dem gift sig och de är också de som har fått flest barn. De har fått drygt 2,1 barn per kvinna i genomsnitt. Kvinnor födda runt 1905 har fått det lägsta antalet barn hittills, i medeltal 1,8 barn per kvinna. De födda 1905 har också gift sig i mindre utsträckning och senare än de födda 1935, vid 29 års ålder var hälften av dem gifta. De senare kohorterna, som bildat familj efter att det blivit vanligare att vara sambo, gifter sig senare och i mindre utsträckning. Av de som föddes 1975 var hälften gifta vid 35 års ålder.

Under hela 1900-talet har det skett en kraftig nedgång av dödligheten och det är en allt högre andel som överlever till äldre åldrar. Den höga spädbarns- och barnadödligheten märks tydligt för födda 1905 och 1915 där andelen kvarlevande sjunker snabbt under de första åren och understiger 90 procent före 10 års ålder. Bland kvinnor födda 1975 eller senare och bland män födda 1985 är det mindre än en procent som avlidit före 10 års ålder.

16 procent av kvinnorna och 6 procent av männen födda 1905 fick uppleva sin 90-årsdag. Omkring hälften av de födda 1985 beräknas uppnå 90 års ålder, 57 procent av kvinnorna och 47 procent av männen. Den ökade livslängden medför också att det blir färre änkor och änklingar i yngre åldrar. Bland födda 1905 var en tredjedel av kvinnorna änkor vid 70 års ålder. Andelen änkor bland 70-åringarna var betydligt lägre för födda 1935, 21 procent.

1. Utvecklingen sedan år 1900

Sedan förra sekelskiftet har mycket hänt med befolkningsutvecklingen i Sverige och förändringar kommer fortsätta att ske i framtiden. Till exempel har invandringen ökat från 8 000 till 100 000 per år och antalet födda barn per kvinna har minskat från 4,1 till 1,9. I detta avsnitt beskrivs den demografiska utvecklingen i Sverige från år 1900 till år 2060 enligt SCB:s befolkningsframskrivning.

År 1900 fanns det drygt 5 miljoner invånare i Sverige, år 2012 har de ökat till över 9,5 miljoner. År 2020 beräknas det vara dubbelt så många i Sverige som år 1900 och år 2060, som är slutåret i SCB:s befolkningsframskrivningar beräknas befolkningen vara 11,6 miljoner. Det är inte bara antalet som har förändrats, även ålderstrukturen ser helt annorlunda ut i dag än den gjorde för drygt 100 år sedan.

I diagram 1.1 visas befolkningens ålderstruktur åren 1900, 2012 och 2060 i så kallade befolkningspyramider. I första pyramiden ser man att det är få i åldrarna strax över 30 år, det är de som är födda åren runt 1867-68, de svåra missväxtåren i Sverige. I början av förra seklet kännetecknades befolkningen av en hög andel unga, 42 procent av befolkningen var under 20 år och en tredjedel var 15 år eller yngre. I de äldre åldrarna var det få. I statistiken från år 1900 är 90+ den äldsta åldersklassen och 2 500 personer eller 0,05 procent av befolkningen hade uppnått denna ålder.

Fram till i dag har åldersstrukturen helt förändrats. I diagrammet kan man tydligt urskilja de olika födelsekullarna, till exempel de stora kullarna födda på 1940-talet och 1960-talet som nu är i 70, respektive 50-års åldern. Nu kännetecknas befolkningen av en allt större andel äldre samtidigt som andelen i de mest förvärvsaktiva åldrarna också är relativt stor. I dag är nästan 90 000 personer eller 1 procent av befolkningen 90 år eller äldre.

I framtiden, år 2060, kan man inte urskilja de olika födelsekullarna på samma sätt som tidigare eftersom vi i befolkningsprognosen inte kan förutse tillfälliga upp och nedgångar i födelsetalen som beror exempelvis på regeländringar i föräldraförsäkringen och konjunktursvängningar. Nu liknar det mer en befolkningskvadrat än en befolkningspyramid. Nästan 300 000 personer eller drygt 2 procent av befolkningen beräknas vara 90 år eller äldre.

Diagram 1.1
Åldersstruktur år 1900, 2012 och prognos för år 2060 efter kön
Age structure year 1900, 2012 and projection 2060 by sex

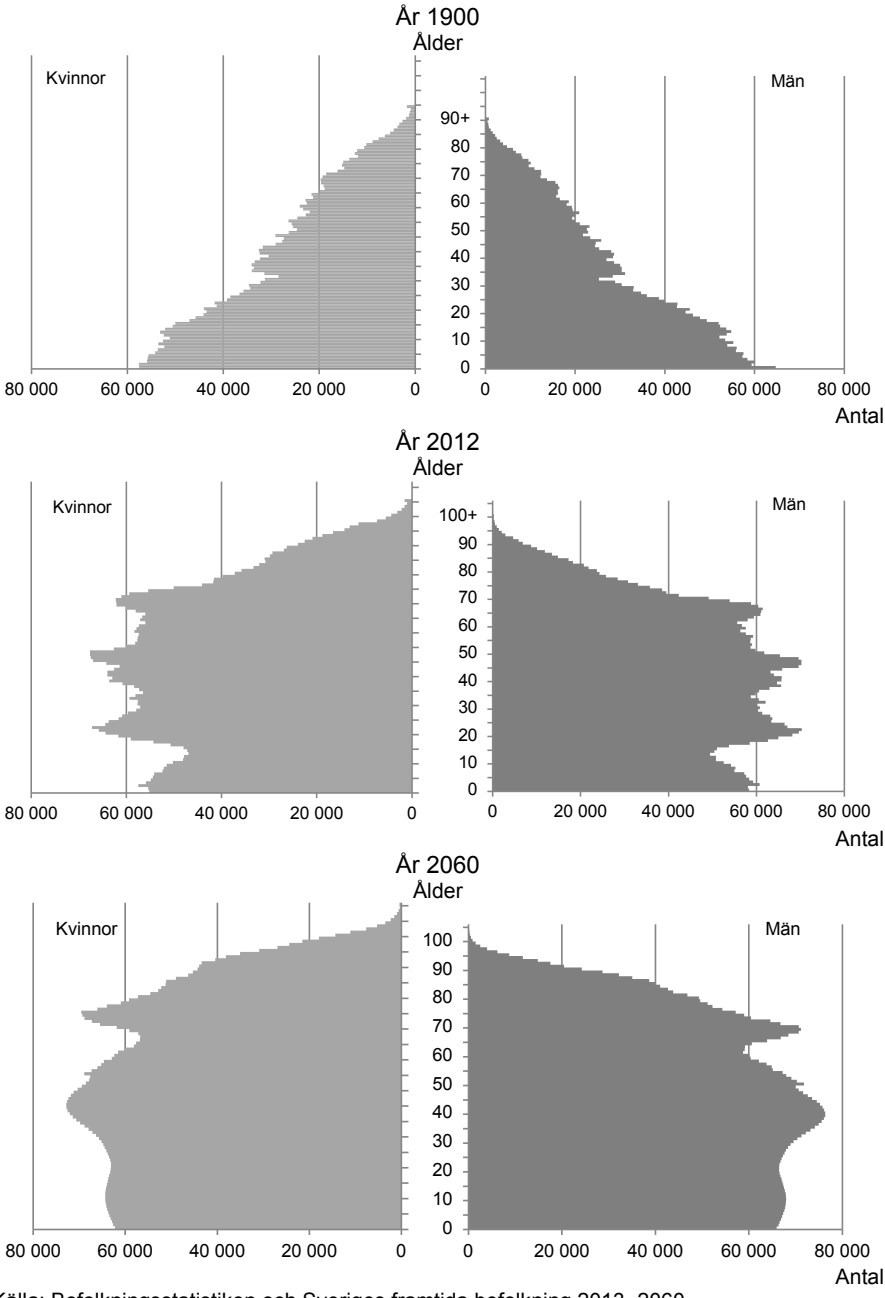

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060

Ofta delar man in befolkningen i tre åldersgrupper, yngre (0–19 år), förvärvsaktiva (20-64 år) och äldre (65 år och äldre). Dessa grupper är inte helt funktionella över tiden eftersom de åldrar då man vanligen börjar och slutar förvärvsarbeta förändras över tiden. Andelen av befolkningen som är i åldern 20-64 år har inte förändrats mycket över tid, från 50 procent 1900, till 58 procent i dag för att prognostiseras vara 52 procent år 2060. Det som skett och förväntas fortsätta ske är förändringar av andelarna som är yngre och äldre.

Tabell 1.1
Andel i olika åldrar år 1900, 2012 och prognos 2060. Procent
Share in different age groups year 1900, 2012 and projection 2060. Percent

Åldersklass	År 1900	År 2012	År 2060
0–19 år	42	23	22
20–64 år	50	58	52
65– år	8	19	25
Summa	100	100	100

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060

Såväl den totala folkmängden som ålderstrukturen är ett resultat av hur antalet födda, döda och migrationen varierat över tid. Under 1900-talet har antalet födda varierat från år till år. Under 1910-talet föddes många barn, nästan 140 000 per år. Sedan minskade antalet födda, med undantag för år 1920, fram till år 1933 då det föddes 85 000 barn i Sverige, det lägsta antalet under 1900-talet. Sedan dess har antalet födda barn gått i vågor, med toppar 1945, 1966 och 1990. Under 1950-talet, 1980-talet och runt millennieskiftet är perioder då det föddes få barn. I framtiden beräknas en ökning av antalet födda barn till omkring 120 000 per år.

Antalet avlidna har inte varierat lika mycket som antalet födda. Fram till år 1920 avled ungefär 80 000 personer per år, med en topp 1918 på grund av Spanska sjukan. Därefter minskade antalet avlidna något för att sedan öka i antal från 1950-talet fram till mitten av 1990-talet. Från 1990-talet till år 2020 har och kommer det att avlida ungefär 90 000 per år, därefter prognostiseras antalet att öka.

Hur många som föds beror på hur många kvinnor det finns i barnafödande åldrar och hur många barn de föder i genomsnitt. Hur många som avlider varje år beror på samma sätt både på hur många som finns i olika åldrar och dödligheten i varje ålder. Två mått som är oberoende av hur många som finns i olika åldrar är det

summerade fruktsamhetstalet, antal barn per kvinna, och återstående medellivslängd. Det senare är ett sammanfattande mått på dödligheten i alla åldrar under ett år. Måttet är ett livslängdsmått bara om dödligheten förblir densamma som för det år som beräkningen görs. Måttet har därför inget med framtiden att göra, och svarar alltså inte på frågan hur länge vi lever.

Diagram 1.2
Antal födda och döda 1900−2012 och framskrivning 2013−2060
Number of births and deaths 1900−2012 and projection 2013−2060

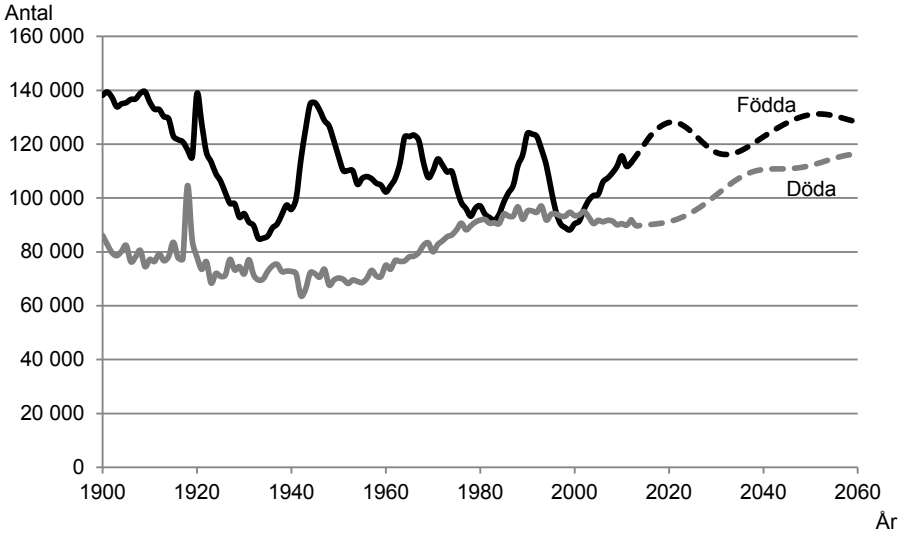

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060

Det summerade fruktsamhetstalet varierar mycket från år till år och grafen kan liknas vid en berg- och dalbana. Det sjönk kraftigt mellan år 1900 och mitten av 1930-talet, från drygt 4 barn per kvinna till 1,7 barn per kvinna 1934. Det var då det lägsta tal som någonsin uppmätts i Sverige. Därefter ökade det summerade fruktsamhetstalet och var på en nivå över två barn per kvinna mellan 1942 och 1968 med toppnoteringar år 1945 och 1964. Därefter sjönk fruktsamhetstalet och en ny bottennivå uppmättes år 1978. Det finns flera förklaringar till att barnafödandet har växlat över tiden. Minskningen från sent 1960-tal till och med mitten av 1980-talet skedde under en period när det var svårare för kvinnor att förena föräldraskap och arbetsliv än det är i dag. Även tillgången till bättre och säkrare preventivmedel bidrog till nedgången i barnafödandet. Nedgången ersattes av en uppgång åren runt 1990 och år 1989-1992 var det summerade fruktsamhetstalet över två barn per kvinna. Denna så kallade babyboom förklaras dels av en stark konjunktur

och dels av införandet av den så kallade snabbhetspremien[1] i föräldraförsäkringen som medförde att många valde att få barn tätare än tidigare. 1990-talets nedgång brukar förklaras av lågkonjunkturen som medförde att speciellt yngre kvinnor och män fick svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Allt fler gick vidare till högre studier och sköt barnafödandet på framtiden och år 1999 uppmättes det lägsta fruktsamhetstalet någonsin i Sverige, 1,5 barn per kvinna. I framtiden kan inte dessa upp- och nedgångar förutses men i genomsnitt prognostiseras fruktsamhetstalet att vara 1,91.

Diagram 1.3
Antal födda barn per kvinna 1900−2012 och framskrivning 2013−2060
Number of children per woman 1900−2012 and projection 2013−2060

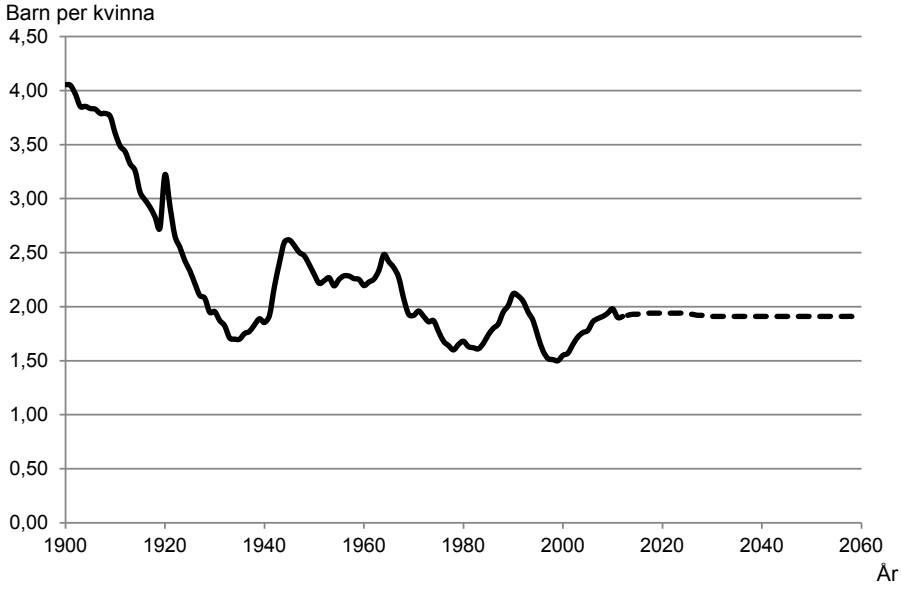

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060

Den återstående medelivslängden vid födelsen har ökat i stort sett varje år under perioden från drygt 50 år 1900 till omkring 80 år 2012. Ett undantag är år 1918 då många dog i Spanska sjukan. I början av

[1] Snabbhetspremien är det populära uttrycket för den regel i föräldraförsäkringen som innebär att man får behålla samma villkor vid ett nytt barns födelse som för föregående barn. Den infördes 1980 och för att få del av den fick tidsavståndet mellan barnen inte överstiga 24 månader. Om detta krav uppfylldes kunde föräldrarna få samma inkomstrelaterade ersättningsnivå som för det tidigare födda barnet, även om de inte hade arbetat i lika stor utsträckning mellan födslarna. År 1986 utökades intervallet till 30 månader, vilket innebar att en större grupp kunde utnyttja förmånen, och det var då som snabbhetspremien på allvar började påverka tidsavståndet mellan barn.

förra seklet var det framför allt nedgången i spädbarnsdödlighet som påverkade livslängden. Under hela perioden har det varit flera faktorer som bidragit till den ökade livslängde, till exempel medicinsk utveckling, bättre arbetsmiljö och ökat fokus på säkerhet. Så länge vi har kunnat mäta har kvinnor haft högre medellivslängd än män, men hur mycket högre har varierat under åren. Fram till 1950-talet ökade män och kvinnors medellivslängd i samma takt, därefter fortsatte kvinnornas medellivslängd att öka medan männens stagnerade. Sedan slutet av 1970-talet har medellivslängden ökat mer för män än för kvinnor. Detta beror dock inte på att kvinnornas medellivslängd stagnerat på samma sätt som den gjorde för män under perioden 1950–1980. Sedan 1950-talet har kvinnornas medellivslängd ökat med mellan 0,6 och 1,2 år per femårsperiod. Enligt SCB:s befolkningsframskrivning kommer medellivslängen att fortsätta öka för både kvinnor och män, men i en något långsammare takt. År 2060 beräknas kvinnornas medellivslängd vara 89 år och männens 87 år.

Diagram 1.4
Återstående medellivslängd 1900−2012 och framskrivning 2013−2060 efter kön
Remaining life expectancy 1900−2012 and projection 2013−2060 by sex

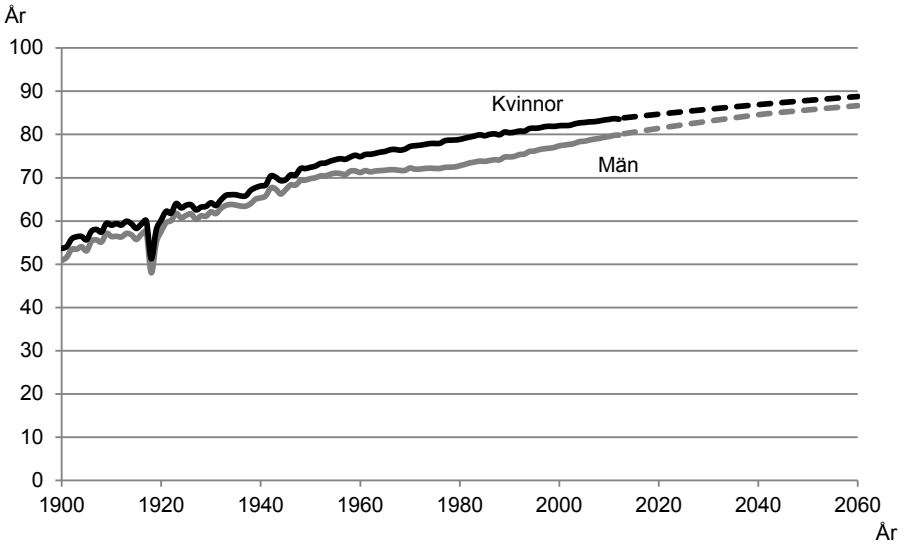

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060

Som framgår av diagram 1.5 var Sverige under första delen av 1900-talet ett utvandringsland. Under åren 1850 till 1930 utvandrade nästan 1,5 miljoner människor från Sverige varav 1,2 miljoner till Nordamerika. Efter andra världskriget vände mönstret och sedan

dess har invandringen varit större än utvandringen, med undantag för åren 1972 och 1973. Invandringen under 1950–1970-talen bestod främst av utländsk arbetskraft. Upp- och nedgången i arbetskrafts-invandringen varierade med den ekonomiska konjunkturcykeln. Vid arbetskraftsbrist ökade invandringen och när efterfrågan föll minskade invandringen. Sedan 1980-talet har arbetskrafts-invandringen varit av mindre omfattning och successivt har istället variationerna kommit att domineras av förändringar inom flykting- och anhöriginvandringen. Under slutet av 1980-talet var invandringen omfattande från Iran, Chile, Libanon, Polen och Turkiet. Under 1990-talet invandrade många från forna Jugoslavien. När Sverige blev EU-medlem underlättades rörligheten mellan EU-länderna. Den invandring vi har nu består både av återvändande svenskar, flyktingar från Syrien, anhöriginvandrare och en ökad invandring från nya EU-länder. De senaste åren har både invandringen och utvandringen varit högre än någonsin tidigare.

Diagram 1.5
Migration till och från Sverige 1900−2012 och framskrivning 2013−2060
Migration to and from Sweden 1900−2012 and projection 2013−2060

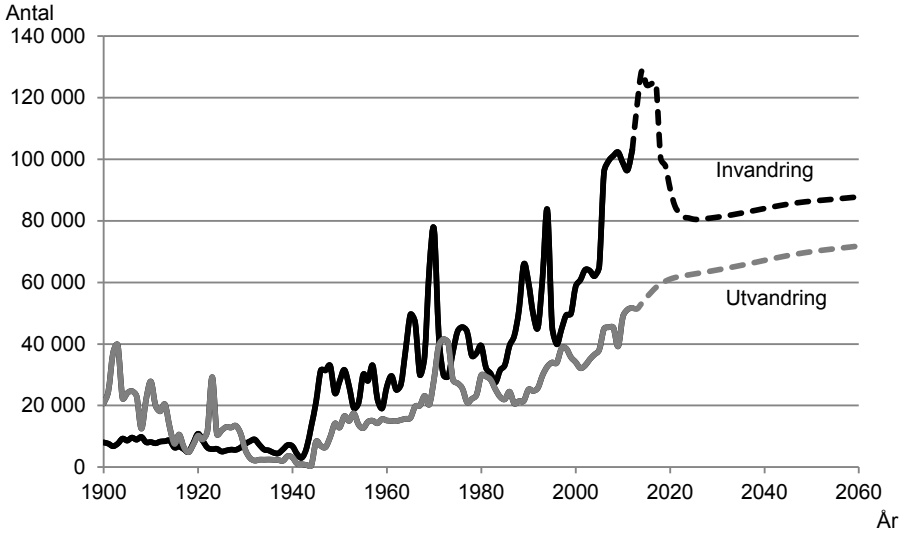

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060

Oftast presenteras statistiken som i detta avsnitt, som årliga data eller som man också kan säga för en period. I denna rapport presenterar vi fortsättningsvis statistiken utifrån olika födelsekullar, det som ofta kallas ett kohortperspektiv. I denna rapport följer vi födda 1905, 1915, 1925, 1935, 1945, 1955, 1965, 1975 och 1985 genom

livet. I framtiden kommer antalet äldre att vara större än i dag, men en 85-åring år 2060 är född 1975 och har haft helt andra villkor under sitt liv än en person född 1925, som är i den åldern i dag.

Rapporten inleds med en beskrivning av kohorternas uppväxt. Här redovisas allt ifrån andelen som föddes utanför äktenskapet till flytten hemifrån. Sedan följer ett kapitel som beskriver de studerade kohorternas utbildningsnivå, deltagande i arbetslivet och i vilka yrken och branscher det var vanligt att arbeta. I kapitlet *Omflyttning och boende* beskrivs migrationen till och från Sverige och också de utrikes födda boende i Sverige och de Sverigefödda boende utomlands. Detta kapitel avslutas med en beskrivning av den inrikes omflyttningen och boendet i tätort och glesbygd. Nästkommande kapitel beskriver familjebildning och familjeupplösning. Familjebildning kan ske antingen genom giftermål eller barnafödande och sedan 1960-talet har också samboförhållanden blivit vanligare. Här beskrivs också hur många barn kohorterna fått och i vilken ålder man fött dem. Familjeupplösning kan ske genom skilsmässa eller att endera partnern avlider och därefter kan en ny familjebildning ske genom omgifte. En förlängning av familjebildandet är att bli mor- och farföräldrar, hur de studerade kohorterna fått barnbarn redovisas sist i detta kapitel. Därefter följer ett kapitel som beskriver de studerade kohorternas såväl överlevnad och livslängd som vilka de vanligaste dödsorsakerna varit i olika åldrar. Rapporten avslutas med kapitlet *Generationerna genom livet*. Här beskrivs varje kohort på två uppslag med statistik från tidigare kapitel. Statistiken kompletteras med ytterligare uppgifter för att ge en bild av hur livet sett ut för födda respektive år och tydliggöra samhälls- och teknikutvecklingen under 1900-talet och början av 2000-talet.

I denna publikation är statistiken hämtad från många olika källor och definitioner är inte helt jämförbara mellan olika år, när samhället förändras ändras också den statistik som mäter samhällsutvecklingen. Det gäller särskilt i avsnitten om utbildning, förvärvsarbete och dödsorsaker. All statistik finns inte heller tillgänglig för en enstaka åldersgrupp ett enskilt år, så ibland avser statistiken till exempel genomsnitt för en femårsperiod eller för fem åldersklasser. Syftet med rapporten är att göra övergripande jämförelser mellan olika kohorter, inte att ge exakta uppgifter om en viss grupp. För att underlätta läsandet är därför inte alla detaljer med i texten. I kapitlet *Fakta om statistiken* finns alla definitioner och källhänvisningar.

2. Uppväxten

I det här kapitlet gör vi nedslag i kohorternas uppväxtförhållanden. Vi tittar närmare på befolkningstrenderna åren då de föddes. Dessutom studeras familjeförhållanden och boendestandard under uppväxten. Slutligen beskrivs åldern vid flytten hemifrån.

De första åren

De studerade kohorterna är olika stora till antalet när de föddes. År 1905 föddes drygt 135 000 barn. När de föddes oroade man sig fortfarande över den kraftiga befolkningstillväxten. På 1800-talet hade folkmängden mer än fördubblats och vid sekelskiftet hade folkmängden nått upp till 5,1 miljoner. Visserligen hade barnafödandet börjat minska redan omkring 1880 och vid den tiden föddes i genomsnitt 4,5 barn per kvinna. År 1905 var barnafödandet nere i 3,8 barn per kvinna men diskussioner fortgick om vad som skulle göras för att begränsa befolkningstillväxten.

De som föddes tio år senare, kohorten 1915, var färre till antalet. Det året föddes knappt 123 000 barn. Då låg barnafödandet på en nivå om drygt 3 barn per kvinna. År 1925 var antal födda barn nere i 106 000 och tio år senare, 1935, föddes knappt 86 000. Det motsvarade ett fruktsamhetstal på 1,7 barn per kvinna. Om man kring sekelskiftet oroade sig för befolkningstillväxten så oroade man sig på 1930-talet för en förestående befolkningsminskning. Prognoser pekade på inte mer än 40–50 000 födda per år på 1950-talet[2]. Men barnafödandet vände uppåt och kohorten 1945 tillhör de stora kullarna födda på 1940-talet. Att födelsetalet ökade berodde bland annat på den gradvisa förbättringen av svensk ekonomi och en ökad familjebildning.

Efter ett mindre antal barnfödda på 1950-talet föddes återigen stora barnkullar i mitten på 1960-talet. År 1965 föddes närmare 123 000 barn. Därefter vände det ner igen och kohorten född tio år senare var bara närmare 104 000 till antalet och kohorten född 1985 var ytterligare färre till antalet, 98 000. Åter igen oroade man sig för det minskade barnafödandet som bland annat förklarades av kvinnors

[2] Socialdepartementet (2001) *Barnafödandet i fokus – Från befolkningspolitik till barnvänligt samhälle*. Ds 2001:57.

ökade förvärvsfrekvens och hinder att förena barn och förvärvsarbete.

Tabell 2.1
Antal födda, andel födda inom äktenskapet samt mammornas och pappornas medelålder vid barnets födelse efter födelseår
Number of births, share born within marriage and mothers' and fathers' mean age of childbearing by year of birth

Födelseår	Antal födda	Andel födda inom äktenskapet (procent)	Mammornas medelålder (år)	Pappornas medelålder (år)
1905	135 409	88	31,0	34,9
1915	122 997	84	30,4	35,0
1925	106 292	85	29,9	34,8
1935	85 906	86	29,2	34,1
1945	135 373	90	29,1	33,3
1955	107 305	90	27,2	32,3
1965	122 806	86	26,5	30,6
1975	103 632	67	26,7	29,4
1985	98 463	54	28,5	31,4
2005	101 346	45	30,8	33,6

Källa: Befolkningsstatistiken, se vidare i *Fakta om statistiken*

De allra flesta barn föddes inom äktenskapet under 1900-talets första hälft. De som föddes utom äktenskapet hade inte samma förutsättningar i samhället som födda inom äktenskapet. Barn födda utom äktenskapet saknade arvsrätt fram till 1866, då de fick ärva efter modern, dock fick inte arvet inkräkta på de inom äktenskapet föddas arvslott. Från år 1905 fick barn födda utom äktenskapet samma arvsrätt efter modern som moderns övriga barn. Från år 1917 fick barn födda utom äktenskapet arvsrätt även efter fadern under vissa omständigheter men det dröjde till 1970 innan full arvsrätt även efter fadern infördes.

Av de kohorter vi studerar här är det födda 1945 och 1955 som till störst andel är födda inom äktenskapet. Bland dem är 90 procent födda av gifta föräldrar. Sedan minskar andelen barn födda inom äktenskapet. Bland födda 2005 är mindre än hälften födda inom äktenskapet. Att allt färre föds inom äktenskapet beror på att samboendet utan äktenskap blivit vanligare.

Mammor till barn födda 1905 var 31 år i genomsnitt vid barnens födelse. De som föddes 100 år senare, år 2005, hade mammor som nästan nådde upp till den åldern, 30,8 år. Uppgift om pappans ålder vid barnafödande finns endast för de tre senaste kohorterna. För

kohort 1905–1965 finns uppgift om antal fäder till barn födda inom äktenskapet i femåriga åldersklasser. Uppskattningen av fädernas medelålder har gjorts med hjälp av dessa uppgifter. Yngst mammor hade födda 1965. Deras mödrar var 26,5 år i medeltal när de föddes. Yngst pappor hade födda 1975. Deras fäder var i genomsnitt 29,4 år när de föddes.

Den första tiden av ett barns liv är mest riskfylld och det är under den första tiden som flest barn dör. Spädbarnsdödligheten har minskat sedan tidigt 1800-tal i Sverige men i början av 1900-talet var den fortfarande relativt hög. Nära var tionde pojke och 7,5 procent av flickorna födda 1905 dog mindre än ett år gamla. Bland födda 1985 var det omkring 0,5 procent som inte fick uppleva sin ettårsdag. Sedan dess har spädbarnsdödligheten minskat ytterligare och var nere i omkring 0,3 procent bland födda 2005.

Boende i barndomen

Historisk statistik över boende är sällan uppdelad efter ålder, vilket gör att det inte går att redovisa förhållandena för just de kohorter vi fokuserar på i denna rapport. Där det inte är möjligt visas istället hur det såg ut för befolkningen som helhet eller för familjer med barn när dessa kohorter växte upp.

De som föddes i början på 1900-talet växte ofta upp i hushåll med många medlemmar. År 1910, när 1905 års kohort var 5 år gamla, bodde det minst fem personer i 60 procent av hushållen. I vart femte hushåll bodde 8 eller fler personer. Till hushållet räknades föräldrar, barn och andra anhöriga samt andra personer som kunde räknas till kosthushållet. Att ha biträden i hushållet var inte ovanligt även om det i 1910 års folkräkning konstateras att antal tjänstepersonal i hushållen minskat. I början av förra seklet var det ovanligt att bo ensam. Endast 6 procent av hushållen utgjordes av en enda person. I 1910 års folkräkning konstaterar man emellertid att *”de ensamt levande hava vid varje ny folkräkning visat sig vara allt flera”* och *”befolkningen har med åren förskjutits mot mindre hushållsklasser”.*

Hushållens utseende har ändrats betydligt genom åren. När födda 1985 växer upp är ensamhushåll mycket vanliga och utgör knappt 40 procent av alla hushåll. Många av ensamhushållen utgörs av äldre. Närmare hälften av dem utgörs av personer 65 år eller äldre. Hushåll med fler än 5 personer är ovanliga. Endast var tjugonde person bor i ett sådant hushåll år 1990.

Diagram 2.1
Hushållens fördelning efter antal personer och år
Distribution of households by number of persons and year

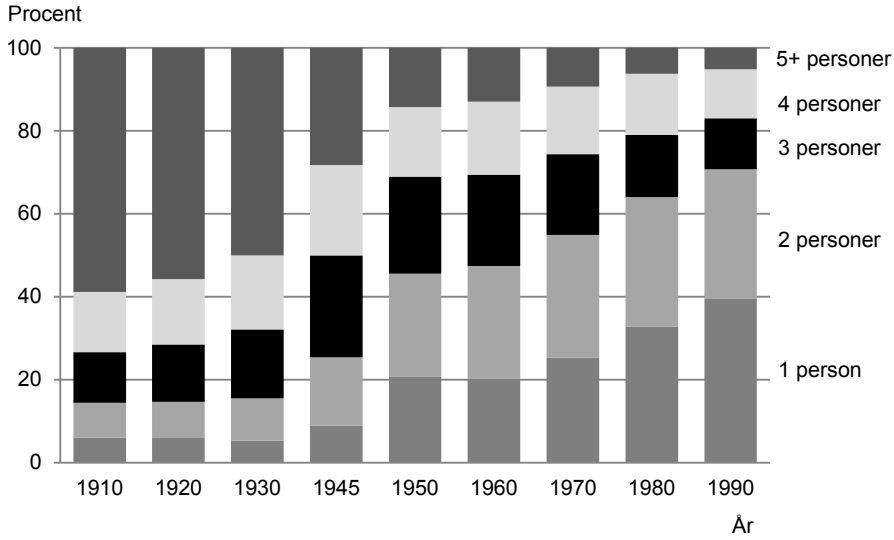

Källor: Respektive års folkräkning

Ser vi på antalet barn i hushållen över tid har det också skett en del förändringar. I diagram 2.2 visas fördelningen av hushåll med barn i åldrarna 0–15 år efter antal barn i hushållet. Här finns uppgifter från 1935/36 och framåt och det är tydligt att andelen hushåll med två barn har ökat, medan andelen hushåll med ett respektive tre eller fler barn har minskat över tid. Hushåll med ett barn är vanligast samtliga år och andelen är drygt 50 procent både 1935/36 och 1945. Andelen enbarnshushåll minskar därefter och är 46 procent 1990. Hushåll med tre eller fler barn utgör drygt 20 procent av hushållen med barn i åldrarna 0–15 år 1935/36 och i 4 procent av hushållen finns minst fem barn. 1980 är andelen hushåll med tre eller fler barn som lägst, 12 procent, och endast 0,4 procent av hushållen med barn har fem eller fler barn.

Eftersom både andelen hushåll med få och med många barn har minskat har det genomsnittliga antalet barn inte förändrats så mycket. Enligt Särskilda folkräkningen 1935/36 bodde det då i genomsnitt 1,86 barn i åldrarna 0–15 år i hushållen med barn. Det genomsnittliga antalet barn sjunker till 1,76 år 1945 och ligger sedan på omkring 1,7 barn per hushåll. Antalet barn per hushåll är lägst år 1980 då genomsnittet var 1,68 barn per hushåll med barn i åldrarna 0–15 år.

Diagram 2.2
Hushållens fördelning efter antal barn 0–15 år och år
Distribution of households by number of children aged 0–15 by year

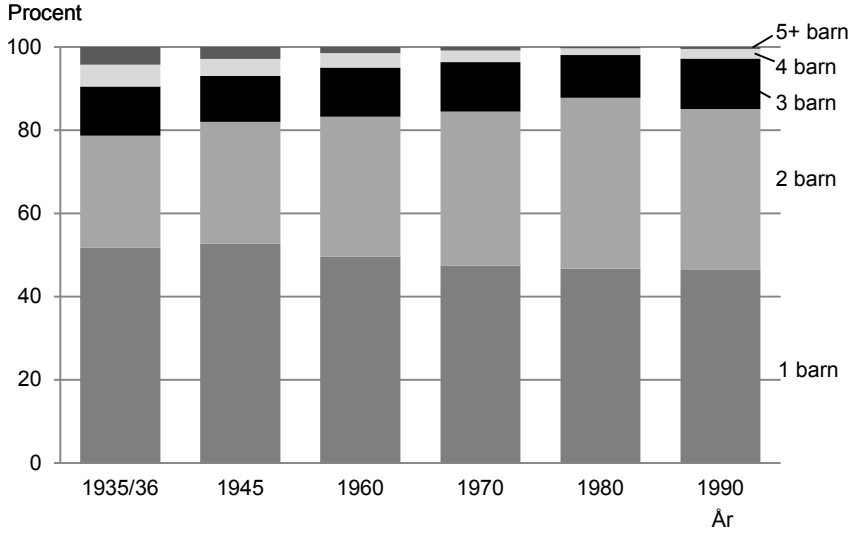

Källor: Olika folk- och bostadsräkningar, se mer i *Fakta om statistiken*

Familjeförhållandena under uppväxten har också förändrats kraftigt sedan början av 1900-talet. Av de kohorter som jämförs här är andelen som växt upp med båda sina föräldrar högst för de födda 1955. Närmare 85 procent av de 16-åringar som inte flyttat hemifrån bodde med båda sina föräldrar. Bland födda 1905 uppskattas andelen till 77 procent.

Diagram 2.3
Andel hemmaboende barn som bor med båda sina föräldrar vid 16/17 års ålder efter födelseår
Share children living at home who lives with both parents at age 16/17 by year of birth

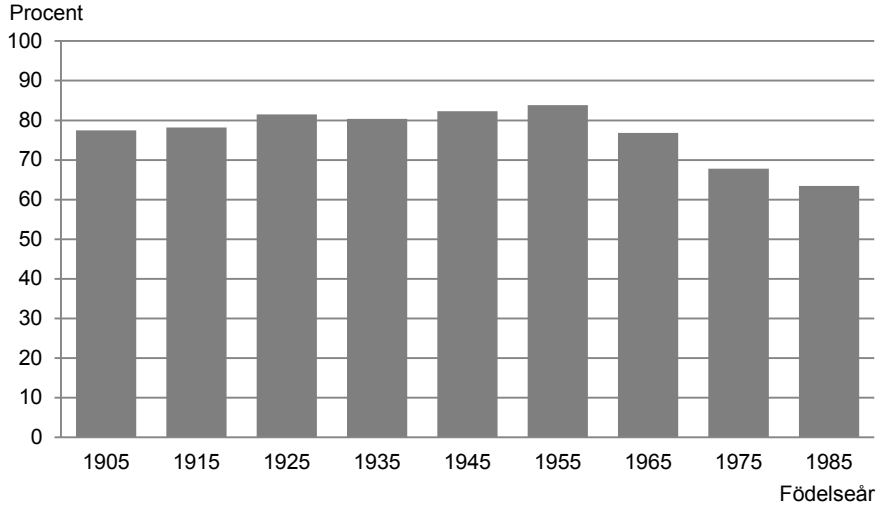

Källor: Olika källor, se *Fakta om statistiken*

Att andelen var lägre för de tidigare kohorterna beror på att det för dessa var vanligare att vara med om en förälders dödsfall under barndomen. Fram till och med födda 1935 var en förälders dödsfall den vanligaste orsaken till att inte växa upp med båda föräldrar. Av de födda 1905 hade 18 procent förlorat en förälder under barndomen. Knappt 3 procent av de födda 1985 fick uppleva en förälders dödsfall fram till och med 17-års ålder. För de senare kohorterna är det istället en ökande andel som varit med om att deras föräldrar separerat under uppväxten. Bland födda 1985 uppskattas andelen barn med separerade föräldrar till drygt 25 procent. För de senare kohorterna är det också vanligare att föräldrarna aldrig har levt ihop, eller att de separerat innan barnet föddes. Denna andel beräknas ha ökat från omkring 1 procent av födda 1905 till omkring 5 procent av födda 1985. Samtidigt tycks andelen barn som växer upp skilda från sina föräldrar av andra orsaker ha minskat mellan kohorterna. Dessa barn har exempelvis placerats i fosterhem eller växt upp med mor- eller farföräldrar. Andelen är låg även för de äldsta kohorterna, 2–3 procent, men minskar till mindre än 1 procent för kohorterna födda 1955 eller senare.

Andelen barn som vid 17 års ålder bor med båda sina föräldrar minskade stadigt fram till 2007 men därefter har nivån varit stabil kring 59 procent. Att vara med om en föräldraseparation under barndomen tycks inte längre bli vanligare. Bland födda 2005, som var 7 år 2012, bodde 80 procent fortfarande med båda föräldrarna. Vid 17 års ålder kommer denna andel att ha minskat, men det finns inget som tyder på att den kommer att vara på en annan nivå än för dem som är 17 år i dag.

Diagram 2.4
Andel som upplevt förälders dödsfall respektive att föräldrarna separerat vid 16/17 års ålder efter födelseår
Share who have experienced the death of a parent and a parental separation by age 16/17 by year of birth

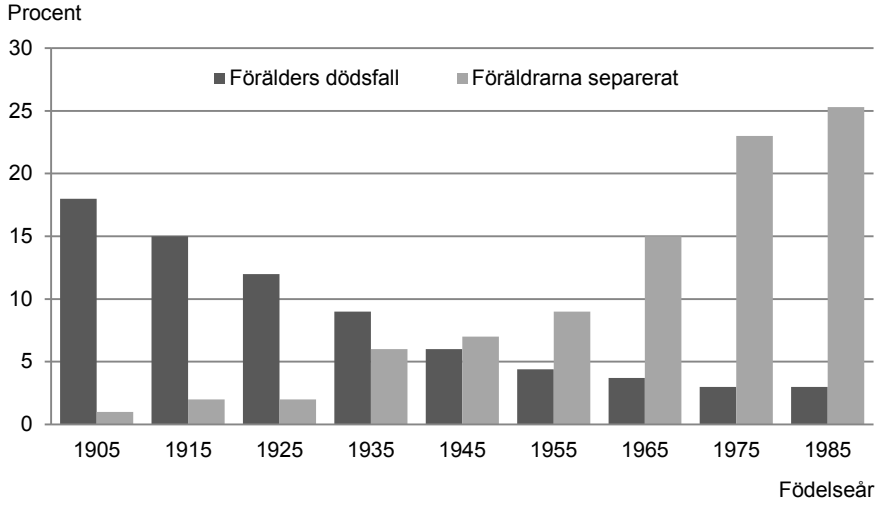

Källor: Olika källor, se *Fakta om statistiken*

Boendestandard

Boendestandarden har förbättrats kraftigt under 1900-talet både vad gäller utrymmesstandard och utrustning i bostaden. När födda 1905 växte upp bodde nära 3 av 4 av de boende i stadssamhällena i en lägenhet som var högst 2 rum och kök, enligt Bostadsräkningen 1912. Vanligast var 1 rum och kök, med omkring 40 procent av de boende. Det är svårt att hitta helt jämförbara uppgifter över tid, men när födda 1985 var 5 år bodde 40 procent av befolkningen i flerbostadshus i en lägenhet om högst 2 rum och kök och 12 procent av de boende bodde i en enrumslägenhet.

Vilka uppgifter om lägenheternas utrustning som finns i bostads–räkningarna varierar över åren och har givetvis ett samband med att

bostadsbeståndet successivt moderniserats. Vid Bostadsräkningen 1933, när de födda 1925 var barn, saknade en fjärdedel av lägenheterna vatten och/eller avlopp, wc fanns i en tredjedel av lägenheterna, bad- eller duschrum fanns i endast 13 procent av lägenheterna och 28 procent av lägenheterna hade centralvärme. Vid Folk- och bostadsräkningen 1980 räknades 87 procent av bostadsbeståndet som ”moderna lägenheter” vilket innebar att det fanns centralvärme, egen wc och bad- eller duschrum i lägenheten.

I diagram 2.5 visas andelen hushåll som vid bostadsräkningarna under 1900-talet räknades som trångbodda. Allteftersom boendestandarden har ökat har normen för trångboddhet skärpts, men trots detta har andelen trångbodda hushåll minskat över tid. Vid Folk- och bostadsräkningarna 1980 och 1990 definierades ett trångbott hushåll som att det skulle ha mer än två boende per rum, köket och ett rum oräknat. För att räknas som trångbott i bostadsräkningarna i början av 1900-talet skulle ett hushåll ha mer än två boende per rum där även köket räknades. En familj med två vuxna och två barn skulle alltså enligt normen som gällde 1912 kunna bo i en enrumslägenhet med kök och inte räknas som trångbodd. Enligt 1990 års definition skulle samma familj behöva en trerumslägenhet för att inte räknas som trångbodd.

Diagram 2.5
Andel trångbodda hushåll efter år enligt norm gällande respektive år
Share overcrowded households by year according to standard each year

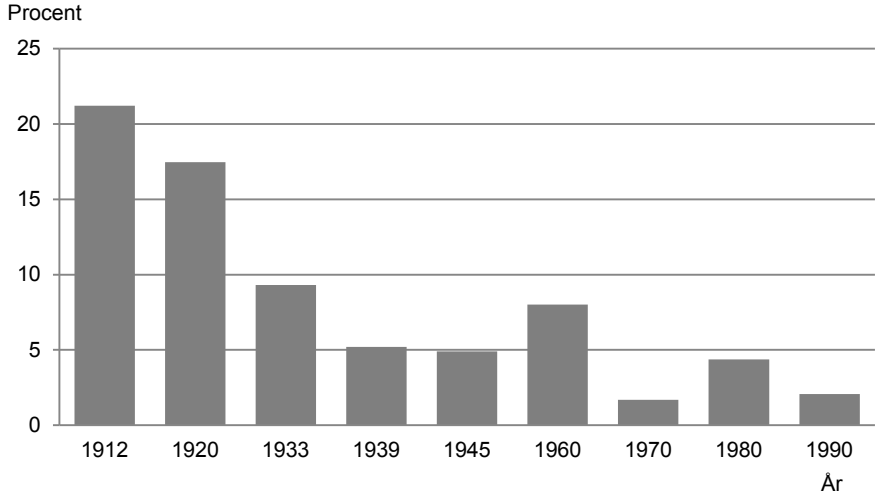

Källor: Bostadsräkningarna 1912–1960, Folk- och bostadsräkningarna 1970–1990
För definitioner av trångboddhet olika år, se *Fakta om statistiken*.

Hushåll med hemmaboende barn är i högre grad trångbodda än hushåll utan barn, eftersom barnhushållen oftare är större. När vi delar in andelen trångbodda efter antal barn i hushållet, diagram 2.6, är det tydligt att det framför allt gäller hushåll med tre eller fler barn. Även för hushållen med barn är det tydligt att andelen trångbodda minskat över tid.

Diagram 2.6
Andel trångbodda hushåll med 1, 2 respektive 3 eller fler barn efter år enligt norm gällande respektive år
Share overcrowded households with 1, 2 and 3 or more children by year according to standard each year

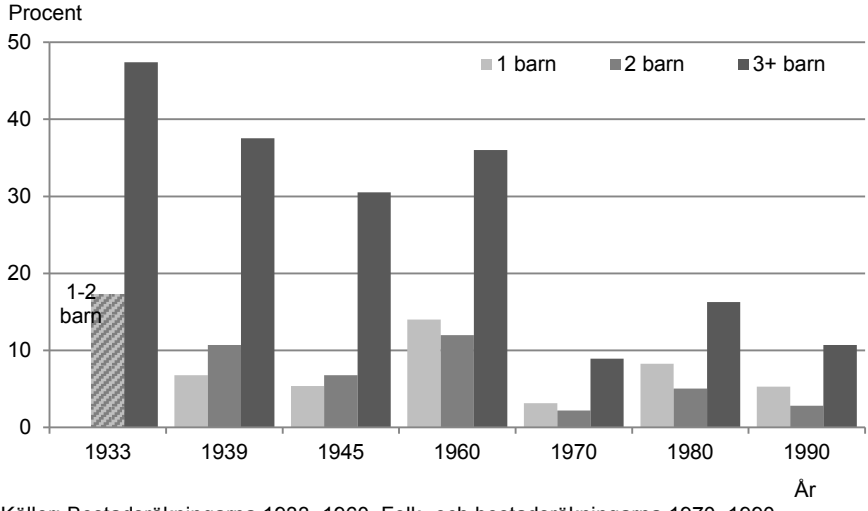

Källor: Bostadsräkningarna 1933–1960, Folk- och bostadsräkningarna 1970–1990
För definitioner av trångboddhet olika år, se *Fakta om statistiken*.
För år 1933 finns endast uppgift för familjer med 1–2 barn sammanslaget.

Flytt hemifrån

Åldern vid flytten hemifrån ser olika ut för olika kohorter. I de äldre kohorterna hade en betydande andel flyttat hemifrån redan före 16 års ålder. 19 procent av kvinnorna och 13 procent av männen födda 1905 flyttade hemifrån före denna ålder. För födda 1955 eller senare rör det sig endast om någon eller ett par procent. De äldsta kohorterna är också de som i högst utsträckning flyttar hemifrån sent. 25 procent av kvinnorna och 42 procent av männen flyttade hemifrån vid 25 års ålder eller senare. Andelen har därefter minskat i princip för varje kohort. Uppgifterna för födda 1975 och 1985 är dock inte jämförbara med uppgifterna för äldre kohorter. För de senare kohorterna finns endast uppgifter från folkbokföringen, medan de äldre uppgifterna bygger på självrapporterad ålder vid

flytten hemifrån. Åldern vid flytt hemifrån sker senare enligt folkbokföringen än när respondenter själva får ange när de flyttat hemifrån. Detta gör att andelen som flyttat hemifrån tidigt underskattas för de senare kohorterna, medan andelen som flyttat hemifrån senare överskattas. För födda 1965 finns uppgifter från båda typer av källor, vilket ger en uppfattning om hur de två källorna skiljer sig åt.

Trots problem med jämförbarheten mellan kohorterna är det ändå tydligt att en ökande andel flyttar hemifrån i de sena tonåren eller under de första åren i 20-årsåldern. Att det var en större spridning i åldern vid flytten hemifrån för födda i början av 1900-talet jämfört med de som är födda i mitten eller slutet av århundradet kan dels förklaras av att det var vanligare att börja arbeta tidigt, antingen för att hjälpa till med försörjningen av familjen eller för att försörja sig själva. Att många flyttade hemifrån sent beror på att det var vanligare att man inte flyttade hemifrån förrän man gifte sig eller att man arbetade på familjens gård, och därför bodde kvar[3]. Åldern vid giftermål sjönk under 1960-talet och under 60- och 70-talen blev det också vanligare att flytta hemifrån tidigt för att bli sambo med en partner. Detta har bidragit till att en högre andel flyttade hemifrån i åldrarna runt 20 år[4]. För kohorterna 1975 och 1985 ökar åldern vid flytten hemifrån igen, åtminstone bland kvinnor. Detta kan delvis bero på att det blivit svårare att få en fast bostad i storstadsområdena. Åldern vid flytten hemifrån har ökat för båda könen i storstäderna och deras förorter[5].

[3] *Fakta om den svenska familjen* (Demografiska rapporter 1994:2)

[4] Yi, Z, Coale, A., Kim Choe, M., Zhiwu, L. och Li, L. (1994) Leaving the Parental Home: Census-based Estimates for China, Japan, South Korea, United States, France and Sweden. *Population Studies. 48(1):65-80.*

[5] *Ungdomars flytt hemifrån* (Demografiska rapporter 2008:5)

Tabell 2.2
Andel som flyttat hemifrån vid olika åldrar efter födelseår. Procent
Share leaving the parental home at different ages by year of birth. Percent

	Före 16 år	16–17 år	18–19 år	20–24 år	Efter 24 år	Flyttade ej själv	Summa
Kvinnor							
1905	19	13	14	26	25	4	100
1915	12	15	14	33	24	2	100
1925	15	16	15	36	16	2	100
1935	10	18	25	36	10	0	100
1945	5	20	30	38	6	0	100
1955	3	24	39	31	3	0	100
1965[A]	4	21	40	32	3	-	100
1965[B]	1	8	36	47	8	-	100
1975	1	5	31	56	7	-	100
1985	1	3	28	57	10	-	100
Män							
1905	13	8	9	22	42	6	100
1915	12	10	8	24	37	8	100
1925	11	13	14	28	28	7	100
1935	9	15	15	36	22	3	100
1945	6	12	20	42	18	1	100
1955	2	12	23	48	15	0	100
1965[A]	2	13	24	53	8	-	100
1965[B]	0	3	18	61	18	-	100
1975	1	3	17	65	15	-	100
1985	1	2	16	65	16	-	100

Källor: Uppgifter för födda 1905–1965[A] bygger på självrapporterad ålder vid flytten hemifrån och för födda 1965[B]–1985 bygger på uppgifter från folkbokföringen. Läs mer i *Fakta om statistiken.*

3. Utbildning och arbetsmarknad

I det här kapitlet redovisas inledningsvis utbildningsnivå vid 30 års ålder, en ålder då de flesta har utbildat sig klart. Sedan följer ett avsnitt som beskriver hur stor andel som förvärvsarbetade i olika åldrar. Kapitlet avslutas med en beskrivning av de vanligaste yrkena då födelsekullarna var i tjugoårsåldern.

Under 1900-talet har det skett flera förändringar av skolan och utbildningssystemet. Under första delen av 1900-talet fanns det bland annat folkskolor, kommunala mellanskolor, realskolor och läroverk. På 1960-talet infördes grundskolan och gymnasiekolan. Dessa förändringar medför att det är svårt att jämföra befolkningens utbildningsnivå över tid. I kapitlet *Fakta om statistiken* redovisas hur grupperingen av olika utbildningar har gjorts.

Utbildningsnivå efter 30 års ålder

Vid 30 års ålder har de flesta utbildat sig färdigt, även om det förstås finns äldre som fortsätter att utbilda sig. I det här avsnittet visas hur stor andel som har olika utbildningsnivå i de kohorter vi kan följa vid 30 års ålder. För de som är födda 1935 och tidigare är uppgifterna från Folk- och bostadsräkningen 1970 och de är då äldre än 30 år.

Diagram 3.1
Andel med folkskola eller grundskola som högsta avslutade utbildning efter födelseår och kön
Share with primary and lower secondary education as highest education at age 30 by year of birth and sex

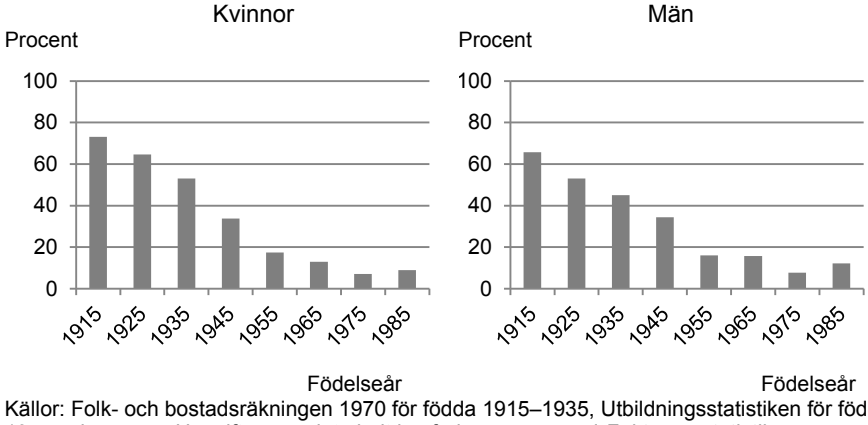

Källor: Folk- och bostadsräkningen 1970 för födda 1915–1935, Utbildningsstatistiken för födda 1945 och senare. Uppgifterna är inte helt jämförbara, , se mer i *Fakta om statistiken*

I de äldre kohorterna är det mycket vanligare att grundskola/folkskola är den högsta avslutade utbildningen. Av de som är födda 1935 och tidigare var det över hälften av både männen och kvinnorna som angav detta som högsta utbildning vid Folk- och bostadsräkningen 1970. Det är en mindre andel jämfört med de som är födda 1905. Vid Folkräkningen 1930 hade 88 procent av både männen och kvinnorna småskola, folkskola eller fortsättningskola som högsta utbildning. Av de yngsta, födda 1985, är det omkring 10 procent som har grundskola som högsta utbildning.

Andelen som har en gymnasieutbildning varierar mellan 40 och 60 procent och det är för de födda 1965 som andelen med gymnasieexamen är som högst. Av de födda 1905 har drygt tre procent av männen och en procent av kvinnorna en studentexamen (enligt Folkräkningen 1935).

Diagram 3.2
Andel med gymnasieutbildning eller motsvarande som högsta avslutade utbildning vid 30 års ålder efter födelseår och kön.
Share with upper secondary education as highest education at age 30 by year of birth and sex

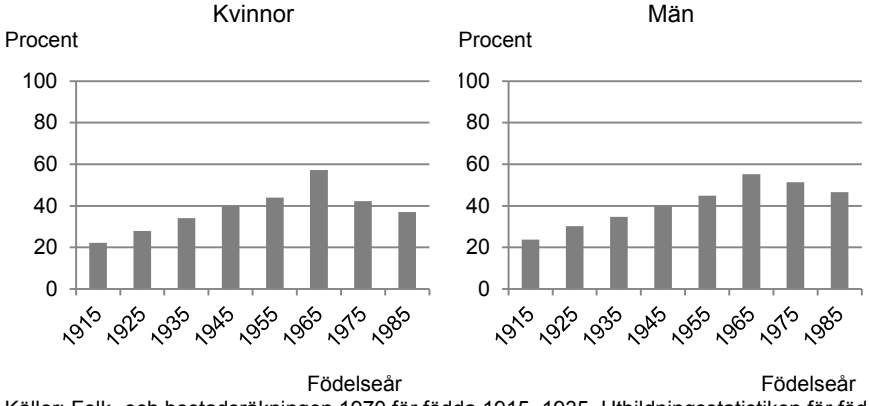

Källor: Folk- och bostadsräkningen 1970 för födda 1915–1935, Utbildningsstatistiken för födda 1945 och senare. Uppgifterna är inte helt jämförbara, , se mer i *Fakta om statistiken*

Andelen som har en eftergymnasial utbildning ökar och för kvinnorna som är födda 1985 är det den vanligaste utbildningsnivån. De födda 1985 är 26 år vid mättillfället och flera kan antas vara under pågående eftergymnasial utbildning. Andelen med eftergymnasial utbildning i denna kohort kan därför förväntas öka de kommande åren. Det är också tydligt att i de kohorter som är födda 1945 och senare är det en större andel kvinnor än män som har en eftergymnasial utbildning.

Diagram 3.3
Andel med eftergymnasial utbildning som högsta avslutade utbildning vid 30 års ålder efter födelseår och kön.
Share with post-secondary education or post graduate education as highest education at age 30 by year of birth and sex

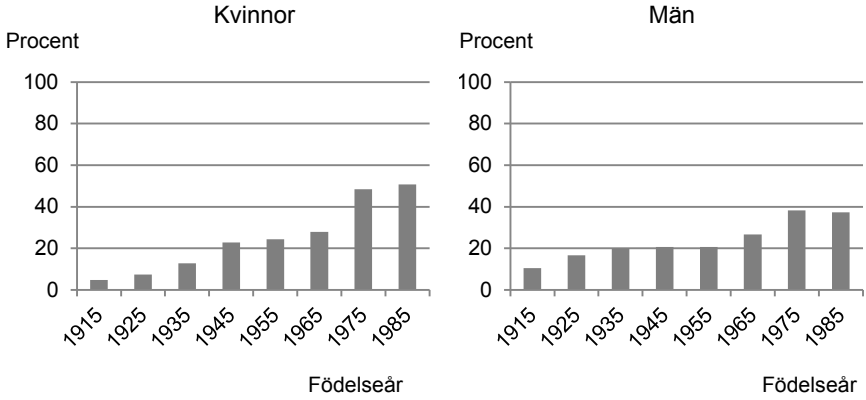

Källor: Folk- och bostadsräkningen 1970 för födda 1915–1935, Utbildningsstatistiken för födda 1945 och senare. Uppgifterna är inte helt jämförbara, , se mer i *Fakta om statistiken*

Andelen förvärvsarbetande

Definitionen av förvärvsarbete har förändrats över åren och det är svårt att göra jämförelser över tid[6]. I de uppgifter som redovisas här ingår till exempel inte medhjälpande familjemedlemmar före år 1940, vilket sänker förvärvsfrekvensen framför allt för kvinnor. Man skall också ha i åtanke att de uppgifter som redovisas här är skattningar. Uppgifterna i detta avsnitt kommer från olika källor och siffrorna ska därför tolkas med viss försiktighet. För att möjliggöra någon som helst jämförande statistik används ibland uppgifter för enstaka år och ibland genomsnitt över såväl fem år som fem åldrar.

I diagram 3.4 märks att andelen män som förvärvsarbetar vid 20 års ålder har minskat, från över 90 procent för de födda 1915 till drygt 60 procent för de födda 1985. Andelen förvärvsarbetande män är ännu lägre för de födda 1945 och 1955, det kan förklaras av att personer som är inkallade till sin första värnpliktstjänstgöring inte räknas som sysselsatta. Konjunkturen påverkar också andelen sysselsatta, de födda 1965 är 20 år under 1980-talets högkonjunktur och det var då förhållandevis lätt att finna ett arbete. För de som är födda tio år senare var situationen annorlunda, de var 20 år strax efter 1990-talskrisen och många valde att studera då de hade svårt

[6] Se mer i kapitlet *Fakta om statistiken*

att hitta en annan sysselsättning. För kvinnorna är det vid 20 års ålder inte lika stora variationer i förvärvsfrekvenser. De äldre kohorterna arbetade i stort sett i samma utsträckning som dagens unga innan de fick barn/gifte sig. En av förklaringarna till de lägre förvärvsfrekvenserna i de senare kohorterna är att allt fler studerar på universitet och högskolor.

Diagram 3.4
Andelen förvärvsarbetande vid 20 års ålder, efter födelseår och kön
Share employed at age 20, by year of birth and sex

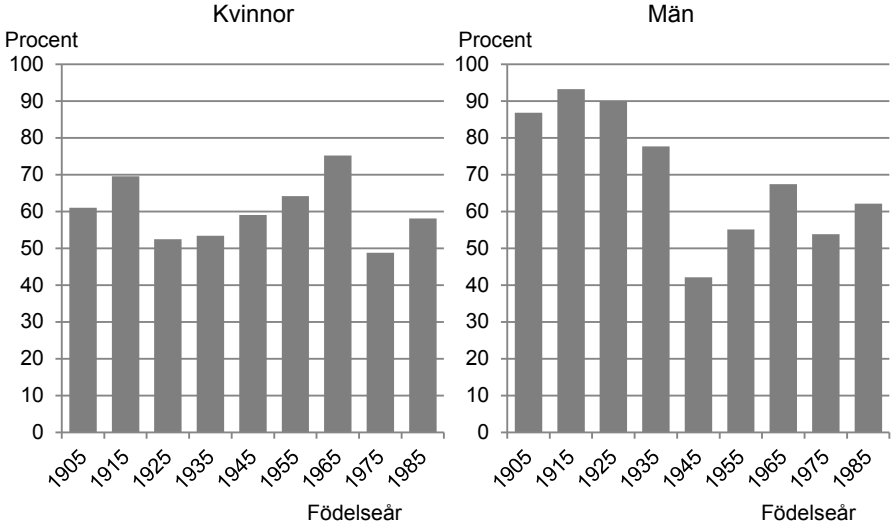

Källa: Olika Folk- och bostadsräkningar samt Arbetskraftsundersökningarna, se mer i *Fakta om statistiken*

Mellan 30 och 50 års ålder är förvärvsfrekvensen som högst och här används åldern 45 år för att representera åldrarna ”mitt i livet”. Män har hög förvärvsfrekvens i dessa åldrar, men andelen förvärvsarbetande har sjunkit över tiden. Av de födda 1905 arbetade 97 procent i denna ålder, att jämföras med 89 procent för de födda 1965, som är den sista av födelsekullarna som kan följas till denna ålder. Det är en minskad andel förvärvsarbetande med nästan 10 procentenheter. Kvinnorna däremot har haft ett ökat arbetskraftsdeltagande. De låga nivåer som redovisas här för de äldsta kohorterna beror på att gifta kvinnor i dessa kohorter hade ett lågt arbetskraftsdeltagande. Ogifta kvinnor födda 1905 och 1915 hade vid 45 års ålder en förvärvsfrekvens runt 70 procent. Flera reformer har bidragit till högre förvärvsfrekvens för gifta kvinnor, ett exempel är att från år 1938 kunde kvinnor inte längre avskedas för att de väntade barn, något som framför allt påverkade kvinnor födda 1915 och senare. En annan förändring är borttagandet av

sambeskattningen 1971, då det blev mer lönsamt för gifta kvinnor att lönearbeta. Kvinnor som är födda efter 1935 hade det också lättare att kombinera arbete och barnafödande då barnomsorgen började byggas ut under 1960-talet. Införandet av föräldraförsäkringen 1974 underlättade också för kvinnor att kombinera förvärvsarbete och barnafödande.

Diagram 3.5
Andelen förvärvsarbetande vid 45 års ålder efter födelseår och kön
Share employed at age 45, by year of birth and sex

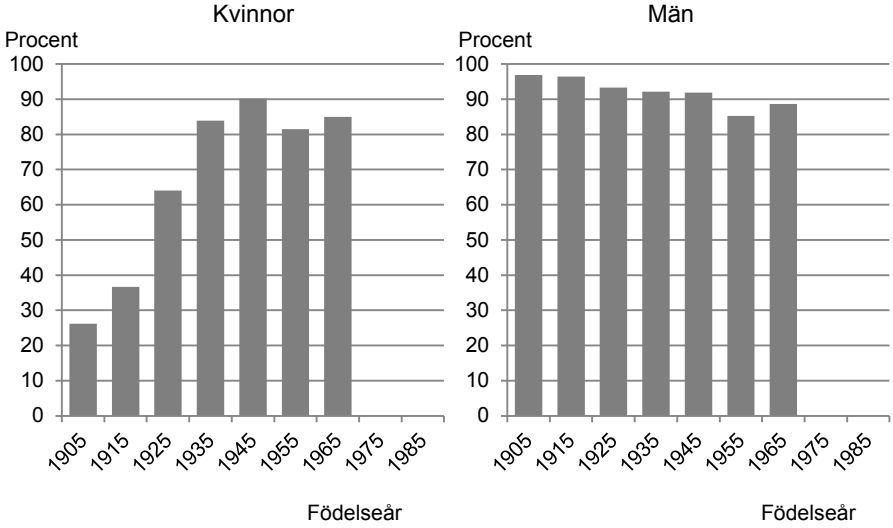

Källa: Olika Folk- och bostadsräkningar samt Arbetskraftsundersökningarna, se mer i *Fakta om statistiken*
Anm: De relativt låga uppgifterna för de födda 1955 beror på att det är olika källor och att de inte är helt jämförbara med övriga födelseår

De äldres förvärvsarbete representeras här med andelen förvärvsarbetande vid 64 års ålder. Före 1976 var pensionsåldern 67 år, därefter var den 65 år. Från år 2003 finns ingen fast pensionsålder men garantipensionen betalas ut först efter 65 års ålder. För män i de äldre årskullarna minskar andelen förvärvsarbetande i denna ålder för varje kohort. De födda 1945 arbetar däremot i betydligt större utsträckning än födda tio år tidigare.[7] Andelen kvinnor som förvärvsarbetar vid 64 års ålder ökar för varje årskull (med

[7] Uppgifterna för födda 1935 kommer från Arbetskraftsundersökningarna och från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken för födda 1945. Uppgifter finns även från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken för födda 1935. Dessa är några procentenheter högre än de som redovisas här, men betydligt lägre än uppgifterna för födda 1945.

undantag för de födda 1935). Man ska dock ha i åtanke att det här är antalet förvärvsarbetande minst en timme per vecka. Uppgift saknas om fördelningen av hel- deltidsarbetande i vissa källor.

Diagram 3.6
Andelen förvärvsarbetande vid 64 års ålder[8], efter födelseår och kön
Share employed at age 64 by year of birth and sex

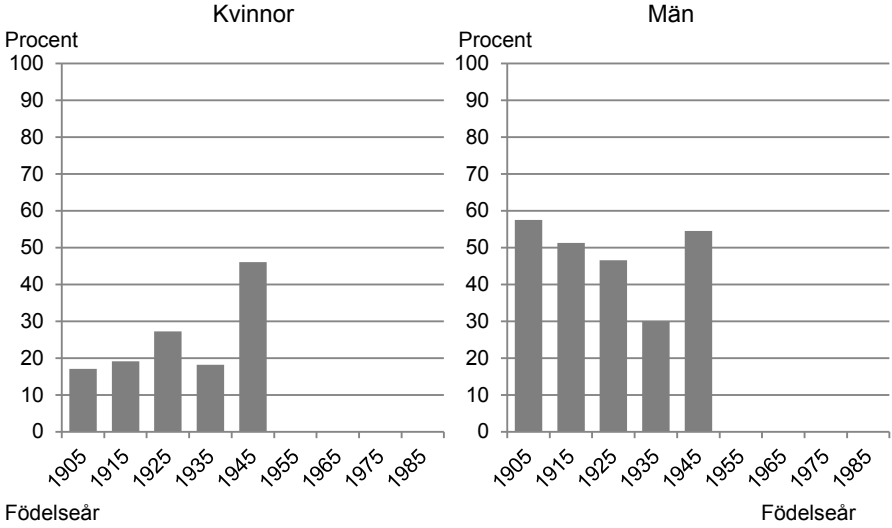

Källa: Olika folk- och bostadsräkningar samt arbetskraftsundersökningarna, se mer i *Fakta om statistiken*
Anm: De relativt låga uppgifterna för de födda 1935 beror på att det är olika källor och att de inte är helt jämförbara med övriga födelseår

Hur kommande kohorter kommer att arbeta i framtiden är svårt att förutse. Män har hittills haft högre förvärvsfrekvenser än kvinnor, men skillnaden är betydligt mindre i de yngre kohorterna än i de äldre. Eventuella konjunkturvariationer som påverkar arbetskraftsdeltagandet enstaka år är helt omöjligt att förutsäga. Däremot kan man göra antaganden om de stora dragen i utvecklingen. Inget talar för att senare födda kohorter kommer att ha högre förvärvsfrekvenser i unga år än de födda 1985, snarare motsatsen. I dag deltar 25 procent av 22-åringarna i en universitets- eller högskoleutbildning och om inte den andelen kommer att minska så kommer inte heller förvärvsfrekvensen att öka i dessa åldrar. Utvecklingen av förvärvsfrekvensen i åldern 45 år kännetecknas dels av att den minskat i yngre kohorter och att män arbetar i något högre utsträckning än kvinnor. I ett mer jämställt samhälle där män och kvinnor delar på ansvaret för hem och familj

[8] För födelseår 1905 avses 65 års ålder

ökar möjligheterna för att skillnaderna mellan könen utjämnas. En av anledningarna till de minskade förvärvsfrekvenserna är att en allt större del av befolkningen är född utomlands och att utrikes födda hittills har haft lägre förvärvsfrekvens än födda i Sverige. Om vi i framtiden har en förändrad invandring med mer arbetskraftsinvandring och mindre asyl- och flyktinginvandring och de utrikes födda integreras på arbetsmarknaden kan förvärvs-frekvenserna öka. Om det motsatta inträffar kommer de att minska.

Det finns flera skäl till att förvärvsfrekvensen i de äldre åldrarna kommer att öka. Det reformerade pensionssystemet premierar ett långt arbetsliv och eftersom livslängden ökar krävs ett längre arbetsliv för senare kohorter för att få samma pensionsnivåer som de äldre kohorterna. De yngre kohorterna har dessutom kommit in i arbetslivet senare än de tidigare födelsekullarna.

Vanliga yrken och branscher

Under de knappa 100 år som studeras i detta avsnitt har det skett stora förändringar av arbetslivet och arbetsvillkoren. Några av dem är Saltsjöbadsavtalet (1938), förkortning av veckoarbetstid (skedde i flera steg under 1950 och 1960-talen) och lagen om anställnings-skydd (1974). I det här avsnittet illustras arbetsvillkoren med antalet semesterdagar. Det säger naturligtvis inte allt om arbetstiden, arbetsmiljön eller arbetsvillkoren. Detta avsnitt bygger på uppgifter från olika Folk- och bostadsräkningar samt registerstatistik för de senaste åren.

1920, när de som är födda 1905 är 15 år och står i begrepp att ge sig ut på arbetsmarknaden fanns de flesta försörjningsmöjligheterna inom jordbruket. 45 procent av männen och 33 procent av kvinnorna förvärvsarbetade i den branschen. Antalet män och kvinnor som var sysselsatta inom jordbruket var ännu fler eftersom medhjälpande barn och hustrur inte är medräknade som förvärvsarbetande. Man ska också ha i åtanke att för kvinnor så var den vanligaste ”sysselsättningen” att vara hustru. Av kvinnorna över 15 år förvärvsarbetade (i egentlig mening[9]) 36 procent och 44 procent var hustru (utan yrke). 1920 fanns inte heller någon lagstadgad semester, först 1938 fick alla rätt till två veckors semester.

[9] Se *Fakta om statistiken*

Tabell 3.1
Vanligaste yrkena 1920
Most common professions 1920

Män	Kvinnor
Hemmansägare och nybyggare	Tjänare
Övriga jordbruksarbetare[10]	Arbetare, sömnad
Skogsarbetare	Butikspersonal
Befattningshavare, järnväg	Hemmansägare och nybyggare
Sågverks, hyvleri och brädgårdsarbetare	Folk- och småskolelärare

Källa: Folkräkningen 1920

I Folk- och Bostadsräkningen 1960 kan vi se vilka yrken de som var födda 1905 hade då, när de alltså var 55 år. Det är i stort sett samma yrken som de som var vanligast när de gick ut i arbetslivet 1920. Männen arbetar inom jordbruket, skogen och som byggnadsarbetare och kvinnorna arbetar som städare, sömmerskor och lärare.

Tabell 3.2
Vanligaste yrkena för 55-åringar 1960, födda 1905
Most common professions 1960 for people at age 55, born 1905

Män	Kvinnor
Lantbrukare, skogsbrukare och trädgårdsbrukare	Städare
Grov- och diversearbetare	Övrig affärspersonal
Motorfordonsförare, spårvagnsförare	Hembiträden och barnsköterskor
Byggnadsspecialarbetare, byggnadsgrovarbetare	Konfektionssömmerskor
Byggnadsträarbetare	Klasslärare

Källa: Folkräkningen 1960

1930, när de som är födda 1915 fyllde 15 år är arbetsmarknaden i stort sett densamma. 40 procent av männen arbetar inom jordbruket, men nästan lika många 37 procent arbetar inom tillverkningsindustrin. För kvinnor var arbetsmarknaden mer uppdelad, knappt 30 procent arbetade inom jordbruk, medan omkring 20 procent vardera arbetade inom Industri och hantverk,

[10] Jordbruksarbetare som inte är: Trädgårdsarbetare, mejeriarbetare, ladugårdsdrängar, smeder, snickare, kuskar, gifta drängar

Handel och samfärdsel och Husligt arbete. Fortfarande var det så att vara hustru var den vanligaste sysselsättningen, av kvinnorna över 15 år så var 38 procent yrkesutövare i egentlig mening och 42 procent hustrur.

Tio år senare, 1940, när de som är födda 1925 fyllde 15 år finns mycket knapphändiga uppgifter om yrken i Folkräkningen. Det är både det förändrade näringslivet såväl som begränsade ekonomiska förhållanden för genomförande av räkningen som är orsaken. Som man skriver i inledningen till Folkräkningen 1940 *"Kravet på att yrkesräkningen anpassar sig efter de förändrade betingelser, som kännetecknа näringslivets utveckling, har i huvudsak föranlett förändringarna i fråga om yrkesräkningens planläggning och genomförande. En ledande synpunkt har likväl samtidigt varit att i största möjliga utsträckning tillgodose syftet, att resultaten i mera väsentliga delar skola kunna jämföras med resultaten från tidigare yrkesräkningar. Den av krisförhållandena betingade ekonomiska situationen har medfört inskränkningar i yrkesräkningens omfattning, vilka i vissa avseenden begränsa möjligheterna till dylika jämförelser.*

1940 är knappt en tredjedel av männen sysselsatta inom jordbruket och den största andelen män, drygt 40 procent, är sysselsatta inom industri och hantverk. Även andelen kvinnor som förvärvsarbetar i jordbruket har minskat och är nu under tio procent. En fjärdedel av de förvärvsarbetande kvinnorna återfinns vardera inom industri och hantverk respektive handel.

År 1950, när de som är födda 1935 är 15 år är en fjärdedel av männen sysselsatta inom jordbruket, och en tredjedel av männen är sysselsatta inom förädlingsindustrin. Kvinnorna återfinns framför allt inom tjänster mm, förädlingsindustri och handel. En stor del av kvinnorna är inte förvärvsarbetande, hälften av kvinnorna över 15 år är redovisade som husmödrar. Högst andel husmödrar (69 procent) återfinns i ålderklassen 35–40 år. Högst andel förvärvsarbetande kvinnor återfinns i ålderklassen 20–25 år där 57 procent förvärvsarbetar. De som är födda 1935 fick också tre veckors semester från början av sitt yrkesliv, något som infördes 1951.

Tabell 3.3
Vanligaste yrkena 1950[11]
Most common professions 1950

Män	Kvinnor
Chaufförer	Lärare
Lager- förrådsarbetare	Städningspersonal
Trädgårdsmästare, trädgårdsarbetare	Kökspersonal
Agenter (personer med försäljningsarbete)	Sjukvårdsbiträden
Lärare	Telefonister

Källa: Folkräkningen 1950. Endast vissa yrken redovisas i folkräkningen.

De som är födda 1945 är den första av de studerade födelseårgångarna där det är fler som har gymnasial utbildning än förgymnasial utbildning. Dessa kommer ut på arbetsmarknaden snarare vid 20 års ålder än vid 15 år ålder. För att illustrera vilket arbetsliv som mötte dem används uppgifter från Folk- och bostadsräkningen 1965. Nu återfinns nästan 40 procent av männen i gruvor och tillverkningsindustrin och drygt 40 procent av kvinnorna i offentlig förvaltning och andra tjänster. Kvinnorna återfinns också i stor utsträckning (mer än var femte) i gruvor, tillverkningsindustri och samfärdsel, post- och televerk. Det är fortfarande vanligare att kvinnor[12] inte förvärvsarbetar än att de gör det, av kvinnor i åldern 25–49 år förvärvsarbetar 46 procent. Nu kunde de som förvärvsarbetande se fram emot fyra veckors semester som infördes 1963.

1975 när de födda 1955 är 20 år arbetar många kvinnor i offentlig förvaltning, nästan hälften av kvinnorna (som arbetar mer än 20 timmar per vecka) arbetar i den branschen. Nu arbetar för första gången mer än hälften (50,7 procent) av kvinnorna i åldern 25–49 år. Nästan 40 procent av männen arbetade i gruvor och tillverkningsindustri. Männen återfinns i alla branscher medan kvinnorna förutom i offentlig förvaltning mest finns i branscherna gruvor och tillverkningsindustri samt handel, restaurang och hotell. 1978 infördes fem veckors semester.

1985, när de som är födda 1965 ska ge sig ut i arbetslivet är det en lägre andel än tidigare som arbetar inom tillverkningsindustrin men det är fortfarande den vanligaste branschen för män, knappt en

[11] De vanligaste yrkena av de som är redovisades i Folkräkningen 1950

[12] Avser kvinnor i åldern 20–64 år

tredjedel av männen arbetar där. Den bransch som ökar är offentlig förvaltning och andra tjänster. Kvinnorna återfinns alltmer inom offentlig förvaltning och andra tjänster, nu arbetar över hälften av kvinnorna i den branschen.

De som är födda 1975 har i högre utsträckning än tidigare födelseårgångar studerat på en eftergymnasial utbildning. I redovisningen efter näringsgren år 2001 har framför allt den tidigare gruppen offentlig förvaltning och andra tjänster delats upp. Nu ser man att en tredjedel av de förvärvsarbetande kvinnorna återfinns inom hälso- och sjukvård[13]. Kvinnorna återfinns inom de flesta branscherna, utom jordbruk, energi- och vattenförsörjning[14], och byggindustri. Männen återfinns inom tillverkningsindustri[15], handel och transport[16], kreditinstitut[17] och byggindustri.

Tabell 3.4
Vanligaste yrkena 2001
Most common professions 2001

Män	Kvinnor
Ingenjörer och tekniker	Vård- och omsorgspersonal
Säljare, inköpare, mäklare m.fl.	Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m.fl.
Fordonsförare	Övrig kontorspersonal
Byggnadshantverkare	Förskollärare och fritidspedagoger
Byggnads- och anläggningsarbetare	Grundskollärare

Källa: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik

När man jämför de vanligaste yrkena för åren 1920, 1950 och 2001 när födda 1905, 1935 respektive 1975 gick ut i arbetslivet ser man både likheter och olikheter. För män mer olikheter och för kvinnor många likheter.

Männens arbetstillfällen inom jord- och skogsbruk har ersatts med byggnadsarbete och ingenjörer. Men både 1950 och 2000 är fordonsförare/chaufförer och agenter/säljare mm med bland de fem vanligaste yrkena.

[13] Egentligen hälso- och sjukvård, socialtjänst, veterinärer
[14] Egentligen energi- o vattenförsörjning, avfallshantering
[15] Egentligen utvinning av mineral, tillverkningsindustri
[16] Egentligen handel, transport, magasinering, kommunikation
[17] Egentligen Kreditinstitut, fastighetsförvaltning, företagstjänster

För kvinnor är det nästan samma yrken som återkommer: Folk- och småskolelärare/Lärare/Grundskolelärare är med samtliga år. Sjukvårdsbiträden och vård- och omsorgspersonal är med 1950 och 2001 och butikspersonal/försäljare, detaljhandel är med 1920 och 2001. Det är oklart vad som ingick i arbetet som tjänare 1920. Det kan vara liknande arbetsuppgifter som städningspersonal, kökspersonal, vård- och omsorgspersonal och kanske även i viss mån förskollärare och fritidspedagoger, i meningen omsorg om barn, utför i dag.

4. Omflyttning och boende

Det här kapitlet inleds med en genomgång av migrationen till och från Sverige och hur kohorterna in- och utvandrat i olika åldrar. Därefter beskrivs den utrikesfödda befolkningen boende i Sverige och den Sverigefödda befolkningen boende utomlands. När det gäller inrikes omflyttning finns endast få uppgifter och den inrikes omflyttningen illustreras här med en jämförelse av i vilket län årskullarna föddes och i vilket län de bor vid 45 års ålder. Kapitlet avslutas med en beskrivning av i vilken typ av bostad man bor.

Utrikes omflyttning

Före andra världskriget var Sverige ett utvandringsland. Under åren 1850 till 1930 utvandrade nästan 1,5 miljoner människor från Sverige varav 1,2 miljoner till Nordamerika. Efter andra världskriget vände mönstret och sedan dess har invandringen varit större än utvandringen, med undantag för 1972 och 1973. Invandringen under 1950–70-talen bestod främst av utländsk arbetskraft.

Diagram 4.1
In- och utvandring 1900−2012
Immigration and emigration 1900−2012

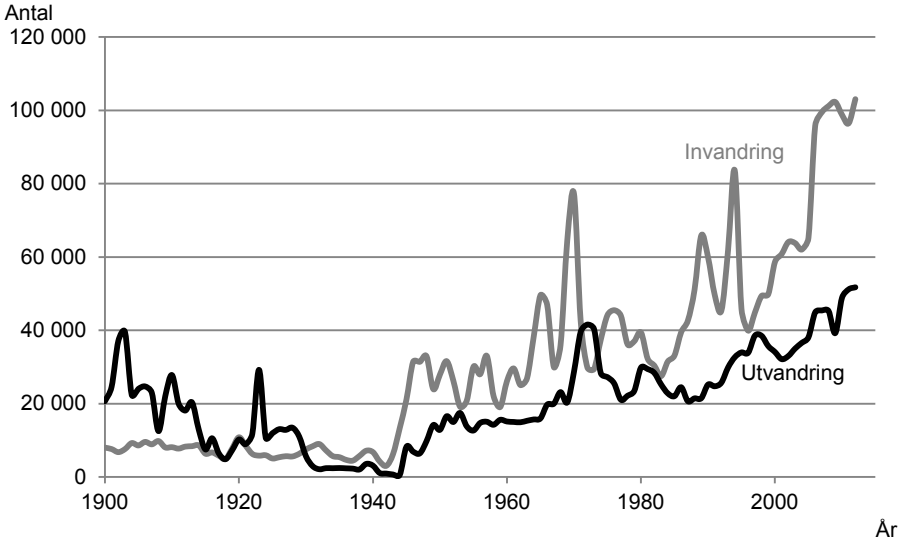

Källa: Befolkningsstatistiken

Så länge arbetskraftsinvandringen dominerade varierade upp- och nedgången med den ekonomiska konjunkturcykeln. Vid arbetskraftsbrist ökade invandringen och när efterfrågan föll minskade invandringen. Sedan 1980-talet har arbetskrafts-invandringen varit av mindre omfattning och successivt har istället variationerna kommit att domineras av förändringar inom flykting- och anknytningsinvandringen.

I diagram 4.2 visas antalet som utvandrat per 10 000 i befolkningen. I diagrammet för de äldsta kohorterna kan två iakttagelser kommenteras. De födda 1905 hade jämfört med födda 1915 och 1925 hög utvandring i åldrarna före 20 år. Det var de år då Sverige fortfarande var ett utvandringsland. De födda 1905 har också en topp i åldrarna runt 40, de födda 1915 har det i åldrarna strax efter 30, och de födda 1935 vid 20-års åldern. Det är åren efter andra världskriget då migrationen ökade efter att ha varit nära noll under kriget.

För de sex yngsta kohorterna blir andelen som utvandrar i princip större i alla åldrar för varje kohort, förutom för kohorten född 1955 som utvandrade i mindre utsträckning än de födda 1945. En förklaring till det är att många som utvandrar är personer som tidigare invandrat. I slutet av 1960-talet och början av 1970-talet invandrade många födda 1945 som arbetskraft. Många arbetskraftsinvandrare stannade några år i Sverige och återvände sedan till sina hemländer. De utrikes födda som är födda 1955 har i mindre utsträckning invandrat som arbetskraft och i större utsträckning som flyktingar eller av familjeskäl, grupper som stannar i Sverige i högre utsträckning.

Om man bortser från de äldsta kohorterna, vars migration påverkades av andra världskriget är mönstret i åldersstrukturen detsamma för alla kohorter: En viss utflyttning av barn före skolåldern, liten migration i skolåldern och en topp i utvandringen runt 30-årsåldern och det är framför allt i åldrarna 20–40 år som utvandringen har blivit allt vanligare för yngre kohorter. Barn till arbetskraftsinvandrare som återvänt till sina hemländer tillsammans med sina föräldrar ligger bakom den höga utvandringen för barn födda 1965 och 1975.

Diagram 4.2
Antal utvandrare per 10 000 invånare efter födelselår, ålder 0–70 år
Number of emigrants per 10 000 inhabitants by year of birth, age 0–70

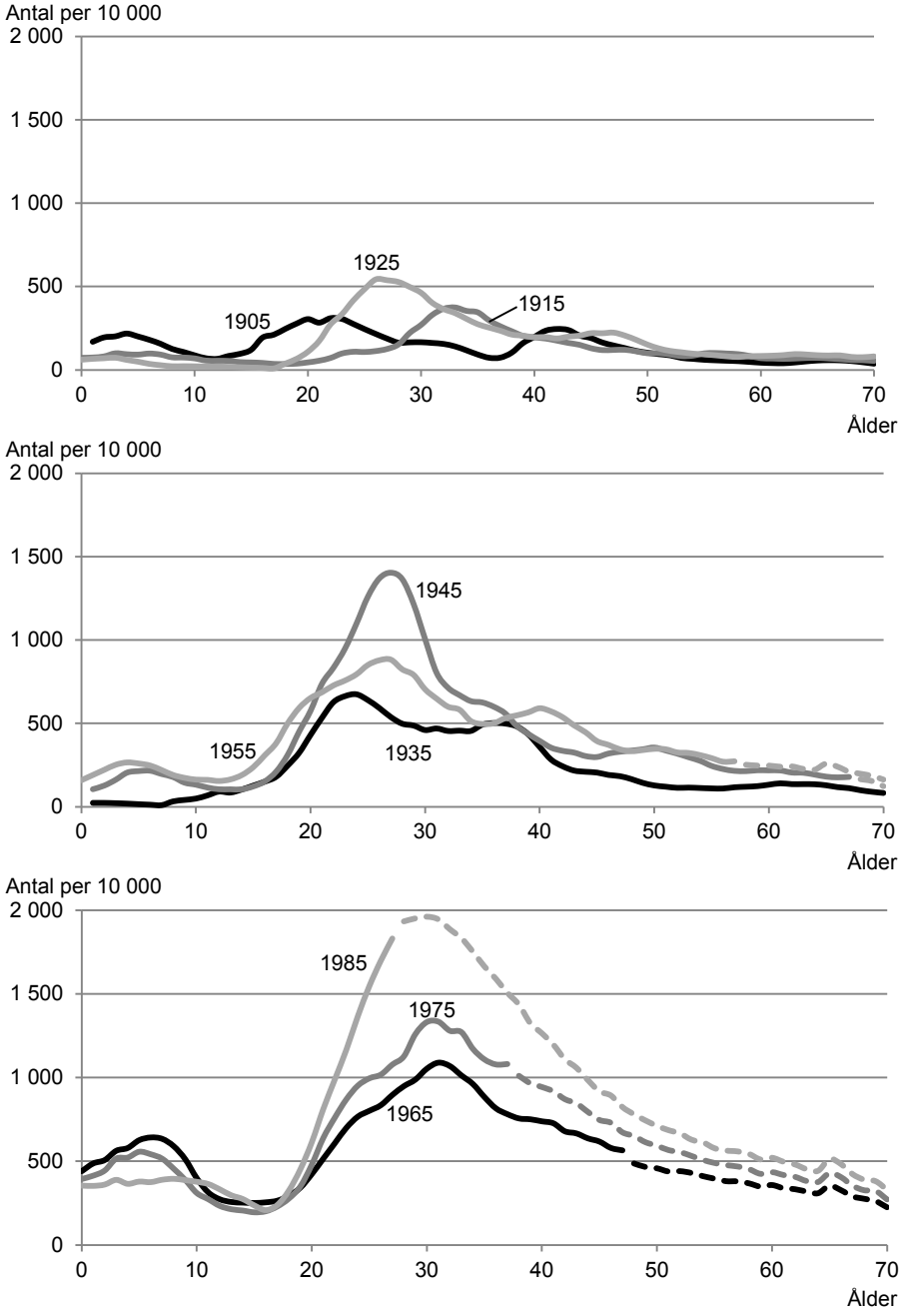

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060, se mer i *Fakta om statistiken*. Prognos efter år 2012, streckad linje

I diagram 4.3 visas antalet som invandrat i varje kohort. Mönstret påminner om det man ser i diagrammen med utvandrare. En stor del av invandrarna är återvändare som tidigare utvandrat och en stor del av utvandrarna är tidigare invandrare som lämnar Sverige. I diagrammet med de yngsta kohorterna ser man liksom i de tidigare diagrammen med utvandrare hur migrationen ökade efter andra världskriget. Notera att det i princip inte var någon invandring före 30 års ålder för födda 1905.

Antalet invandrare som är födda 1935 är i samma storleksordning och har samma åldersstruktur som de födda 1925. I nästa kohort, de födda 1945, återfinns samma åldersmönster men på en helt annan nivå. Den höga nivån för denna kohort i åldrarna 20–21 år och 24–25 år sammanfaller med den stora arbetskraftsinvandringen 1965–66 och 1969–70.

De som är födda 1955 och 1965 har samma mönster men med tio års förskjutning. De födda 1955 har en topp vid 34 och en vid 38 års ålder och de födda 1965 en topp vid 24 och en vid 28 års ålder, det vill säga åren 1989 och 1993. 1989 flydde många från Iran och 1993 var det en stor flyktinginvandring från Balkan. För de födda 1985 är det en högre invandring från 20 års ålder och framåt och det är den höga invandringen till Sverige runt år 2010 som återspeglas här.

Diagram 4.3
Antal invandrare efter födelseår, ålder 0–70 år
Number of immigrants by year of birth age 0–70.

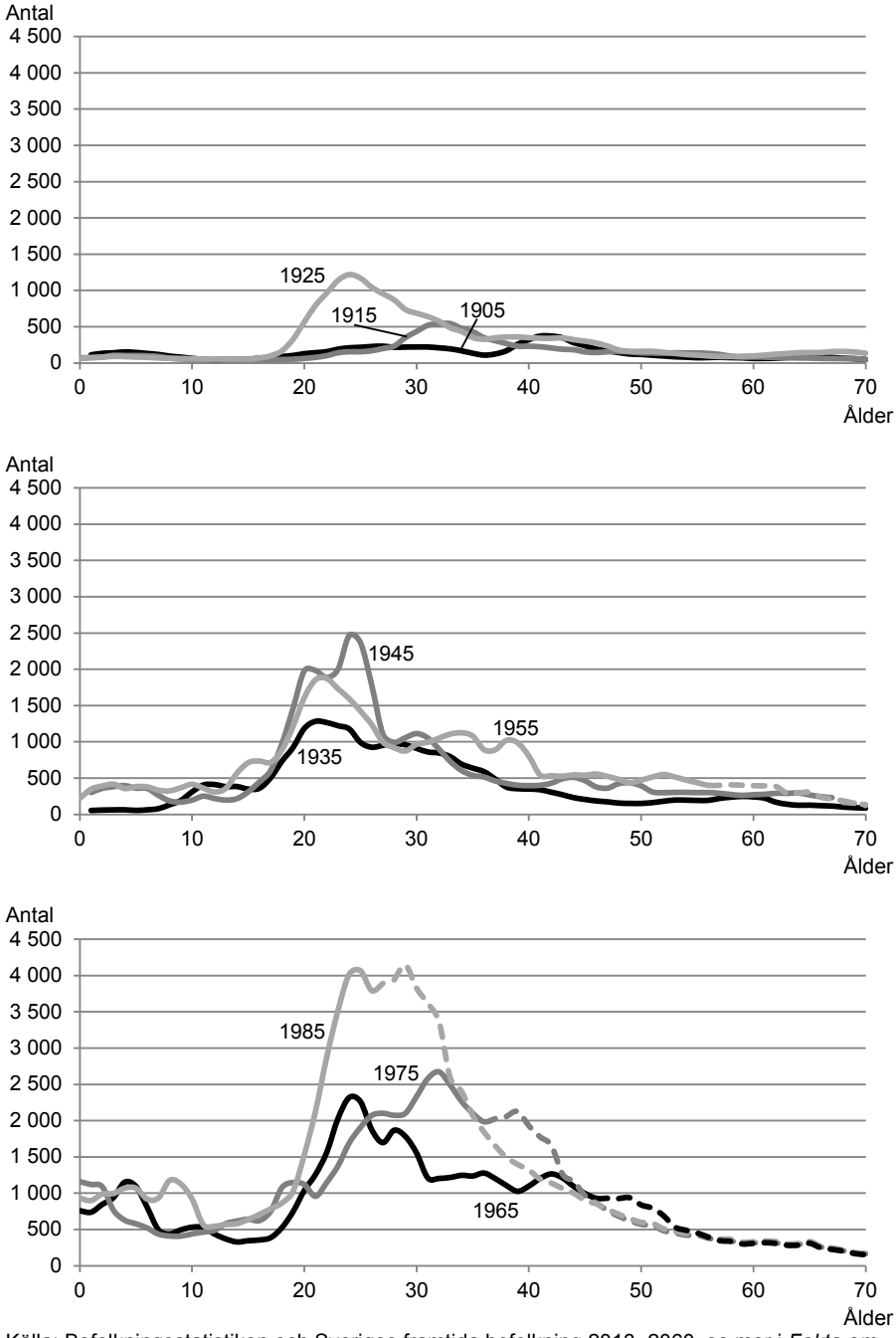

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060, se mer i *Fakta om statistiken*. Prognos efter år 2012, streckad linje

I tabell 4.1 visas antalet invandrare, utvandrare samt nettoinvandring (invandrare minus utvandrare) för varje kohort. Alla som invandrar är inte utrikes födda och alla utvandrare är inte Sverigefödda, dessutom kan man både in- och utvandra mer än en gång under sitt liv. För år 2012 och tidigare är det faktiska uppgifter och för övriga år är det en prognos. Det innebär att det för de äldsta kohorterna är faktiska uppgifter och att det blir alltmer en prognos för att för den yngsta kohorten nästan helt vara en prognos vilken således är mer osäker. I alla studerade kohorter är det fler invandrare än utvandrare men i den äldsta kohorten är det i princip lika många som invandrat som utvandrat. Invandringsöverskottet är större för varje kohort, förutom för de allra yngsta. Störst är invandringsöverskottet för de födda 1985, då närmare 30 000 fler förväntas invandra än utvandra.

Tabell 4.1
Antal invandrare, utvandrare och nettoinvandring efter födelseår
Number of immigrants, emigrants and net migration by year of birth

Födelseår	Antal invandrare	Antal utvandrare	Nettoinvandring
1905	10 189	10 137	52
1915	11 469	9 045	2 424
1925	*22 055*	*12 467*	*9 588*
1935	*29 797*	*17 723*	*12 074*
1945	*43 106*	*30 772*	*12 334*
1955	*48 064*	*31 134*	*16 930*
1965	*61 942*	*42 830*	*19 112*
1975	*72 966*	*50 101*	*22 865*
1985	*93 481*	*64 592*	*28 889*
2005	*88 869*	*66 797*	*22 072*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060, se mer i *Fakta om statistiken*.
Prognos för år 2013 och framåt, visas i kursiv stil.

Utrikesfödda boende i Sverige och Sverigefödda boende utomlands

Som en följd av in- och utvandringen påverkas både antalet utrikesfödda boende i Sverige och antalet Sverigefödda boende utomlands. I tabell 4.2 visas andelen utrikesfödda av de boende i Sverige i åldrarna 15, 45 och 65 år. Det är tydligt att andelen utrikesfödda i de olika kohorterna ökar för varje födelseårgång, förutom för de allra yngsta, men där är det osäkrare siffror eftersom det är till större delen är en prognos. Det syns tydligt att den största

delen av invandringen sker före 45 års ålder, därefter ändras inte andelen utrikesfödda särskilt mycket. Av de födda 1965 är nästan en femtedel utrikesfödda och av de födda 1985 prognostiseras över 30 procent vara utrikesfödda.

Tabell 4.2
Andel utrikesfödda boende i Sverige i några åldrar efter födelseår. Procent
Share foreign born in Sweden in some ages by year of birth. Percent

	Ålder		
Födelseår	15 år	45 år	65 år
1905			3,4
1915			4,9
1925		9,2	9,4
1935		12,8	13,7
1945		10,3	11,2
1955	4,0	15,8	*17,7*
1965	4,4	18,3	*19,9*
1975	6,3	*26,5*	*25,5*
1985	9,8	*31,4*	*29,4*
2005	*13,1*	*25,4*	*23,6*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060, se mer i *Fakta om statistiken*.
Prognos för år 2013 och framåt, visas i kursiv stil.

Vilka födelseländer som är vanligast varierar mellan de olika födelsekohorterna och man kan tydligt avläsa konjunkturer och krig och katastrofer i vår omvärld. Eftersom de flesta migranter är i 20–35 årsåldern så påverkar en händelse i omvärlden de åldrarna mest. I de flesta kohorter är Finland det vanligaste födelselandet, det gäller i alla kohorter till och med de födda 1965. De födda 1975 är födda efter den stora arbetskraftsinvandringen från Finland i slutet av 1960-talet. I de yngsta kohorterna är istället Irak det vanligaste födelselandet till följd av kriget i Irak under 2000-talet. I kohorterna födda 1925 och tidigare är Estland ett vanligt födelseland, en följd av andra världskriget. För de födda 1955 och 1965 är Jugoslavien ett av de vanligaste födelseländerna. Det är också ett vanligt födelseland för de födda 1945 och för de födda efter 1965 men i de yngre kohorterna är Bosnien-Hercegovina ett vanligare födelseland än Jugoslavien. Invandringen från Jugoslavien har kommit i olika vågor, många kom som arbetskraftsinvandrare på 1960-talet och många som flyktingar under kriget på Balkan på 1990-talet. För de

födda 1905 är Amerikas förenta stater strax utanför topplistan. Det är troligen barn till amerikautvandrare som återvänt till Sverige.

Det finns också vissa skillnader mellan män och kvinnor. Thailand är det tredje vanligaste födelselandet för de utrikesfödda som är födda 1975, vilket visas i tabell 4.3. Men det är nästan bara kvinnor som är födda i Thailand, det är det andra vanligaste födelselandet för kvinnor och det nittonde vanligaste för män.

Tabell 4.3
De tre vanligaste födelseländerna för utrikes födda vid ungefär 45 års ålder efter födelseår
The three most common countries of birth for foreign born at age 45 by year of birth

Födelseår	Ålder	Vanligaste	Näst vanligaste	Tredje vanligaste
1905	55 år	Finland	Estland	Norge
1915	45 år	Finland	Norge	Danmark
1925	45 år	Finland	Danmark	Norge
1935	45 år	Finland	Tyskland	Danmark
1945	45 år	Finland	Danmark	Norge
1955	45 år	Finland	Jugoslavien	Iran
1965	45 år	Finland	Irak	Jugoslavien
1975	37 år	Irak	Polen	Thailand
1985	27 år	Irak	Iran	Polen

Källa: Befolkningsstatistiken

I tidigare publikationer har SCB uppskattat antalet Sverigefödda boende utomlands. I diagram 4.4 visas hur många Sverigefödda som bor utomlands vid olika åldrar. Det är de som är födda 1975 som till störst antal har bosatt sig utomlands. Att antalet Sverigefödda boende utomlands är lägre i de yngre kohorterna trots att allt fler utvandrar kan förklaras av att en allt större del av utvandrarna är tidigare invandrare och således inte födda i Sverige.

Diagram 4.4
Antal Sverigeföddа boende utomlands, efter födelseår, 0–100 år
Swedish born living abroad, by year of birth, age 0–100

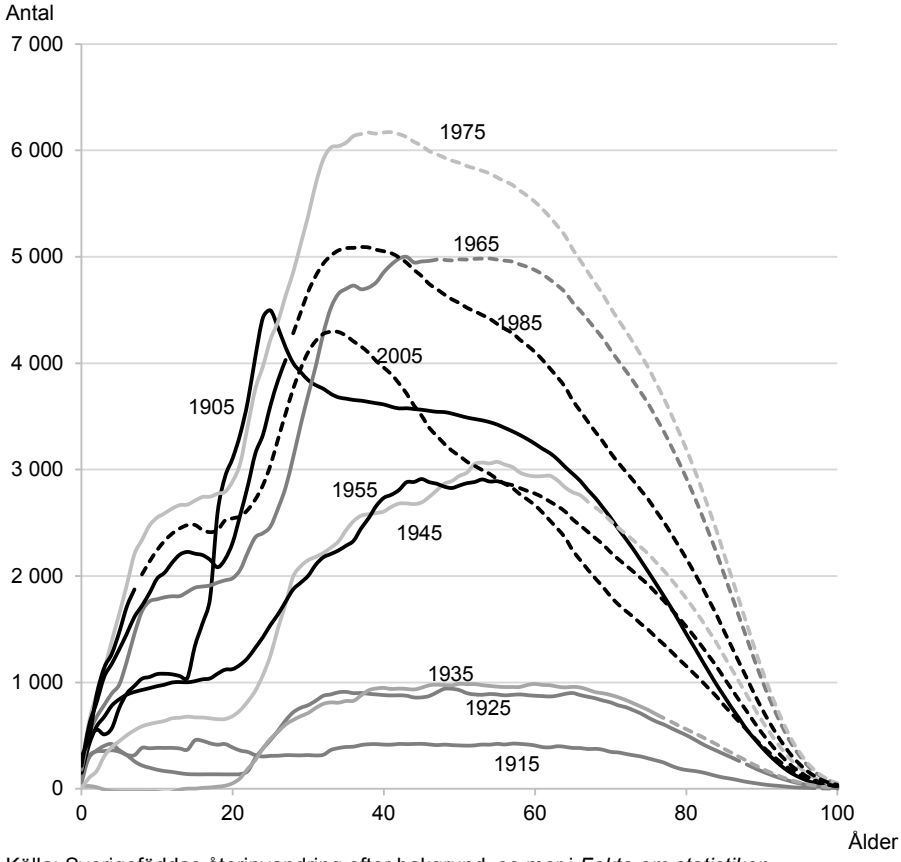

Källa: Sverigeföddas återinvandring efter bakgrund, se mer i *Fakta om statistiken*
Prognos för år 2013 och framåt, streckad linje.

Inrikes omflyttning

Ett sätt att studera inrikes omflyttning är att se på hur många som föddes i de olika länen och jämföra med i vilka län de bor vid 45 års ålder. Uppgift saknas om vilka som lämnat sitt födelselän och sedan återvänt och det finns därför inget mått på hur stor hela den inrikes omflyttningen varit i de olika kohorterna. I kapitlet *Generationerna genom livet* kan man för varje födelseårgång se hur många som föddes i respektive län och i vilka län de bodde vid 45 års ålder (för de födda 1965 och tidigare).

Det är de fyra äldsta kohorterna och framför allt de födda 1925 som har den största skillnaden mellan födelselän och bostadslän vid 45 års ålder medan de fyra yngsta kohorterna och särskilt de födda 1955 har minst skillnad mellan födelselän och bostadslän vid 45 års ålder.

Det är en allt större andel som föds i Stockholms län. Av de födda 1905 föddes knappt var tionde i Stockholms län, 100 år senare 2005 föddes mer än var fjärde barn i Stockholms län. Det generella mönstret är att det i alla kohorter bor en större andel i Stockholms län vid 45 års ålder än vad det gjorde vid födelsen. Skillnaden är störst för de äldsta kohorterna, de födda 1925 och tidigare där andelen nästan fördubblats.

Tabell 4.4
Andel av kohorten som är född i Stockholms län och andel av kohorten som bor i Stockholms län vid 45 års ålder efter födelsår. Procent
Share born in Stockholm County and share living in Stockholm County at age 45 by year of birth. Percent

Födelseår	Födda	Vid 45 års ålder
1905	9,4	16,6
1915	9,7	17,3
1925	9,1	17,9
1935	10,5	16,7
1945	16,0	19,2
1955	16,1	18,0
1965	18,3	20,8
1975	18,6	23,0*
1985	19,8	23,0*

*Avser 37 års ålder för födda 1975 och 27 års ålder för födda 1985
Källa: Befolkningsstatistiken

Stockholms län är tillsammans med Uppsala län de enda län som i alla kohorter har en större andel boende vid 45 års ålder än vad det var vid födelsen. Blekinge län, Värmlands län, Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län och Västerbottens län har alla en större andel födda av kohorterna än boende vid 45 års ålder och skillnaden är störst för Västernorrlands och Västerbottens län. För de övriga länen finns inget entydigt mönster.

Tabell 4.5
Andel av kohorten som är född i Västernorrlands eller Västerbottens län och andel av kohorten som bor i dessa län vid 45 års ålder efter födelseår. Procent
Share born in Västernorrlands county or Västerbottens county and share living in those counties at age 45 by year of birth. Percent

	Västernorrland län		Västerbottens län	
Födelseår	Födda	Vid 45 års ålder	Födda	Vid 45 års ålder
1905	5,3	4,0	3,6	3,0
1915	5,3	3,7	3,8	3,2
1925	5,4	3,8	4,7	3,3
1935	5,2	3,5	5,0	3,3
1945	4,3	3,2	4,1	3,0
1955	3,9	3,0	3,7	3,3
1965	3,2	2,8	2,9	2,7
1975	3,0	2,6*	3,0	2,8*
1985	2,8	2,3*	3,2	3,2*

*Avser 37 års ålder för födda 1975 och 27 års ålder för födda 1985
Källa: Befolkningsstatistiken

I tätort eller i glesbygd

Under 1900-talet har andelen av befolkningen som bor i glesbygd minskat. 1920 är det första året då det finns uppgift om befolkningen i glesbygd och tätort, tidigare delades befolkningen in i landsbygd och städer. Då var 1905 års kohort 15 år gamla och omkring 55 procent av Sveriges befolkning bodde i glesbygd. Även 1930 bodde en knapp majoritet av befolkningen i glesbygd, men därefter har befolkningen i tätorter varit större än den i glesbygd. År 2000, då de födda 1985 var 15 år bodde 84 procent av befolkningen i tätorter och 16 procent i glesbygd. Andelen boende i tätorter var på nästan samma nivå även 1980 och 1990.

Diagram 4.5
Befolkningen fördelad på tätort och glesbygd efter år
Population distributed in urban and rural areas by year

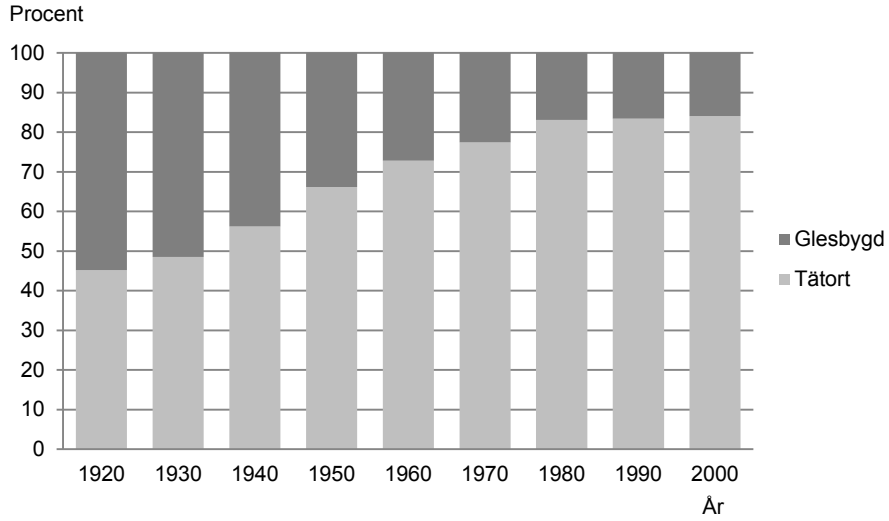

Källor: År 1920–1990, folkräkningar för respektive år, år 2000 Befolkningsstatistik, läs mer i *Fakta om statistiken*

Bostadstyp

Även typ av bostad har förändrats över tid. Det är möjligt att redovisa boendet för de enskilda kohorterna, genom Folkräkningen 1960, Folk- och bostadsräkningarna från år 1970 och genom register för de senaste åren. I diagram 4.6 visas fördelningen efter bostadstyp vid 45 års ålder för kohorterna 1915–1965. Vid denna ålder bor en stor andel i småhus, dvs. fristående villor, parhus, radhus m.m., för en eller två familjer. I samtliga kohorter är det mer än hälften som bor i småhus. Andelen boende i småhus vid 45 års ålder var 68 procent för födda 1945. Av kohorterna födda 1915 och 1925 bodde 52 procent i småhus vid samma ålder. Vanligast är att de som bor i huset också är de som äger det, så kallade egna hem, men för de äldre kohorterna var det relativt vanligt att huset exempelvis hyrdes. Bland födda 1915 bodde knappt 80 procent av de boende i småhus i egna hem, bland födda 1965 är andelen 94 procent.

Diagram 4.6
Bostadstyp vid 45 års ålder efter födelseår
Type of housing at age 45 by year of birth

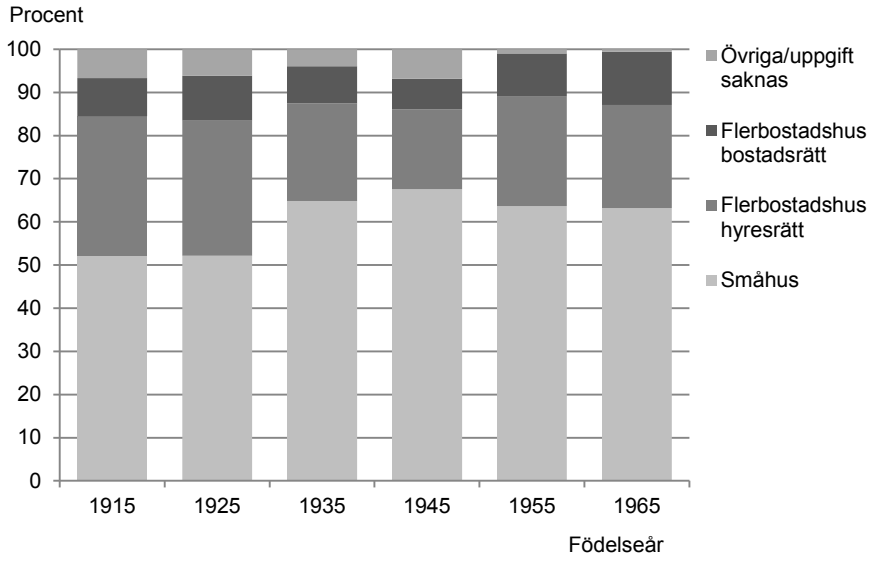

Källor: Folkräkningen 1960, Folk- och bostadsräkningar 1970, 1980 och 1990 samt STATIV, läs mer i *Fakta om statistiken*.

Bland de som bor i flerbostadshus är hyresrätt den vanligaste boendeformen. Andelen boende i både hyresrätt och i bostadsrätt var lägst för födda 1945, 18 respektive 7 procent. Andelen boende i hyresrätt är högst bland födda 1915 medan 1965 års kohort är de som i högst grad bodde i bostadsrättslägenhet vid 45 års ålder.

Av de som bor i flerbostadshus är det en allt större andel som bor i bostadsrätt. Av födda 1915 bodde fyra av fem i hyresrättslägenhet vid 45 års ålder medan omkring två av tre av födda 1965 gjorde det. Andelen i hyresrätt minskar för varje kohort, men skillnaden är störst mellan kohorterna 1955 och 1965. En förklaring till den stora förändringen mellan dessa två kohorter är att antalet bostadsrätter ökade kraftigt under perioden 2000–2010, både på grund av ombildning av hyresrätter och på grund av nybyggnation.

Även inom gruppen boende i hyresrätt har det skett förändringar mellan kohorterna. I den äldsta kohorten var det vanligast att hyra av en enskild person. Det gäller närmare hälften av de som bodde i hyresrättslägenhet vid 45 års ålder. Under 1960-talet växte allmännyttan och drygt hälften av födda 1925 bodde i en lägenhet ägd av ett allmännyttigt bostadsföretag, medan andelen boende i hyresrätter ägda av en enskild person minskade till drygt en

fjärdedel. Andelen boende i hyresrätter ägda av allmännyttiga bostadsföretag ökar även för kohorterna födda 1935 och 1945 och når 61 procent bland födda 1945. För födda 1955 och 1965 minskar andelen i allmännyttan återigen. Här är det till fördel för hyreshus ägda av andra än allmännyttan och enskilda personer. I denna grupp är ägaren ofta ett aktiebolag.

Tabell 4.6
Boende i hyresrätt vid 45 års ålder fördelade efter hyreshusets ägare och födelseår. Procent
Persons living in rented dwellings at age 45 distributed by ownership of the building and year of birth. Percent

Födelseår	Allmännyttigt bostadsföretag	Enskild person	Övriga	Summa
1915	24	47	29	100
1925	51	27	22	100
1935	55	18	26	100
1945	61	14	25	100
1955	52	13	35	100
1965	51	11	38	100

Källor: Folk- och bostadsräkningar och STATIV, se *Fakta om statistiken*.

5. Familjebildning och -upplösning

I detta kapitel studeras hur stor andel av de olika kohorterna som har bildat familj och i vilken ålder. Även familjeupplösning och omgifte studeras. Kapitlet börjar med en genomgång av antalet giftermål och utvecklingen av samboendet. Sedan studeras andelen som gift sig i de olika kohorterna, barnafödandet och hur vanligt det är att bo med barn i olika åldrar. Därefter beskrivs skilsmässor och nyblivna änkor/änklingar samt omgiften bland skilda och änkor/änklingar. Slutligen beskrivs hur vanligt det är för kohorterna att bli mor- eller farföräldrar.

Giftermål och samboskap

Antalet giftermål har varierat under 1900-talet och början av 2000-talet. Antalet ökade från omkring 30 000 per år till nästan 65 000 år 1944 för att därefter minska. Hur många som gifter sig varje år beror framför allt på hur många det finns i de åldrar då flest gifter sig. Annat som påverkar är de ekonomiska möjligheterna att gifta sig, kanske främst under första delen av förra seklet, men också det stora antalet giftermål 1989 har en ekonomisk förklaring, nämligen ändrade regler för änkepensioner. Från mitten av 1960-talet minskade antalet giftermål när samboförhållanden blev allt vanligare.

Diagram 5.1
Antal giftermål 1900−2012
Number of marriages 1900−2012

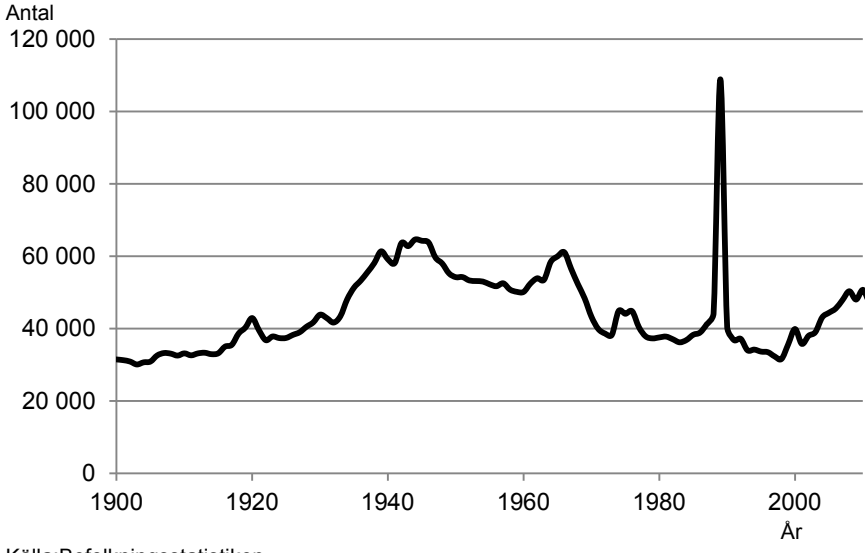

Källa:Befolkningsstatistiken

Samboförhållanden var inte ett helt nytt fenomen. En inte oansenlig andel barn var födda utom äktenskapet under tidigt 1900-tal vilket tyder på att samlevnad före giftermål förekom. År 1905 föddes 12 procent av barnen utom äktenskapet. Andelen födda utom äktenskapet var högre i städerna än på landsbygden. I städerna föddes 20 procent utom äktenskapet, medan andelen på landsbygden var 10 procent. I samband med industrialiseringen av Sverige under 1800-talet flyttade många till städerna. I och med det så lämnade man en del av de gamla traditionerna bakom sig. Bland arbetare och nyinflyttade i Stockholm var icke-legaliserade samboenden vanliga och kom att kallas Stockholmsäktenskap.

Att samboförhållandena blev allt vanligare från 1960-talet och framåt handlar om den tidens nya värderingar. Individualiseringen löste upp traditionella normer och det blev alltmer accepterat att bo tillsammans med sin partner utan att ingå äktenskap. Även om det blev vanligare att bo som sambo redan på 1960-talet så är det inte förrän i Folk- och bostadsräkningen 1975 som samboförhållanden redovisas för första gången.

Samboendet ökade snabbt i popularitet, särskilt bland yngre. År 1980 när födda 1955 var 25 år utgjorde sambor nästan 60 procent av alla sammanboende i den åldern. Med sammanboende menas då alla som bor ihop med en partner oavsett om de är gifta eller inte. Denna andel var något högre bland födda 1965 vid motsvarande ålder, 64 procent.

Efter sista Folk- och bostadsräkningen 1990 dröjde det ända till 2012 innan statistik om samboskap åter finns tillgänglig. Då finns registerbaserad hushållsstatisk tack vare tillkomsten av lägenhetsregistret och folkbokföring på lägenhet. Tidigare fanns endast ett fastighetsregister och där kunde boende i enskilda lägenheter i flerbostadshus inte särskiljas. De sambor som bodde i lägenhet kunde endast kopplas ihop om de hade gemensamma barn. År 2012 har födda 1985 uppnått 27 års ålder och de är sambor i ungefär samma utsträckning som de födda 1965.

Även bland de något äldre har det med tiden blivit vanligare att vara sambo. Av födda 1935, vid 45 års ålder, var det 7 procent av de sammanboende som bodde samman utan att vara gifta. Motsvarande andel bland kohorten född 1965 är 20 procent.

Diagram 5.2
Andel sambor av de sammanboende (gifta och sambor) vid olika åldrar efter födelseår och kön
Share cohabiting of those living together (married and cohabiting) at different ages by year of birth and sex

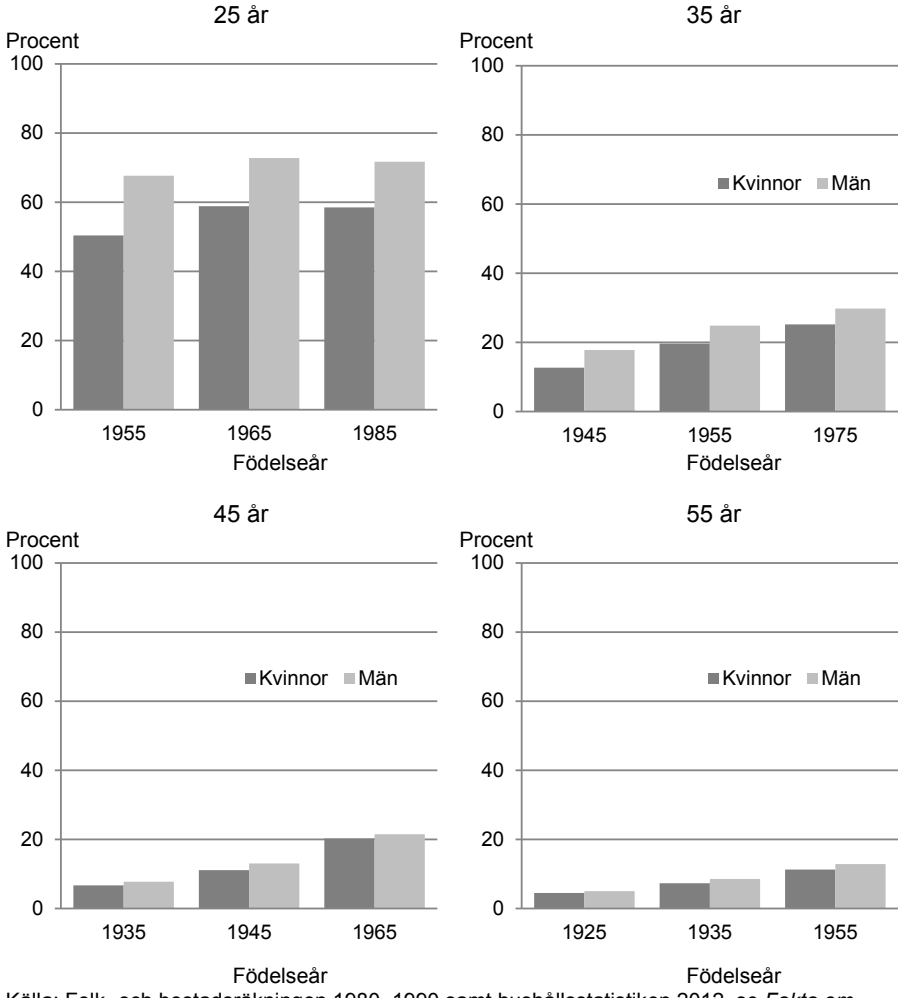

Källa: Folk- och bostadsräkningen 1980, 1990 samt hushållsstatistiken 2012, se *Fakta om statistiken*

Andelen gifta

Att vara sambo utan att vara gift är alltså betydligt vanligare i de yngre kohorterna. Även om det också förekom bland de äldre kohorterna så var det vanligaste att man gifte sig när det var dags att bilda familj. För de äldre kohorterna ger andelen som gift sig en relativt god bild av hur många som bildade familj, men för de yngre ger andelen gifta inte en tillräckligt bra bild av familjebildningen.

I diagram 5.3 visas andelen som gift sig någon gång efter ålder. Av de födda 1905 hade hälften gift sig vid 29 års ålder och vid 60 års ålder hade 85 procent någon gång gift sig. De som föddes 10 år senare, 1915 har gift sig tidigare och det är också en högre andel som har gift sig än bland födda 1905. Födda 1925 gifte sig vid ännu tidigare ålder och andelen som gift sig vid 60 års ålder är något högre jämfört med den tidigare kohorten. De som är födda 1935 är den kohort som i störst utsträckning har gift sig. Vid 24 års ålder hade hälften gift sig och vid 60 års ålder hade drygt 90 procent gift sig någon gång.

Diagram 5.3
Andel någon gång gifta efter födelseår, ålder 15–60 år
Share ever married by year of birth, age 15–60

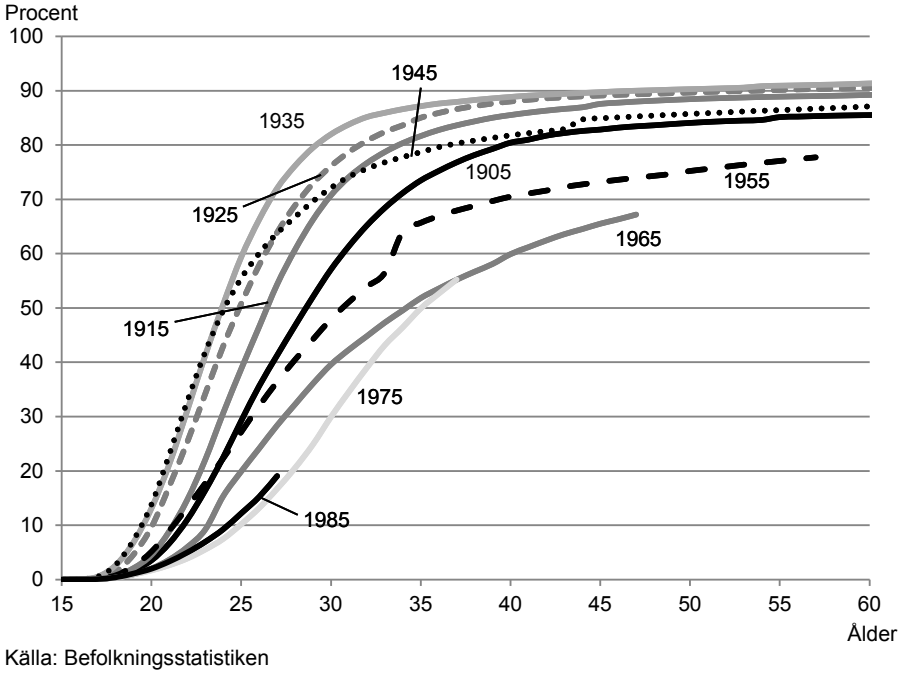

Källa: Befolkningsstatistiken

De som är födda 1945 följde samma mönster som den tio år äldre kohorten fram till 25 års ålder, det vill säga år 1970. Därefter skiljer sig mönstret från de tidigare kohorterna och det är tydligt att samboskapet nu till viss del ersätter giftermål. Vid 30 års ålder är det 72 procent som har gift sig. Motsvarande andel bland kohorten född tio år tidigare var 82 procent. De allra flesta gifter sig ändå, och vid 60 års ålder gäller det 87 procent.

När de födda 1955 är i familjebildningsåldrarna har mönstret tydligt förändrats. Vid 25 års ålder är det en dryg fjärdedel som har gift sig och vid 30 års ålder närmare hälften. Vi har kunnat följa dem till 57 års ålder och då har knappt 80 procent gift sig någon gång. För kohort 1955 syns effekten av de ändrade änkepensionsreglerna som gjorde att många gifte sig 1989. De som gift sig efter 1989 fick inte längre änkepension som innebär att man får ekonomiska ersättning efter makens död. Effekten syns också för de födda 1945 i 44 års ålder, om än inte lika tydligt.

De födda 1965 har ytterligare en lägre andel gifta än de födda 1955. Vid en jämförelse av födda 1975 och 1965 har den yngre av de båda kohorterna en lägre andel gifta åtminstone i de yngre åldrarna. Vid 37 års ålder har de födda 1975 kommit ikapp födda 1965 och de har då gift sig i lika stor utsträckning. De födda 1985 kan vi bara följa till 27 års ålder, men hittills har de gift sig i något högre grad än de som är 10 år äldre. Möjligtvis kan detta förklaras av en ny giftermålstrend under 2000-talet[18].

Tabell 5.1
Ålder då hälften av kohorten är gifta efter födelseår
Age when half of the cohort are married by year of birth

Födelseår	Kvinnor (år)	Män (år)	Båda könen (år)
1905	28	30	29
1915	25	28	27
1925	24	27	25
1935	23	26	24
1945	23	27	25
1955	28	34	31
1965	31	38	35
1975	34	37	36

Källa: Befolkningsstatistiken

Sammanboende som gift eller sambo

Som redan nämnts så ger andel gifta inte en tillräckligt bra bild av familjebildningen för de yngre kohorterna i och med att fler lever som sambo. För de yngre kohorterna studeras istället de som antingen är gifta eller sambo för att få en inblick i hur vanligt det är att vara i ett stadigt parförhållande i olika åldrar.

[18] Ohlsson (2009) *Marriage in fashion – trend reversal in marriage formation in Sweden.*

Vid 25 års är det mer än 60 procent av kvinnor födda 1955 som är sammanboende, andelen är mindre bland födda 1965 och 1985. Motsvarande andel bland män är omkring 40 procent. Detta kan jämföras med att 30 procent av kvinnorna födda 1905 hunnit gifta sig vid 25 års ålder. Att vara i ett stadigt parförhållande vid 25 års ålder tycks alltså vara betydligt vanligare bland kohorterna födda 1955 och senare än bland de äldsta.

Diagram 5.4
Andel sammanboende (gifta eller sambor) vid olika åldrar efter födelseår.
Share living together (married or cohabiting) at different ages by year of birth.

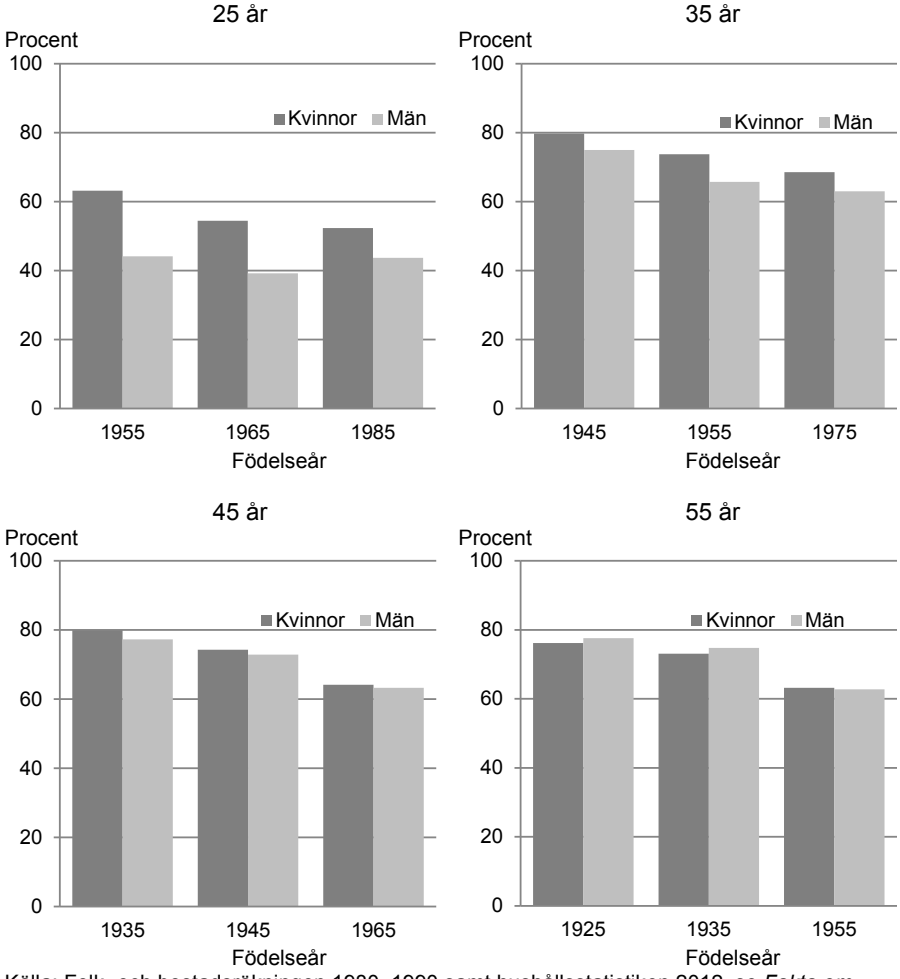

Källa: Folk- och bostadsräkningen 1980, 1990 samt hushållsstatistiken 2012, se *Fakta om statistiken*

Vid 35 års ålder är det fler som är sammanboende än vid 25. Andelen är högre bland födda 1945 än bland födda 1955 och 1975. Andelen sammanboende vid 45 års ålder och vid 55 års ålder är ungefär lika stor som vid 35 års ålder.

Antal födda barn

Det genomsnittliga antalet barn som olika kohorter kvinnor har fått finns dokumenterat för kvinnor födda från 1735. I diagram 5.5 visas slutligt antal barn för kvinnor födda 1750–1966. Kvinnor födda på 1700-talet och under första hälften av 1800-talet fick i genomsnitt mellan fyra och fem barn. För efterföljande generationer minskade barnafödandet snabbt.

Diagram 5.5
Genomsnittligt antal barn för kvinnor, födelseår 1750–1966
Cohort complete fertility rate for women born 1750–1966

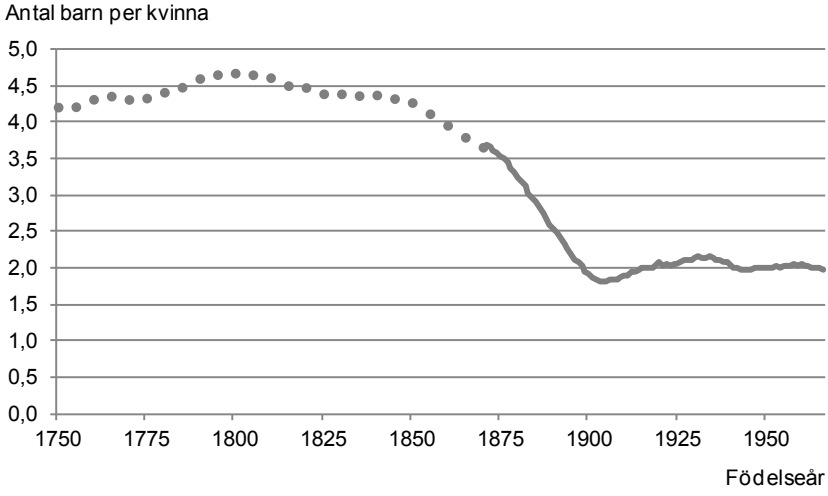

Källa: Befolkningsstatistiken, se *Fakta om statistiken*

Det var bland kvinnor födda efter 1850 som barnafödandet började minska. Nedgången fortsatte oavbrutet fram till och med kvinnorna födda i början på 1900-talet. Det minskade barnafödandet hängde samman med de omfattande förändringarna som följde på skiftet från jordbrukssamhälle till industrination, såsom urbanisering och fler i lönearbete. Barnadödligheten minskade också kraftigt under denna period. Dessutom förbättrades skolsystemet och allt fler barn gick i skolan. År 1842 beslutades om att allmän folkskola skulle införas. Även om skolan var avgiftsfri så medförde ändå barnens skolgång en kostnad för föräldrarna bland annat genom att barnen

inte var tillgängliga som arbetskraft på samma sätt. Alla dessa förändringar hade inverkan på barnafödandet. Att begränsa barnafödandet blev allt vanligare.

Kvinnor födda runt 1905 har fått det lägsta genomsnittliga antalet barn hittills. De har i medeltal fött 1,82 barn per kvinna. Kvinnor födda 1905 var i de barnafödande åldrarna i början på 1930-talet, en tid då barnafödandet var väldigt lågt. År 1934 var fruktsamhetstalet nere i på den tidens rekordlåga 1,7 barn per kvinna. Samma år publicerade Gunnar och Alva Myrdal *Kris i befolkningsfrågan*, där de argumenterade för en förbättring av familjernas ekonomiska situation och trygghet för att främja barnafödandet. En rad åtgärder för att stimulera barnafödandet genomfördes men redan innan dessa familjepolitiska reformer genomfördes började 1940-talets så kallade babyboom. Sedan dess har barnafödandet varierat och perioder med lågt barnafödande har ersatts av perioder med högt barnafödande.

Diagram 5.6
Genomsnittligt antal barn för kvinnor efter födelseår
Cohort complete fertility rate for women by year of birth

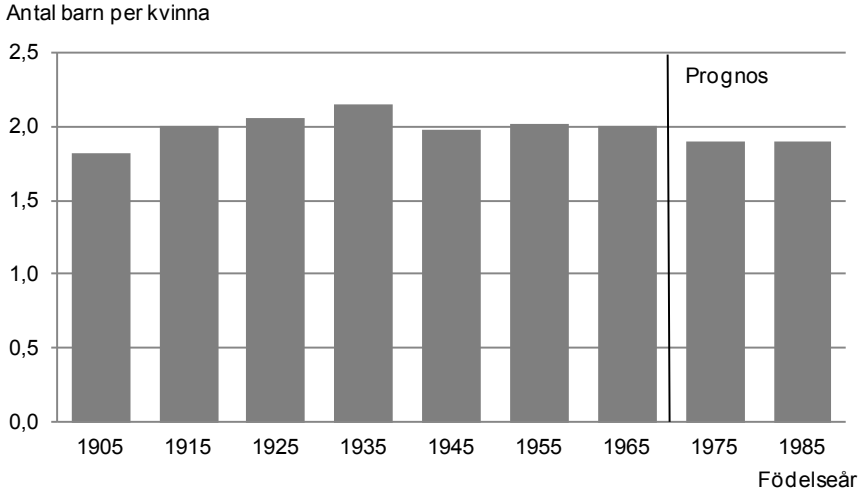

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060
Prognos för födda 1975 och 1985

Av de generationer kvinnor födda på 1900-talet och som har avslutat de barnafödande åldrarna är det kvinnor födda 1935 som har fått flest barn i genomsnitt. De har uppnått drygt 2,1 barn per kvinna. Kvinnor födda 1935 var relativt unga barnaföderskor något som kan förklara att de hunnit med att skaffa något fler barn än

andra 1900-talsgenerationer. Även kvinnor födda 1945 påbörjade barnafödandet i unga åldrar. Trots detta har de inte fått fullt lika många barn i genomsnitt som kvinnor födda 1935. En förklaring kan vara att kvinnor födda 1945 arbetade i större utsträckning än kvinnor födda 1935. Trots att barnomsorgen började byggas ut under 1960-talet kan deras barnafödande ha påverkats av svårigheten att kombinera arbete och familj. En annan förklaring till det något lägre barnafödandet bland kvinnor födda 1945 kan vara den ökade tillgången på och acceptansen för preventivmedel. P-pillret legaliserades 1964 och försäljningen ökade snabbt.

Barnafödandet för generationerna födda efter 1935 har legat stadigt kring två barn. De som ännu inte har avslutat sina barnafödande åldrar, kvinnor födda 1975 och 1985, beräknas hamna någonstans kring 1,9 barn per kvinna.

Villkoren för barnafödandet var mycket skiftande under 1800-talet och förblev så även in på 1900-talet. Samtidigt som ett flertal kvinnor fick många barn förblev många kvinnor barnlösa. Hur stor andel vet vi inte säkert. Andelen ogifta kvinnor var hög i slutet av de barnafödande åldrarna. Exempelvis var drygt 20 procent av kvinnorna ogifta vid 40 års ålder bland kvinnor födda 1876–1900[19] Relativt få barn föddes utom äktenskapet, omkring 10 procent i slutet på 1800-talet. På så sätt kan vi räkna med en barnlöshet på minst 20 procent. I en studie[20] där barnafödandet studerats i Skellefteåtrakten mellan 1720 och 1899, uppskattades den tidens barnlöshet till mellan 20 och 25 procent.

Den första tillgängliga uppgiften om barnlöshet gäller kvinnor födda på 1910-talet. De har i SCB:s Undersökningarna av levnadsförhållanden från 1984–85 tillfrågats om de har barn. Enligt denna undersökning var det 20 procent som inte hade det. Bland efterföljande generationer har barnlösheten minskat. Andelen barnlösa är som lägst bland födda 1945. Omkring 12 procent av dem har förblivit barnlösa. För efterföljande kohorter har barnlösheten stigit något och vid 45 års ålder var 14 procent av kvinnor födda 1965 barnlösa. I SCB:s befolkningsprognos antas barnlösheten vara i närheten av denna nivå även i framtiden.

---

[19] *Befolkningsutvecklingen under 250 år – Historisk statistik för Sverige.* (Demografiska rapporter 1999:2.)

[20] Alm-Stenflo (1989) *Parity-dependent fertility in a population with natural fertility in northern Sweden 1720–1900.*

Tabell 5.2
Fördelning av kvinnor efter antal barn i slutet av de barnafödande åldrarna, efter födelseår. Procent
Distribution of women by number of children at the end of the reproductive ages by year of birth. Percent

Födelseår	Har inga barn	Har barn					Summa
		Ett barn	Två barn	Tre barn	Minst fyra barn	Summa	
1915	20	..	..	..	..	80	100
1925	16	21	33	18	12	84	100
1935	13	17	38	21	11	87	100
1945	12	16	45	20	7	88	100
1955	14	14	41	23	9	86	100
1965	14	13	46	21	7	86	100
1975	*13*	*15*	*48*	*18*	*7*	*87*	*100*
1985	*13*	*15*	*48*	*18*	*7*	*87*	*100*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060
Prognos för födda 1975 och 1985, visas i kursiv stil.

Inte bara barnlösheten skiljer mellan generationerna. En tydlig skillnad mellan äldre och yngre kvinnor är att det var vanligare bland äldre kvinnor att endast få ett barn. Var femte kvinna född 1925 slutade som ettbarnsmamma. Motsvarande andel bland kvinnor födda 1965 var 13 procent. Samtidigt var det vanligare bland kvinnor födda 1925 att få fyra eller fler barn än vad det har varit bland senare generationer. Utvecklingen har gått mot ett mer homogent barnafödande och tvåbarnsnormen har blivit allt mer tydlig.

Ålder vid barnafödandet

Den generation som har fått barn tidigast är födda 1945. De var knappt 26 år i genomsnitt när de fick barn. Bland kvinnor födda 1905 var genomsnittsåldern vid barnafödande drygt 29 år. De kvinnor som precis har passerat sina barnafödande åldrar, de födda 1965, hade en genomsnittlig ålder på 28,4 år. Kvinnor födda 1975 och 1985 förväntas ha en medelålder vid barnafödande på drygt 30 år. Historiskt sett har barnaföderskorna faktiskt varit äldre än så. Som äldst var barnaföderskorna i mitten på 1800-talet med drygt 32 år i genomsnitt.

Tabell 5.3
Kvinnans genomsnittlig ålder vid barnafödande efter födelseår
Mean age at child birth for women by year of birth

Födelseår	Genomsnittlig ålder vid barnafödande
1905	29,2
1915	28,7
1925	27,2
1935	26,2
1945	25,9
1955	27,4
1965	28,4
1975	*30,3*
1985	*30,6*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060
Prognos för födda 1975 och 1985, visas i kursiv stil.

I diagram 5.7 visas de åldersspecifika fruktsamhetstalen för kvinnor födda 1905, 1925, 1945, 1965 och 1985. Antalet barn födda av kvinnor i en viss ålder har satts i relation till antalet kvinnor i den åldern. I diagrammet syns tydligt att kvinnor födda 1945 har högst fruktsamhetstal i unga åldrar. De har också lägst fruktsamhetstal i äldre åldrar. Det relativt låga barnafödandet bland kvinnor födda 1905 syns också tydligt i diagrammet. De har särskilt låga fruktsamhetstal i åldrarna mellan 24 och drygt 30. I åldrarna över 40 har de däremot högst fruktsamhetstal. Kvinnor födda 1985 har klart lägre barnafödande i yngre åldrar än övriga jämförda kohorter. För dessa kvinnor är det en prognos för barnafödandet från och med 27 års ålder. De antas föda barn som mest när de är 31 år. Kvinnor födda 20 år tidigare, 1965 års kohort, födde barn som mest vid 27 års ålder.

Diagram 5.7
Åldersspecifika fruktsamhetstal för kvinnor efter födelseår, ålder 15–50 år
Age specific fertility rates for women by year of birth, age 15–50

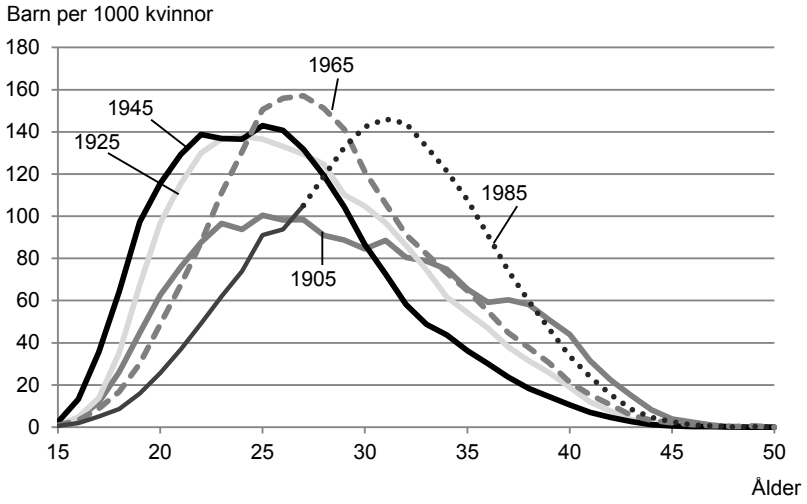

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013−2060
Prognos för kvinnor födda 1985 i åldrarna 28–50 år, prickad linje.

Barnafödandet inom och utom äktenskapet

Som tidigare beskrivits föddes de flesta barnen inom äktenskapet under 1900-talets första hälft. Det var dock inte helt ovanligt att föda barn utom äktenskapet även för de äldre kohorterna. Det gäller framför allt i yngre åldrar. Av de som är födda 1905 och fick barn i 20-årsåldern var över hälften ogifta. Ju äldre mamman var desto mindre andel föddes utom äktenskapet. Andelen barn de födde utanför äktenskapet minskade sedan för varje födelseår fram till de födda 1935. De har i minst utsträckning fött barn utom äktenskapet, åtminstone i åldrarna under 30 år.

Att andelen utomäktenskapliga födslar stigit på 1970-talet när samboendet utan äktenskap blir vanligt syns tydligt när vi studerar de olika kohorterna. Andelen barn som är födda utom äktenskapet ökar för kohort 1935 vid drygt 30 år. För kohort 1945 ökar de utomäktenskapliga födslarna i 25-årsåldern. Kohorterna födda efter 1945 har alla i allt högre utsträckning fött barn utanför äktenskapet. Ett förändrat beteende kan möjligen skönjas för de som är födda 1985, åtminstone har de som fått barn i unga åldrar i högre utsträckning fött dem inom äktenskapet.

Diagram 5.8
Andel barn födda utom äktenskap efter mödrarnas födelseår, ålder 15–45 år
Share children born out of wedlock by mothers year of birth, age 15–45

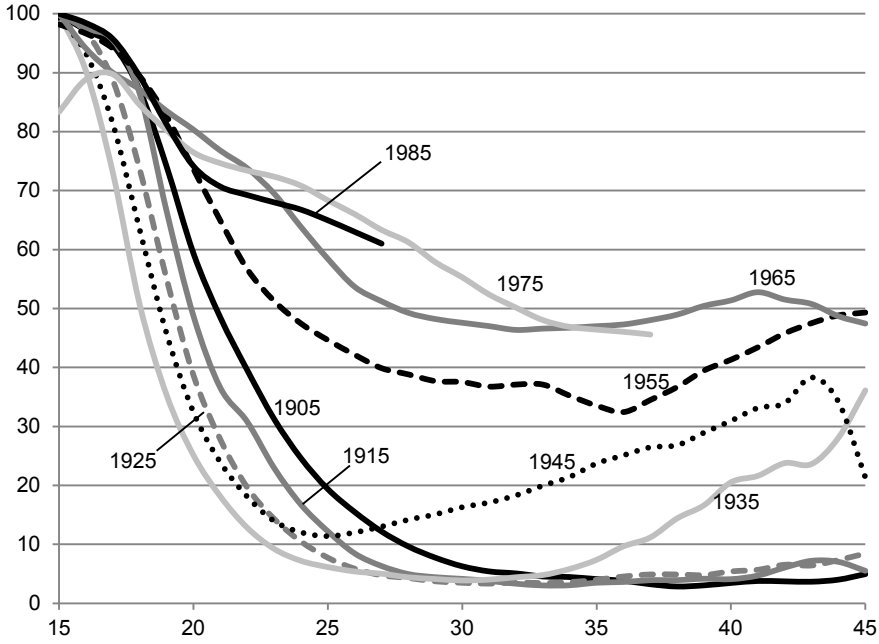

Källa: Befolkningsstatistiken, se *Fakta om statistiken*

I tabell 5.4 visas hur stor andel av de olika kohorternas barn som är födda utom äktenskapet. De födda 1905 fick 15 procent av sina barn utom äktenskapet. Minsta andel barn födda utanför äktenskapet har de födda 1925, som har fött drygt 10 procent av sina barn utan att vara gifta. De födda 1965 är den första födelseårgång som har fått mer än hälften av sina barn utanför äktenskapet. De som är födda 1975 och 1985 har ännu inte avslutat sitt barnfödande. Andelen födda utom äktenskapet kommer sannolikt att minska för dessa två kohorter.

Tabell 5.4.
Antal födda barn och andel barn födda utom äktenskapet efter moderns födelseår
Number of born children and share born out of marriage by year of birth of the mother

Moderns födelseår	Totalt antal födda barn	Andel utom äktenskapet födda barn(procent)
1905	96 100	15
1915	101 300	11
1925	96 500	11
1935	93 400	11
1945	130 200	21
1955	113 400	46
1965	128 600	54
1975	99 700	57
1985	30 100	66

Källa: Befolkningsstatistiken, se *Fakta om statistiken*

Boende ur ett föräldraperspektiv

I kapitlet *Uppväxten* har vi sett att andelen barn som växer upp med båda sina föräldrar har minskat för de senare kohorterna på grund av en högre andel separationer. Detta har även effekt på hur vanligt det är som förälder att bo med barn vid olika åldrar. Samtidigt har åldern vid barnafödande ökat för de yngre kohorterna vilket också påverkar när i livet man bor med barn.

I diagram 5.9 visas andelen kvinnor respektive män som bor tillsammans med minst ett hemmaboende barn upp till och med 15 års ålder. Andelen som bor tillsammans med barn vid 25 års ålder är som högst för kvinnor födda 1945 och för män födda 1935 och minskar därefter för varje kohort. Jämförbara uppgifter finns inte för de äldre kohorterna, men eftersom åldern vid barnafödande var högre för de äldre kohorterna är det rimligt att anta att även andelen som bor med barn vid 25 års ålder var lägre för dessa kohorter.

I samtliga kohorter är det vanligast att bo tillsammans med barn vid 35 års ålder. Det gäller både kvinnor och män, men det är en högre andel kvinnor än män som bor med barn. Bland kvinnor är andelen över 70 procent för samtliga kohorter och drygt 80 procent för födda 1935 och 1945. Bland männen är andelen omkring 70 procent för de äldre kohorterna, men den är lägre för de yngre och når 55 procent vid 35 års ålder för födda 1965 och 1975. Skillnaden mellan könen beror både på att en högre andel kvinnor än män får barn och på att det är vanligare bland män att inte bo tillsammans med sina barn.

Vid 45 och 55 års ålder är det istället en högre andel män än kvinnor som bor med barn. Det kan förklaras av att män är äldre när de får barn och att det därför är vanligare att barnen har passerat 15 års ålder för kvinnor i dessa åldrar. Andelen som bor med barn vid 45 års ålder är lägst för födda 1945. Det är också denna kohort som i genomsnitt var yngst när de fick barn.

Diagram 5.9
Andel som bor med barn i åldrarna 0–15 år vid olika åldrar efter födelseår och kön
Share living with children aged 0–15 years at different ages by year of birth and sex

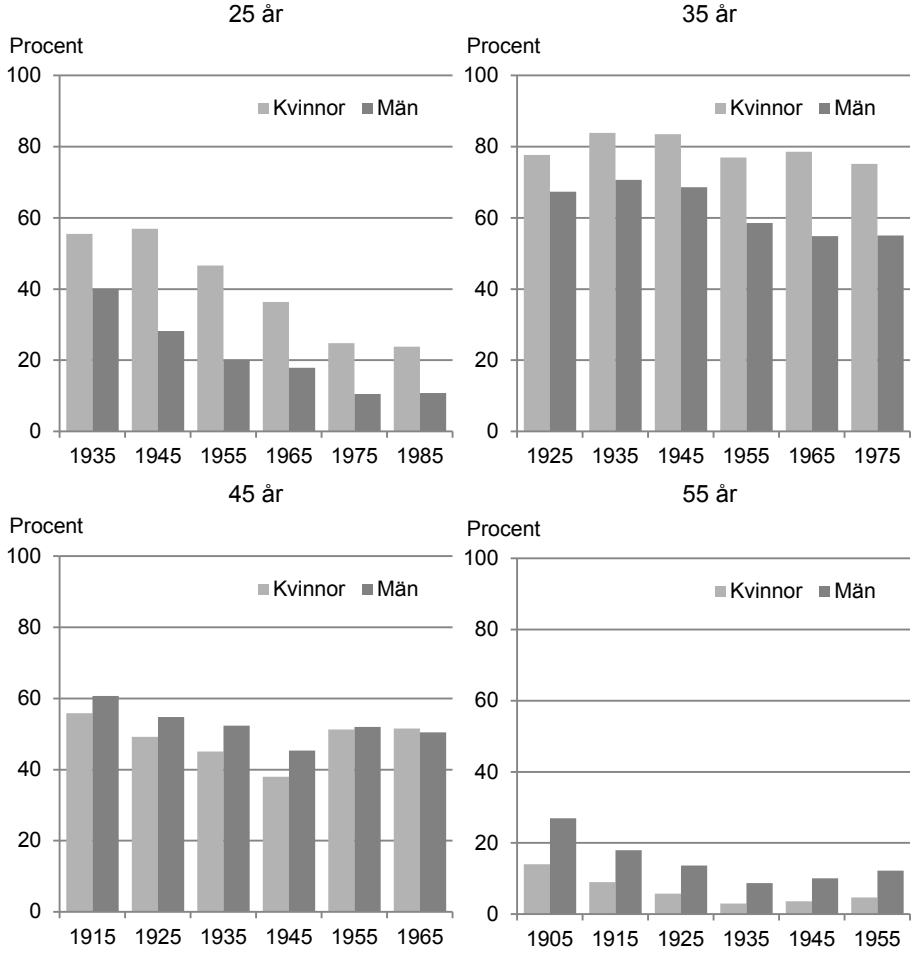

Källor: Folk- och bostadsräkningar och Befolkningsstatistiken, se mer i *Fakta om statistiken*

Skilsmässor

Under 1900-talet har antalet skilsmässor ökat. Före andra världskriget var det ovanligt att skilja sig och under de första åren på 1900-talet var det mindre än 1 500 skilsmässor per år. Antalet skilsmässor ökade relativt kraftigt under 1940-talet för att under 1950-talet och början av 1960-talet ligga stabilt kring 8 000–9 000 skilsmässor per år. Från mitten av 1960-talet ökade antalet skilsmässor snabbt och 1974 upplöstes 26 800 äktenskap genom skilsmässa, det högsta antalet någonsin. En förklaring till toppen är en ny skilsmässolag som trädde i kraft 1974. Lagändringen gjorde att det blev lättare att skilja sig exempelvis genom att betänketiden togs bort för par som var överens om att skiljas och inte hade barn under 16 år och att betänketiden kortades i övriga fall. Efter toppen i mitten av 1970-talet har antalet skilsmässor pendlat runt 21 000 per år.

Diagram 5.10
Antal skilsmässor 1900–2012
Number of divorces 1900–2012

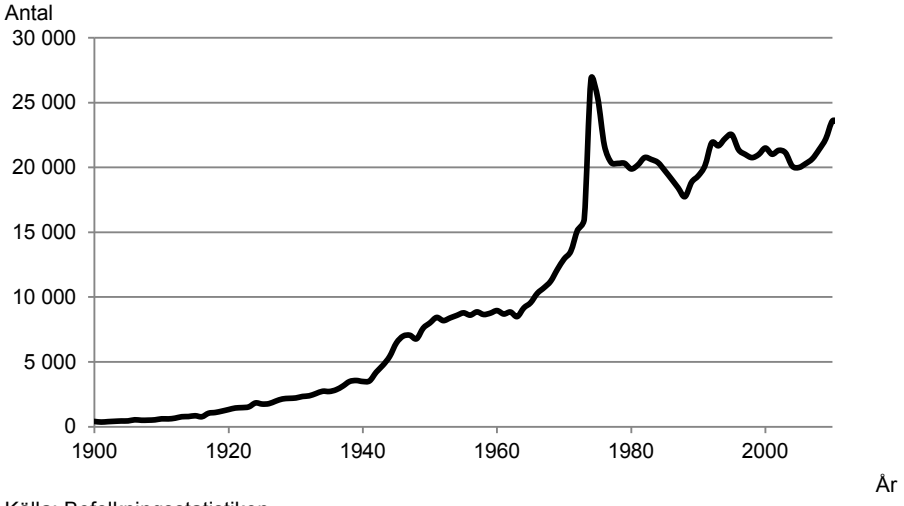

Källa: Befolkningsstatistiken

I diagram 5.11 visas antalet skilsmässor i relation till antalet gifta året innan. Statistiken baseras på befolkningsregistren som finns från 1969 och framåt. Vi kan alltså inte följa de äldsta kohorterna i yngre åldrar. I diagrammet kan man till exempel se att av de födda 1965 skilde sig nästan 3,5 procent av alla gifta 26-åringar, sedan minskar andelen som skiljer sig för varje år (och ålder) och vid 46 års ålder skilde sig drygt två procent av de gifta. Andelen som skiljer sig är högre för varje kohort och för kohorterna 1925, 1935 och 1945,

som var 49 år, 39 år respektive 29 år gamla 1974 syns tydligt det ökade antalet skilsmässor det året.

Diagram 5.11
Antal skilsmässor i relationer till antalet gifta året innan efter födelseår, ålder 25–65
Number of divorces in relation to number married the year before by year of birth, age 25–65

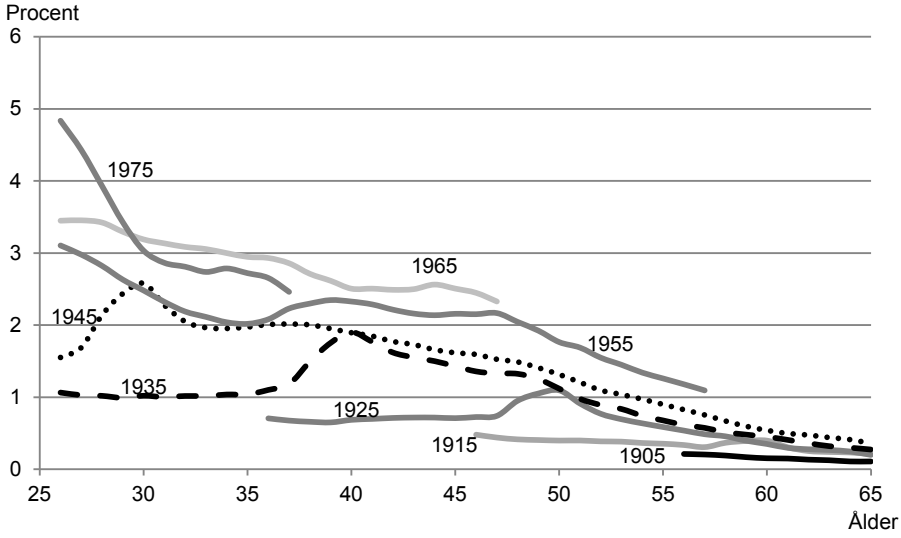

Källa: Befolkningsstatistiken

En intressant iakttagelse är att för födda 1925 och 1935 var risken att skilja sig densamma för alla åldrar före år 1974. För de yngre kohorterna avtar risken att skilja sig med åldern, men den är i alla åldrar högre än i de äldre kohorterna. Det gäller dock inte för födda 1975 som har en lägre risk att skilja sig än de som är tio år äldre från ungefär 30 års ålder. Man ska dock ha i minne att andelen som gifter sig blir mindre för varje kohort allteftersom det har blivit vanligare att leva som sambo. När andelen som gifter sig minskar kan de som väljer att ingå äktenskap vara en speciell grupp, med mer stabila förhållanden än de som väljer att fortsätta leva som sambo.

Det är en högre andel separationer i samboförhållanden än bland gifta. I registerstatistiken finns endast uppgifter om sambor som har gemensamma barn men statistik från 1990-talet och 2000-talet visar att sambopar med gemensamma barn har ungefär dubbelt så hög risk att separera som gifta par med barn[21]. Urvalsundersökningar,

[21] Se SCB:s Barn- och familjestatistik

där även sambopar som inte har barn tillsammans ingår, visar också att det är en allt lägre andel som stannar kvar i sitt första parförhållande[22]. Vid 28 års ålder levde omkring 65 procent av kvinnor födda 1954 i sitt första parförhållande, och knappt 25 procent hade separerat. Bland födda 1964 levde omkring 55 procent i sitt första parförhållande medan drygt 30 procent separerat.

Eftersom skilsmässorisken är högre i princip för varje kohort har också andelen som är frånskilda vid 45 års ålder ökat. Omkring 5 procent av både kvinnor och män födda 1915 och 1925 var frånskilda vid den åldern. För kohorterna födda 1945 och senare är 17–18 procent av kvinnorna och 13–14 procent av männen frånskilda. Uppgifterna avser civilstånd vid 45 års ålder och de som gift om sig ingår alltså inte. Benägenheten att gifta om sig är olika för kohorterna och detta beskrivs närmare i slutet av detta kapitel.

Andelen som är skilda minskar något mellan kohorterna födda 1945 och 1965 eftersom antalet som gifter sig har minskat. För de senare kohorterna är det en större andel som separerar från att ha varit sambo. I diagram 5.13 visas andelen ensamstående föräldrar med barn i åldrarna 0–15 år vid 45 års ålder. Andelen är låg bland män för samtliga kohorter, eftersom barn oftare bor med sin mamma efter en separation. Det är därför enbart för kvinnor som andelen ensamstående föräldrar kan användas som en indikation på utvecklingen av separationer över tid. För de äldsta kohorterna är 4 procent av kvinnorna ensamstående föräldrar vid 45 års ålder. Andelen ökar därefter för varje kohort och är 11 procent för kvinnor födda 1965. För de senaste två kohorterna överskattas dock andelen ensamstående föräldrar något. De som är sambo med en ny partner som de inte har barn tillsammans med räknas här felaktigt som ensamstående.

[22] *Kvinnors och mäns liv. Del 2 Parbildning och separationer.* (Demografiska rapporter 1995:2.2)

Diagram 5.12
Andel frånskilda vid 45 års ålder efter födelseår och kön
Share divorced at age 45 by year of birth and sex

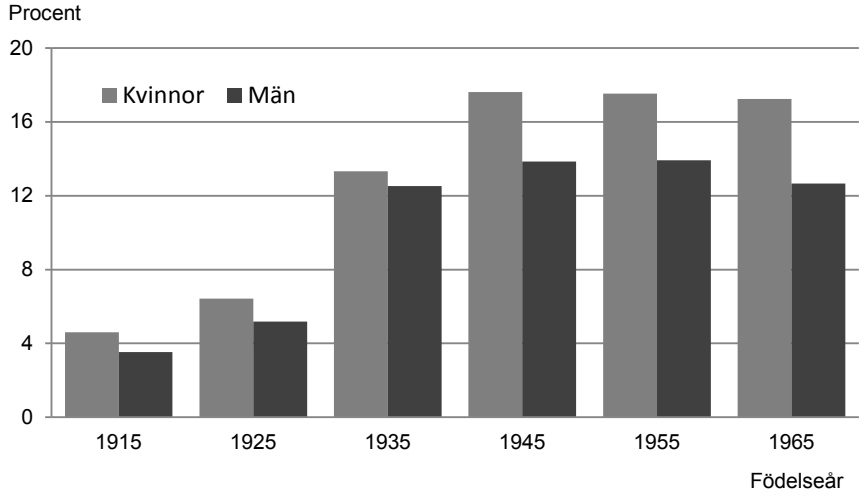

Källa: Befolkningsstatistiken

Diagram 5.13
Andel ensamstående föräldrar vid 45 års ålder efter födelseår och kön
Share single parents at age 45 by year of birth and sex

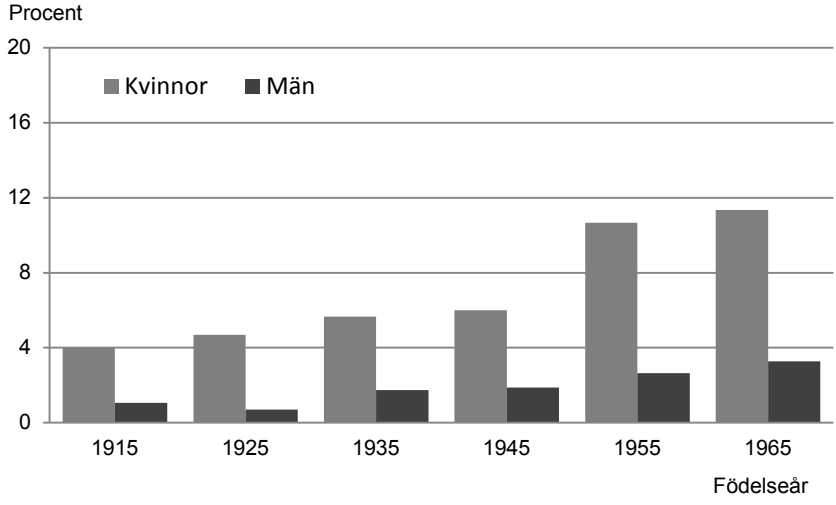

Källa: Folk- och bostadsräkningar samt Befolkningsstatistik 2000 och 2010, läs mer i *Fakta om statistiken*
Avser föräldrar med barn 0–15 år.

Änkor och änklingar

Trots att antalet skilsmässor har ökat är det vanligaste ändå att äktenskap upplöses genom att ena partnern avlider. År 1900 gällde det så gott som alla upplösta äktenskap och år 2012 gällde det drygt hälften. Kvinnor lever längre än män och de är dessutom i många fall ett par år yngre än sina makar. Det leder till att det finns fler änkor än änklingar. I takt med att skillnaderna i livslängd minskar mellan kvinnor och män blir det färre änkor. Den minskande könsskillnaden i livslängd leder också till att tiden som änka i genomsnitt blir allt kortare.

I diagram 5.14 visas antalet nyblivna änkor och änklingar från år 1900 till år 2012. Antalet nyblivna änklingar har varit nästan konstant runt 10 000 per år medan antalet nyblivna änkor har varierat. I diagrammet syns effekterna av Spanska sjukan 1919 och att skillnaderna mellan mäns och kvinnors livslängd ökade under 1960-talet för att minska sedan 1980-talet. Läs mer om dödlighetsutvecklingen för kohorterna i kapitlet *Överlevnad och livslängd*.

Diagram 5.14
Antal nyblivna änkor/änklingar år 1900−2012
Number of new widows/widowers year 1900−2012

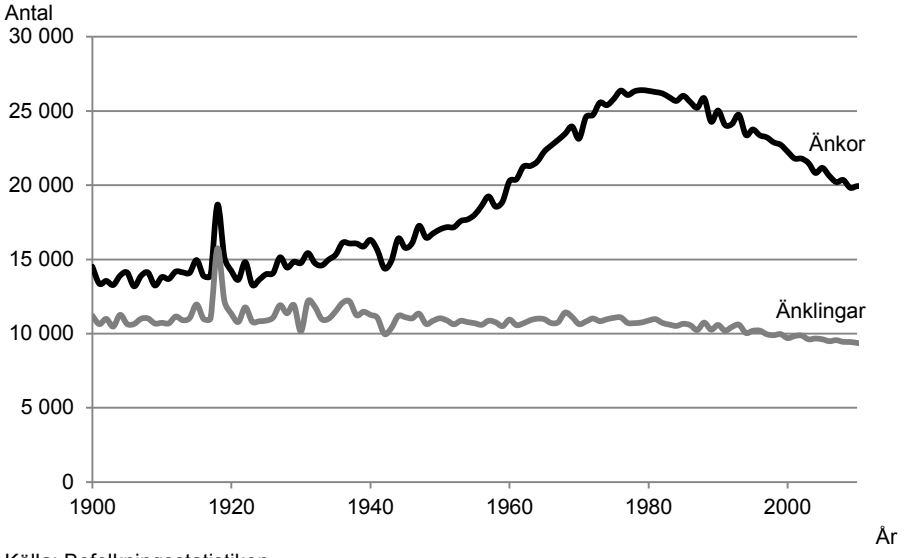

Källa: Befolkningsstatistiken

I diagram 5.15 visas antalet nyblivna änkor efter ålder i relation till antalet gifta året innan. I diagrammet är det tydligt hur risken att bli änka ökar med åldern och också att risken att bli änka har minskat för de yngre kohorterna jämfört med de äldre. Var tionde gift kvinna av de födda 1905 förlorade sin make vid 80 års ålder. För kvinnorna födda 1925 har andelen nyblivna änkor minskat till 7 procent vid samma ålder.

Risken att bli änkling är betydligt lägre än risken att bli änka, men även bland männen är det tydligt att risken minskar över kohorterna. Exempelvis halveras risken att bli änkling vid 75 års ålder mellan kohorterna födda 1905 och 1935, från drygt 2 procent till drygt 1 procent.

Diagram 5.15
Antal nyblivna änkor och änklingar i relation till antalet gifta året innan efter födelseår, ålder 50–80 år
Number of new widows and widowers in relation to the number of married one year earlier by year of birth, age 50–80

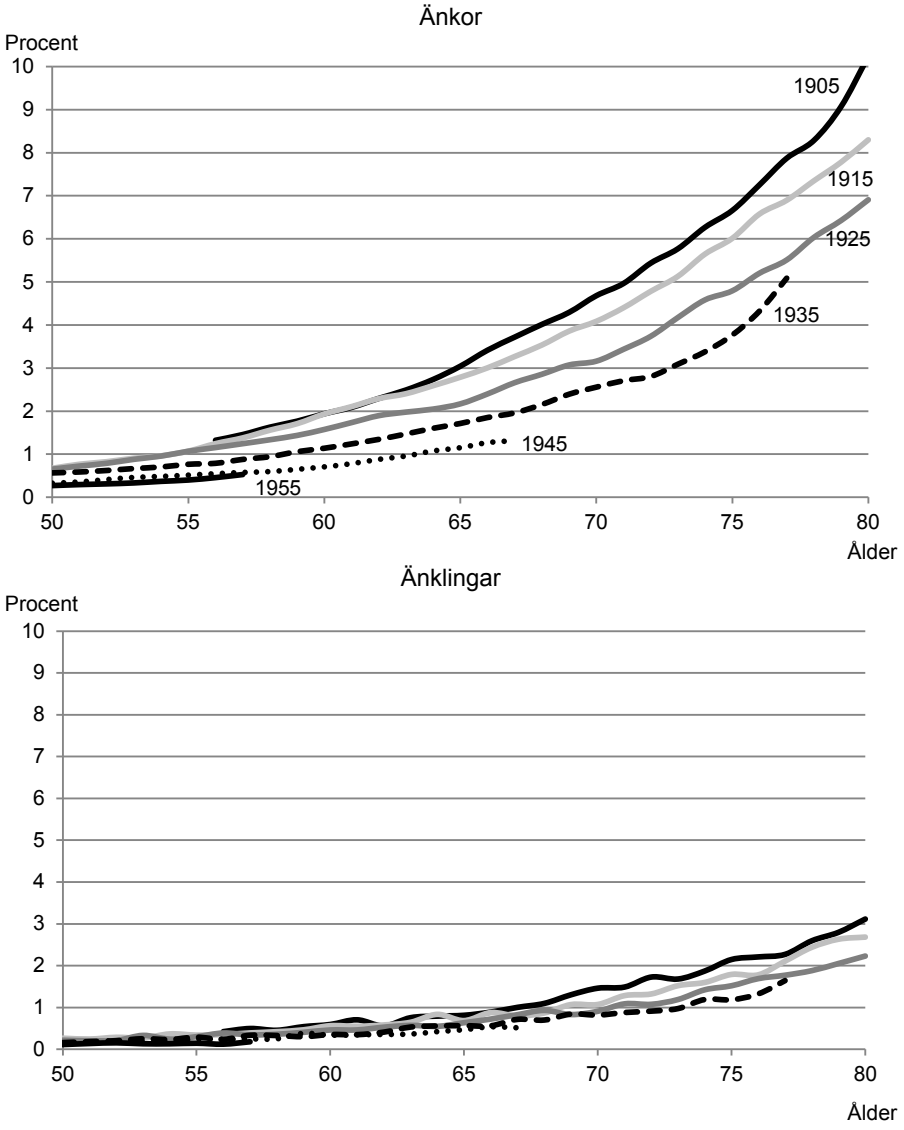

Källa: Befolkningsstatistiken

Jämförs andelen änkor/änklingar vid olika åldrar blir det tydligt hur vanligt det har varit att bli änka. Bland födda 1905 var en tredjedel av kvinnorna änkor vid 70 års ålder och vid 80 var

närmare 60 procent av kvinnorna änkor. För männen födda 1905 var 11 procent änklingar vid 70 och 24 procent vid 80 års ålder. Andelen änkor/änklingar bland 70-åringarna är betydligt lägre för födda 1935, 21 procent bland kvinnorna och 6 procent bland männen. I SCB:s befolkningsframskrivningar förutspås livslängden fortsätta att öka och utvecklingen mot en mindre könsskillnad i dödlighet beräknas fortsätta vilket leder till att allt färre i de yngre kohorterna kommer att vara änkor.

Diagram 5.16
Andel änkor och änklingar efter födelseår, ålder 50–90 år
Share widows and widowers by year of birth, age 50–90

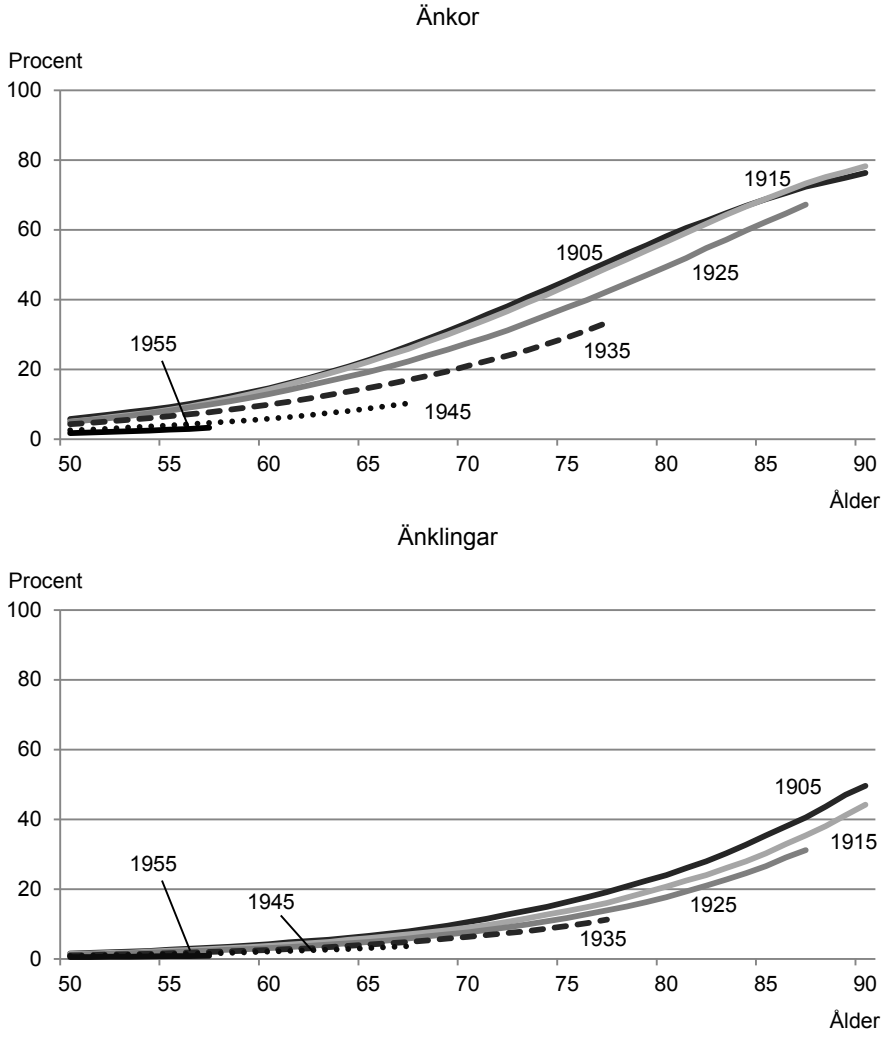

Källa: Befolkningsstatistiken

Omgifte

När ett äktenskap har upplösts kan partnerna välja att gifta om sig och bilda ny familj. I diagram 5.17 visas andelen som gift om sig i relation till antalet frånskilda respektive änkor/änklingar i befolkningen året innan. Eftersom en anledning till skilsmässa kan vara att man funnit en ny partner kan man förvänta sig att frånskilda gifter om sig i högre utsträckning än de som blivit änka eller änkling. För kvinnor gäller detta mönster men för män är det en lika stor andel som gift om sig bland de som är änklingar som bland de som är frånskilda. Det gäller för samtliga kohorter.

Män gifter om sig i högre utsträckning än vad kvinnor gör. Detta mönster är tydligast i de äldsta kohorterna. I kohorten född 1915 gifte exempelvis omkring 8 procent av både skilda män och änklingar om sig vid 45 års ålder jämfört med 4 procent av de skilda kvinnorna och 2 procent av änkorna. För varje yngre kohort ser man att kvinnornas mönster närmare sig männens. Det gäller särskilt för de frånskilda kvinnorna och för den yngsta kohorten, född 1965, är det ingen skillnad mellan frånskilda kvinnor och frånskilda män.

För de yngre kohorterna, födda 1945 och senare är det en lägre andel som gift om sig än i de äldre kohorterna. Skillnaden kan eventuellt förklaras av ett ökat samboende, men eftersom statistiken över sambor är ofullständig vet vi inte hur stor påverkan det kan ha. Det är möjligt att nyparbildningen är ungefär densamma i alla kohorter, men att fler i de yngre kohorterna väljer att leva som sambo.

I diagram 5.17 syns också giftermålsboomen 1989, kopplad till ändrade regler för änkepension. Den är tydligast för födda 1945 som då var 44 år, men syns även för födda 1935 och 1955. För änkor syns dock ingen tydlig puckel. Det kan möjligtvis ha att göra med att dessa kvinnor var berättigade till änkepension efter sin tidigare make, och därför inte hade något ekonomiskt incitament att gifta om sig eftersom änkepensionen upphör vid omgifte.

Diagram 5.17
Antal nyblivna gifta i relation till antal i tidigare civilstånd efter födelseår och kön, ålder 25–65 år
Number of marriages in relation to the number in previous civil status by year of birth and sex, age 25–65

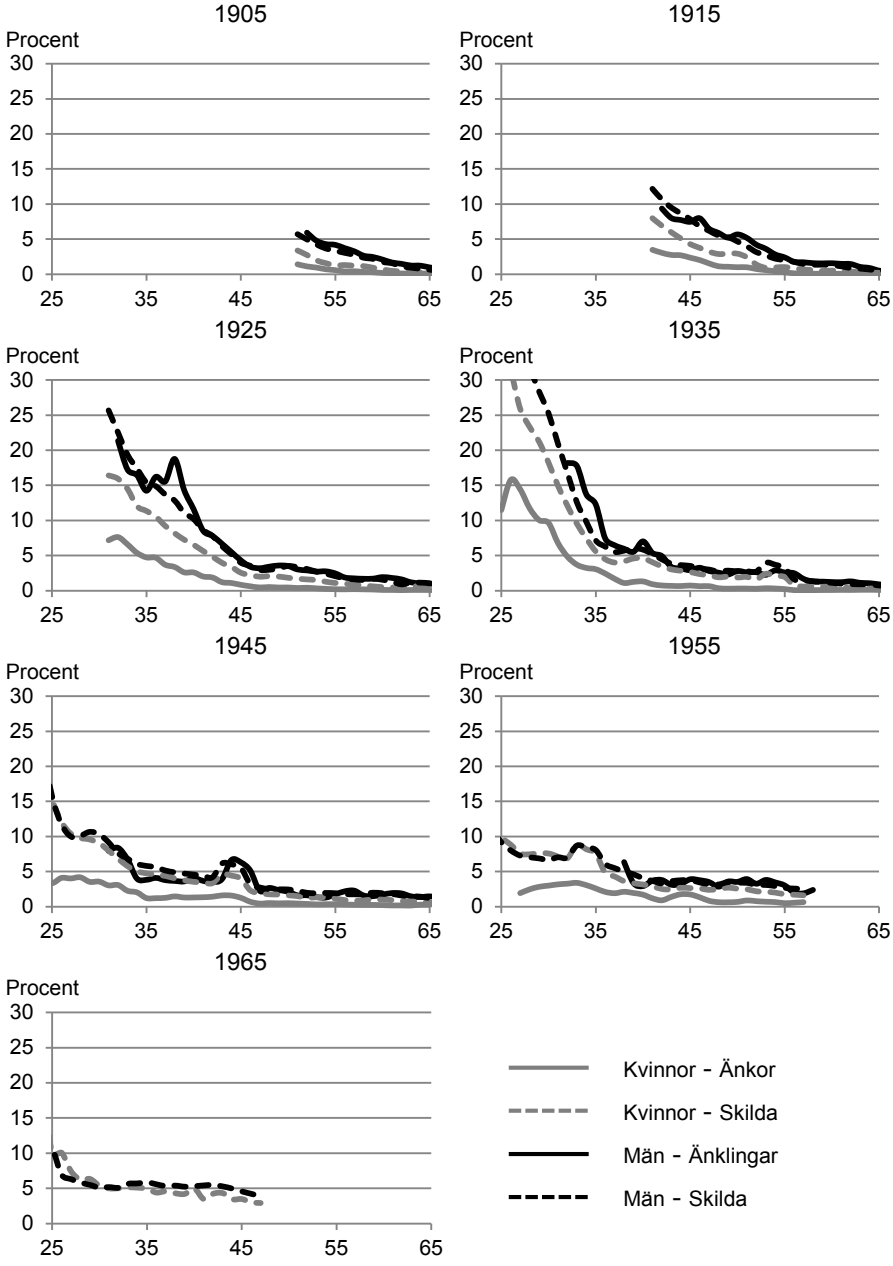

Källa: Befolkningsstatistiken

Mor- och farföräldrar

Att bli mor- eller farförälder kan ses som en förlängning av den egna familjebildningen och beroende på relationen mellan förälder och barn, det geografiska avståndet och livssituation kan barnbarnen vara en större eller mindre del i mor- och farföräldrarnas liv. För heltidsarbetande småbarnsföräldrar kan en pensionerad mor- eller farförälder som bor i närheten vara till stor hjälp, exempelvis med hämtning på förskolan. I de äldre generationerna var detta antagligen inte så vanligt, till exempel på grund av att mammor i högre grad avstod från att förvärvsarbeta. På grund av nedgången i dödlighet har fler barn sina mor och farföräldrar i livet. Dagens mor- och farföräldrar orkar också antagligen mer än tidigare generationer.

I diagram 5.18 visas andelen som blivit mor- och farförälder i kohorterna födda 1925 till 1965. I de två äldsta kohorterna saknas uppgift om koppling mellan föräldrar och barn i högre utsträckning och uppgifterna är därför för osäkra för att redovisas. Av samma anledning ingår endast Sverigefödda. Drygt 80 procent av kvinnorna och knappt 80 procent av männen födda 1925 har fått minst ett barnbarn. Av de omkring 20 procent som inte fått några barnbarn står barnlösa för ungefär två tredjedelar, medan en tredjedel har barn. Andelen som får barnbarn är något högre för födda 1935 jämfört med födda 1925. Så ser det ut att bli även för födda 1945. De kan följas till och med 67 års ålder och för kvinnor är andelen med barnbarn i den åldern något högre än för kvinnor födda 1925.

Medianåldern att bli mor- eller farförälder för första gången är 53 år för kvinnorna och 58 år för männen födda 1925. Övergången till att få barnbarn sker något senare för födda 1935 och 1945, men skillnaderna är små. Den ålder man blir mor- eller farförälder beror både på när man själv fick barn och när ens barn får barn. Födda 1945 är de som fått barn tidigast, samtidigt får deras barn sina barn senare än de äldre kohorternas barn, vilket jämnar ut skillnaderna.

Födda 1955 har fått vänta längre på att få barnbarn. De kan följas till och med 57 års ålder och vid denna ålder har 50 procent av kvinnorna och 34 procent av männen fått barnbarn. Motsvarande andelar för 1945 års kohort är 60 respektive 47 procent. Födda 1965 har uppnått 47 års ålder och bland dem har 10 procent av kvinnorna och 5 procent av männen hunnit bli mor- eller farförälder. Dessa andelar är betydligt lägre än för tidigare kohorter. Bland kvinnor

födda 1955 hade 16 procent fått barnbarn vid 47 års ålder och i de äldre kohorterna är motsvarande andel närmare 30 procent. 7 procent av männen födda 1955 hade barnbarn vid 47 och andelen är 15 procent för kohorterna 1925–1945.

Diagram 5.18
Andel som blivit mor- eller farförälder efter födelseår och kön, ålder 35–75
Share who have become a grandparent by year of birth and sex, age 35–75

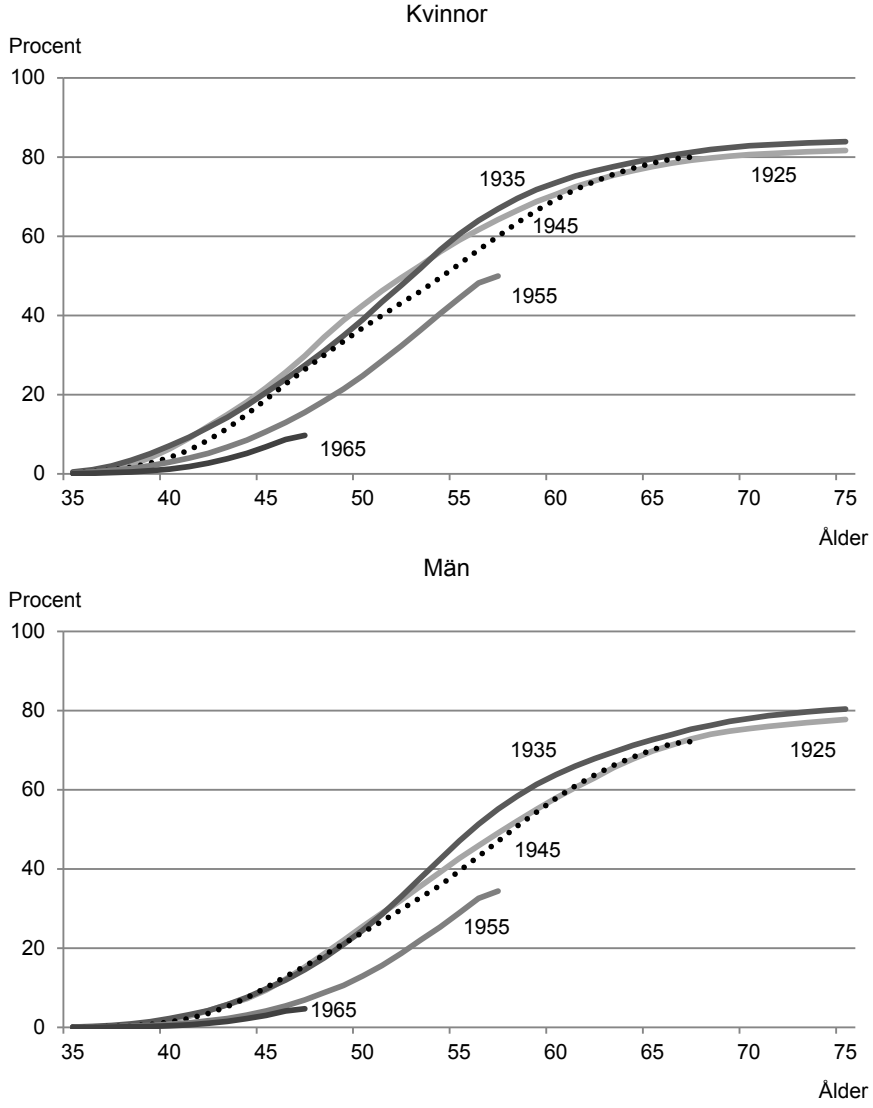

Källa: Befolkningsstatistiken. Sverigefödda, se mer i *Fakta om statistiken*

De som är födda 1925 och 1935 är 87 respektive 77 år gamla och har antagligen i de flesta fall fått alla barnbarn de kommer få. Mor- och farföräldrarna födda dessa år har drygt 4,5 barnbarn i genomsnitt. Vanligast är 2–5 barnbarn vilket gäller för omkring 50 procent, medan cirka 25 procent har 6 eller fler barnbarn. I de yngre kohorterna, födda 1955 och 1965, har de flesta ännu inte fått några barnbarn och de flesta som har barnbarn har ett eller två.

Tabell 5.5
Fördelning av befolkningen efter antal barnbarn efter födelseår och kön
Distribution of women and men by number of grand children by year of birth and sex

Antal barnbarn	Födda 1925		Födda 1935		Födda 1945	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0	18	21	16	19	20	28
1	6	6	5	5	8	9
2	16	15	15	15	18	18
3	12	11	12	12	13	12
4	13	12	14	15	16	14
5	11	10	11	11	10	8
6	8	7	8	7	6	5
7	5	5	6	5	4	3
8	4	4	4	3	2	2
9	3	3	3	2	1	1
10	2	2	2	1	1	1
11+	4	4	3	2	1	1
Summa	100	100	100	100	100	100

Källa: Befolkningsstatistiken. Sverigefödda, se mer i *Fakta om statistiken*

6. Överlevnad och livslängd

I det här kapitlet beskrivs överlevnad, livslängd och dödlighet i de olika kohorterna. Här studeras andel av respektive kohort som fortfarande lever vid olika åldrar, fördelningen av dödsfall över åldrarna och återstående medellivslängd. Befintlig statistik är kombinerad med SCBs befolknings-framskrivningar för att kunna beskriva samtliga kohorters livslängd. I detta kapitel beskrivs också dödsorsaksmönstret vid några olika åldrar.

Det har skett en kraftig nedgång av dödligheten under lång tid och det är en allt högre andel som överlever till äldre åldrar. Det är i högre grad bland barn och unga som stora förbättringar i överlevnad skett, men det har även skett en nedgång i dödligheten högt upp i åldrarna ända sedan 1800-talet. I början av 1800-talet avled omkring vart femte barn före ett års ålder. Omkring 100 år senare hade spädbarnsdödligheten halverats. Under 1900-talet har den kraftiga nedgången fortsatt och av de barn som föds i dag är det mindre än 3 av 1 000 som avlider under sitt första år. En viktig orsak till nedgången i spädbarnsdödligheten under 1800-talet är minskningen av infektionssjukdomar till följd av bättre hygien, under senare tid är det framför allt medicinska framsteg som har haft betydelse.

Diagram 6.1
Spädbarnsdödlighet 1751–2012 efter kön
Infant mortality 1751–2012 by sex

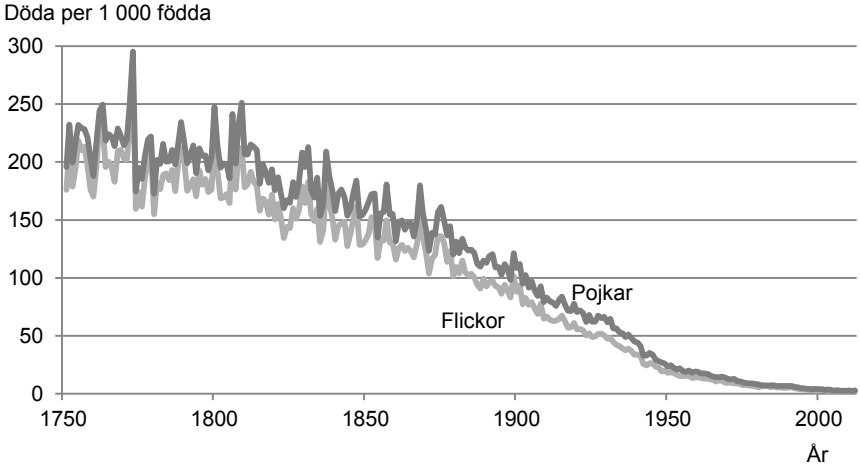

Källa: Befolkningsstatistiken

Trots en kraftig nedgång fram till 1900-talets början var spädbarnsdödligheten fortfarande på en hög nivå när den äldsta av de kohorter vi studerar i denna rapport föddes. Nära var tionde pojke och 7,5 procent av flickorna födda 1905 fick inte uppleva sin ettårsdag. Det är bara ett tiotal länder i världen, bland annat Afghanistan och Somalia, som i dag har en högre spädbarnsdödlighet än den som gällde i Sverige 1905. Spädbarnsdödligheten för födda 1985 är 6 per 1 000 för flickor och 7 per 1 000 för pojkar.

Diagram 6.2
Spädbarnsdödlighet efter födelseår och kön
Infant mortality by year of birth and sex

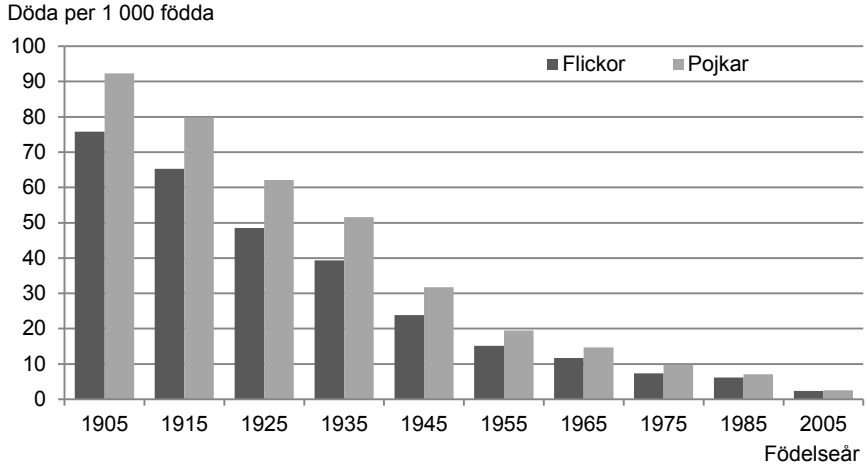

Källa: Befolkningsstatistiken

Kvarlevande

Den sjunkande dödligheten har lett till en ökning av andelen kvarlevande i olika åldrar. I diagram 6.3 redovisas andelen kvarlevande kvinnor och män efter ålder. Andelen kvarlevande är beräknad utifrån livslängdstabeller för respektive kohort och utgår både från observerade dödsfall och från SCB:s befolkningsprognos. På så vis kan samtliga kohorter följas under hela deras livstid. Av de som föddes 1905 är endast ett tiotal personer fortfarande kvar i livet och deras överlevnadskurva bygger alltså i princip enbart på observerade uppgifter. För födda 1985 bygger andelen kvarlevande från 28 års ålder och uppåt på dödligheten i prognosen. Som jämförelse redovisas även den beräknade överlevnaden för födda 2005.

Diagram 6.3
Andel kvarlevande efter födelseår och kön, ålder 0–105
Share surviving by year of birth and sex, age 0–105

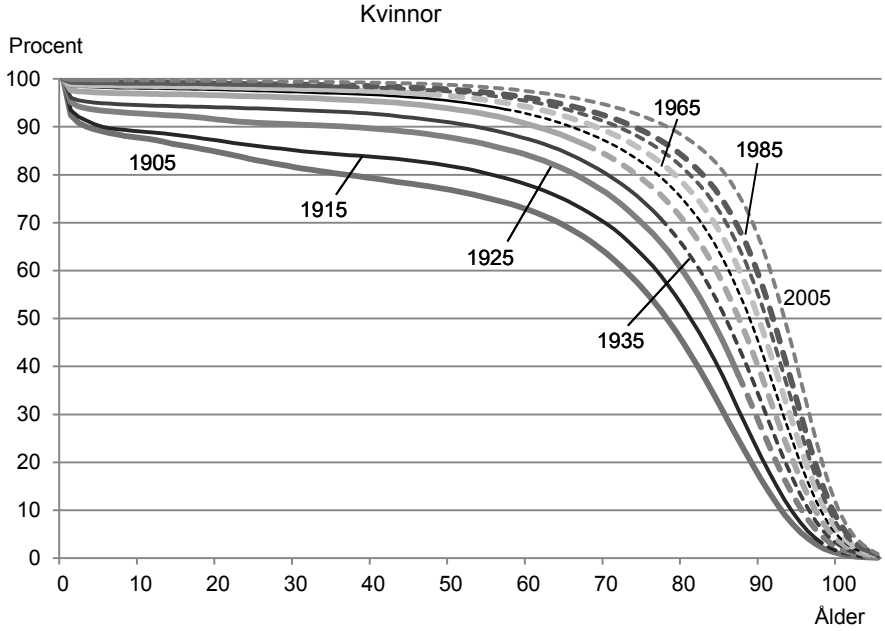

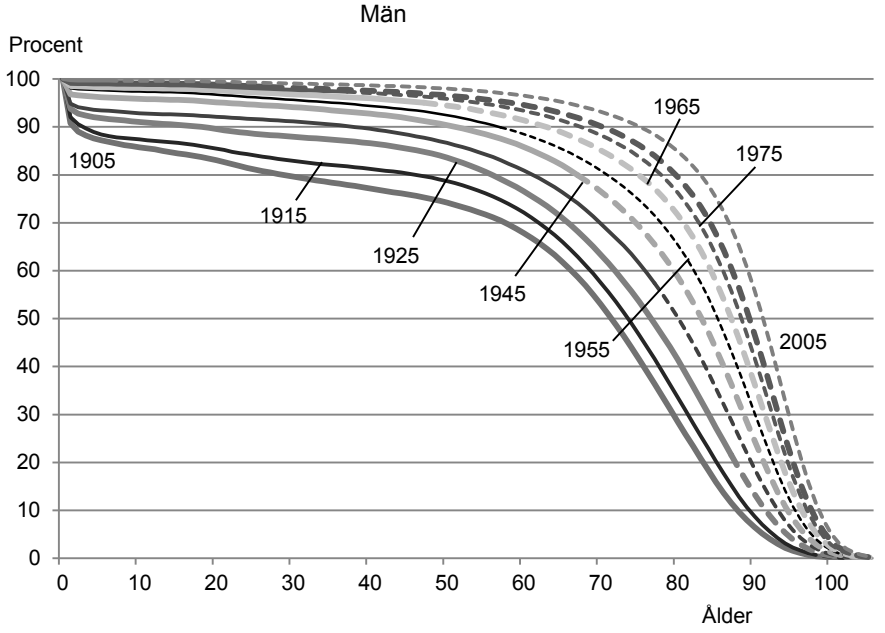

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013–2060
Bygger på livslängdstabeller för kohorterna, läs mer i *Fakta om statistiken*. Heldragna linjer är observerade uppgifter, streckade linjer är prognos. Prognos från 98 års ålder för födda 1915, 88 år för födda 1925, osv, från 28 år för födda 1985.

Det är tydligt att andelen överlevande vid varje ålder är högre för varje kohort. Den höga spädbarns- och barnadödligheten märks tydligt för födda 1905 och 1915 där andelen kvarlevande sjunker snabbt under de första åren och understiger 90 procent före 10 års ålder. Bland kvinnor födda 1975 eller senare och bland män födda 1985 är det mindre än en procent som avlidit före 10 års ålder.

Vid 50 års ålder var andelen kvarlevande 77 procent bland kvinnorna födda 1905 och 16 procent fick uppleva sin 90-årsdag. Motsvarande andelar för männen födda 1905 är 74 respektive 6 procent. För de födda 1985 beräknas 98 procent av kvinnorna och 97 procent av männen fortfarande vara i livet vid 50 års ålder. Omkring hälften av de födda 1985 beräknas uppnå 90 års ålder, 57 procent av kvinnorna och 47 procent av männen.

Andelen som nådde 100 års ålder bland födda 1905 var knappt 1 procent bland kvinnorna och 0,2 procent bland männen. Även denna andel kommer att öka för varje kohort, men beräknas inte överstiga 10 procent ens för de som föddes 2005.

Den sjunkande dödligheten märks också tydligt när vi jämför vid vilken ålder en viss andel kvarlevande återstår. Den ålder då 75 procent av en kohort fortfarande är i livet har ökat från 55 år för kvinnor och 47 år för män födda 1905 till 87 år för kvinnor och 85 år för män födda 1985. Det är en ökning med mer än 30 år för kvinnor och närmare 40 år för män.

Den ålder vid vilken 50 procent respektive 25 procent fortfarande är i livet ökar också, men inte i samma takt. Av kvinnorna födda 1975 eller senare beräknas hälften leva till minst 90 års ålder och en fjärdedel beräknas bli 95 år. Bland kvinnor födda 1905 uppnådde 50 procent 77 års ålder och 25 procent 88 års ålder.

Allteftersom fler uppnår en högre ålder koncentreras dödsfallen mer och mer till ett ganska smalt åldersspann. Avståndet mellan åldern då 75 procent är i livet och då 25 procent är i livet är drygt 30 år för både kvinnor och män födda 1905. För födda 1945 beräknas detta avstånd ha minskat till 15 år för kvinnorna och 18 år för männen och för födda 1985 beräknas detta intervall minska ytterligare, till nära 10 år.

Tabell 6.1
Ålder som 75, 50 respektive 25 procent uppnått/beräknas uppnå efter födelseår och kön
Age which 75, 50 and 25 percent have reached/is expected to reach by year of birth and sex

	Ålder som 75 procent uppnått/beräknas uppnå		Ålder som 50 procent uppnått/beräknas uppnå		Ålder som 25 procent uppnått/beräknas uppnå	
Födelseår	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1905	55	47	77	71	86	81
1915	64	56	80	73	88	83
1925	71	61	83	76	*90*	85
1935	74	66	*85*	*80*	*91*	*88*
1945	*77*	*71*	*87*	*83*	*92*	*89*
1955	*79*	*74*	*88*	*85*	*93*	*91*
1965	*81*	*78*	*89*	*87*	*94*	*92*
1975	*83*	*80*	*90*	*88*	*95*	*93*
1985	*84*	*82*	*91*	*89*	*95*	*94*
2005	*87*	*85*	*92*	*91*	*96*	*95*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013–2060
Bygger på livslängdstabeller för kohorterna, läs mer i *Fakta om statistiken*. Kursiva siffor avser prognosticerade uppgifter. Prognos för kohorterna födda 1945 och senare. För födda 1935 är ålder som 50 respektive 25 procent uppnår prognos. För kvinnor födda 1925 är ålder som 25 procent uppnår prognos.

Fördelningen av antalet döda

Ett annat sätt att illustrera nedgången i dödlighet mellan kohorterna visas i diagram 6.4 där andelen dödsfall i olika åldersgrupper redovisas. För varje kohort minskar andelen dödsfall i åldersgrupperna 0–29 år, 30–64 år och 65–79 år medan andelen dödsfall i åldrarna 90 år och äldre väntas öka. Andelen dödsfall i yngre åldrar är relativt stor för de äldsta kohorterna, men den åldersgrupp då högst andel avlider är ändå 80–89 år eller 90 år och äldre för samtliga kohorter kvinnor. För män födda fram till och med 1925 är andelen dödsfall som störst i åldern 65–79 år. Andelen dödsfall som sker i åldrarna 80–89 år ökar först men väntas därefter minska, då en allt högre andel istället avlider vid åldrarna 90 år och äldre. Denna vändning beräknas ske från och med kvinnor födda 1945 och män födda 1975.

Diagram 6.4
Andel dödsfall i olika åldersgrupper efter födelseår och kön
Share deaths in different age groups by year of birth and sex

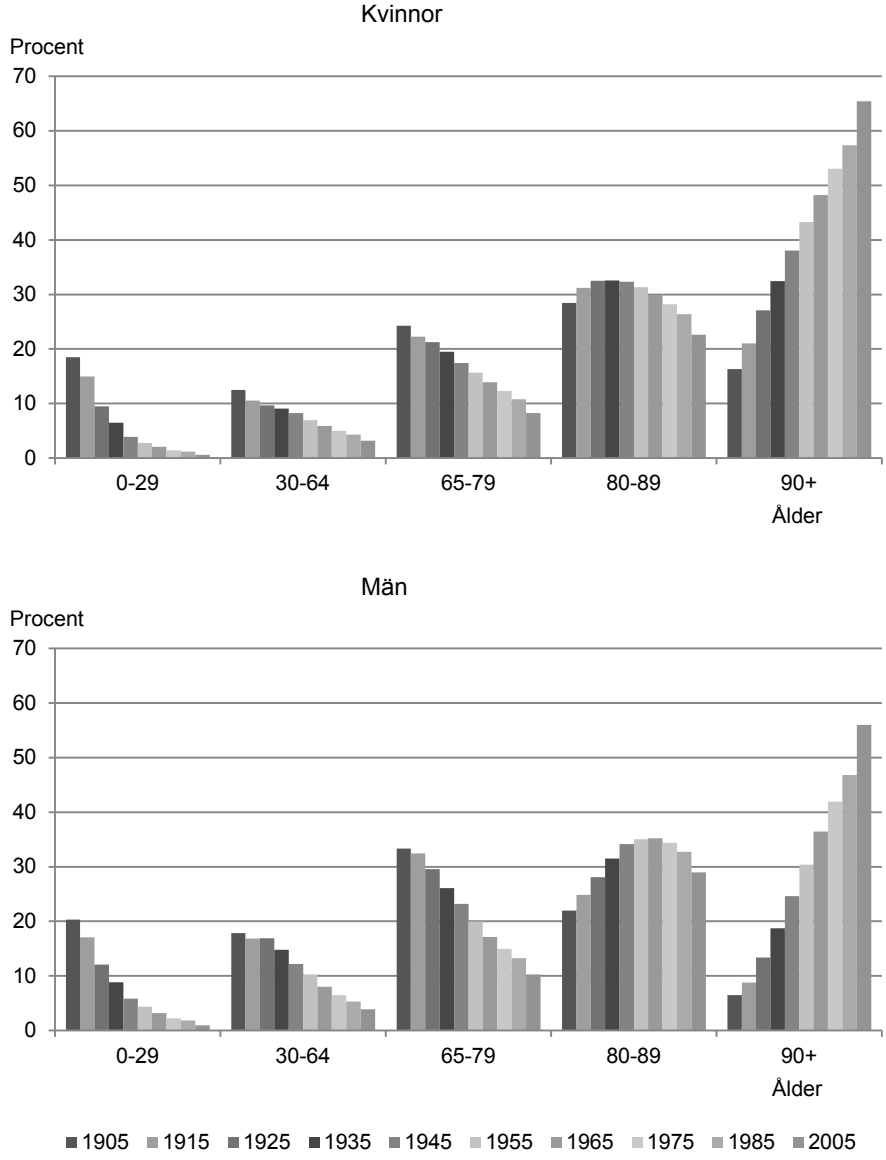

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013–2060
Bygger på livslängdstabeller för kohorterna, läs mer i *Fakta om statistiken*. Prognos från 98 års ålder för födda 1915, 88 år för födda 1925, osv, från 28 år för födda 1985.

Som tidigare visats avlider en stor andel i hög ålder även bland de äldsta kohorterna. För de äldsta kohorterna är ändå 0 år typåldern vid dödsfall, det vill säga den enskilda ålder då flest avlider. Först för kvinnor födda 1935 och män födda 1945 beräknas typåldern vid dödsfall vara i en högre ålder, 90 respektive 88 år. Den vanligaste dödsåldern beräknas därefter öka med ungefär ett år för varje kohort och för kvinnor och män födda 1985 beräknas typåldern vid dödsfall vara 94 respektive 92 år.

Tabell 6.2
Vanligaste dödsåldern efter födelseår och kön
Most frequent age at death by year of birth and sex

Födelseår	Kvinnor (år)	Män (år)
1905	0	0
1915	0	0
1925	0	0
1935	*90*	*0*
1945	*91*	*88*
1955	*92*	*89*
1965	*92*	*90*
1975	*93*	*92*
1985	*94*	*92*
2005	*95*	*93*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013–2060
Bygger på livslängdstabeller för kohorterna, läs mer i *Fakta om statistiken*. Prognos för födda 1935 och senare, visas i kursiv stil.

Medellivslängd

Återstående medellivslängd vid födelsen eller vid en viss ålder redovisas vanligen för ett kalenderår. Detta mått visar hur länge man skulle leva i genomsnitt, givet att dödligheten under detta år skulle gälla för alla år i framtiden. Dödligheten i Sverige har sjunkit under lång tid och förväntas fortsätta sjunka även i framtiden, vilket gör att dessa förutsättningar inte gäller. Det gör att måttet snarare kan ses som ett index som visar nivån på dödlighet och överlevnad för alla åldrar under ett visst år. När medellivslängden mäts för en kohort, som i denna rapport, är det däremot den genomsnittliga livslängden för personer födda det året som mäts, med ett antagande om ökad överlevnad i alla åldrar i framtiden.

Medellivslängden för födda 1905 var 65 år för kvinnor och 60 år för män. Den återstående medellivslängden vid födelsen för perioden

1901–1910 var som jämförelse 57 år för kvinnor och knappt 55 år för män. Livslängden ökar snabbt mellan kohorterna fram till födda 1945, mellan 3 och 5 år för varje kohort. En ökning som till stor del beror på en ökad överlevnad i yngre ålder. Därefter väntas ökningstakten avta något och ökningen beräknas bli mellan 1 och 3 år för varje kohort. För de äldsta kohorterna ökar livslängden snabbare för kvinnor än för män, men för de födda 1935 och senare har männen en snabbare ökning än kvinnor. Skillnaden i medellivslängd minskar därför och för födda 1985 väntas livslängden bli 88 år för kvinnor och drygt 85 år för män, en skillnad på omkring 2,5 år. Detta kan jämföras med födda 1925 där skillnaden i livslängd är nära 7 år.

Återstående medellivslängd vid 50, 65 och 80 år ökar i något långsammare takt för kohorterna än medellivslängden vid födelsen. Medellivslängden vid 50 och vid 65 år ökar med i genomsnitt drygt ett år för varje kohort och medellivslängden vid 80 års ålder beräknas öka med omkring ett halvår för varje kohort. Återstående medellivslängd vid 65 år väntas exempelvis öka från 14 år för män födda 1905 till nära 24 år för män födda 1985.

Tabell 6.3
Återstående medellivslängd vid olika åldrar efter födelseår och kön
Remaining life expectancy at different ages by year of birth and sex

	Återstående medellivslängd vid							
	0 år		50 år		65 år		80 år	
Födelseår	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1905	65,4	60,1	30,8	26,0	18,2	14,4	8,4	6,6
1915	69,5	63,4	32,2	26,9	19,4	15,3	8,9	7,0
1925	*74,8*	*68,1*	*33,3*	*28,3*	*20,4*	*16,8*	*9,6*	*7,8*
1935	*78,1*	*72,0*	*34,4*	*30,4*	*21,4*	*18,4*	*10,1*	*8,5*
1945	*81,4*	*76,4*	*35,5*	*32,3*	*22,4*	*19,7*	*10,7*	*9,0*
1955	*83,6*	*79,2*	*36,6*	*33,8*	*23,2*	*20,9*	*11,2*	*9,6*
1965	*85,3*	*81,9*	*37,7*	*35,3*	*24,0*	*22,0*	*11,7*	*10,1*
1975	*86,9*	*84,0*	*38,6*	*36,6*	*24,8*	*23,0*	*12,2*	*10,7*
1985	*88,0*	*85,5*	*39,5*	*37,6*	*25,5*	*23,7*	*12,7*	*11,2*
2005	*90,2*	*88,1*	*41,0*	*39,3*	*26,9*	*25,2*	*13,5*	*12,1*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013–2060
Bygger på livslängdstabeller för kohorterna, läs mer i *Fakta om statistiken*. Prognos för födda 1925 och senare, visas i kursiv stil.

Med hjälp av uppgifter om återstående medellivslängd för varje ålder kan vi också beskriva vid vilken ålder man har halva livet kvar att leva. Kvinnor födda 1905 hade fortfarande halva livet kvar vid 39 års ålder medan männen födda samma år hade halva livet kvar vid 37 års ålder. Åldern då halva livet återstår har successivt ökat allteftersom medellivslängden har ökat och beräknas öka i framtiden. Kvinnor födda 1985 beräknas ha halva livet kvar vid 44 års ålder och män vid 43 år.

Tabell 6.4
Ålder då halva livet återstår efter födelseår och kön
Age when half of one's life remain by year of birth and sex

Födelseår	Kvinnor	Män
1905	39	37
1915	40	37
1925	*41*	*38*
1935	*41*	*39*
1945	*42*	*40*
1955	*43*	*41*
1965	*43*	*42*
1975	*44*	*43*
1985	*44*	*43*
2005	*45*	*44*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013–2060
Bygger på livslängdstabeller för kohorterna, läs mer i *Fakta om statistiken*. Avser den högsta ålder då återstående medellivslängd är minst densamma som åldern. Prognos för födda 1925 och senare, visas i kursiv stil.

Det kan också vara intressant att studera vid vilken ålder man har ett visst antal år kvar i livet. För födda 1905 var återstående medellivslängd omkring 30 år vid 50 års ålder och omkring 15 år vid 65 års ålder. Kvinnor födda 1985 beräknas ha 30 år kvar i livet vid 60 års ålder medan männen födda samma år beräknas ha 30 år kvar vid 58 års ålder. Den ålder då 15 år av livet återstår beräknas öka till omkring 75 års ålder för födda 1985.

Tabell 6.5
Ålder då 30 respektive 15 år av livet återstår efter födelseår och kön
Age when 30 and 15 years of life remain by year of birth and sex

	Ålder då 30 år återstår		Ålder då 15 år återstår	
Födelseår	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1905	50	45	68	63
1915	52	46	70	64
1925	*53*	*47*	*71*	*67*
1935	*54*	*50*	*72*	*69*
1945	*56*	*52*	*73*	*70*
1955	*57*	*54*	*74*	*72*
1965	*58*	*55*	*75*	*73*
1975	*59*	*57*	*76*	*74*
1985	*60*	*58*	*76*	*74*
2005	*61*	*59*	*78*	*76*

Källa: Befolkningsstatistiken och Sveriges framtida befolkning 2013–2060
Bygger på livslängdstabeller för kohorterna, läs mer i *Fakta om statistiken*. Prognos för födda 1925 och senare, visas i kursiv stil.

Könsskillnader i dödlighet och överlevnad

I Sverige har medellivslängden vid födelsen varit högre för kvinnor än för män sedan mitten av 1700-talet. Men skillnaden har varierat. Under perioden 1825–1829 var skillnaden ungefär 4,5 år. Fram till början av 1920-talet hade skillnaden minskat till 1,7 år. I slutet av 1970-talet var skillnaden som störst, 6,2 år. År 2012 var skillnaden i medellivslängd 3,7 år. Även internationellt gäller att kvinnor har högre medellivslängd än män och att skillnaden varierar över tid.

När dödlighetsskillnader mellan könen redovisas för olika generationer och åldrar blir det tydligt att det knappast varit generationsvisa förändringar som legat bakom de stora svängningarna i männens kortare livslängd sedan början av 1900-talet.

I takt med att spädbarnsdödligheten har minskat har också skillnaden i dödlighet mellan könen minskat över kohorterna vilket visas i diagram 6.5. Bland de som föddes 2005 var skillnaden mindre än 1 per 1 000.

Diagram 6.5
Skillnad i dödlighet mellan könen under första levnadsåret efter födelseår
Sex differential in infant mortality by year of birth

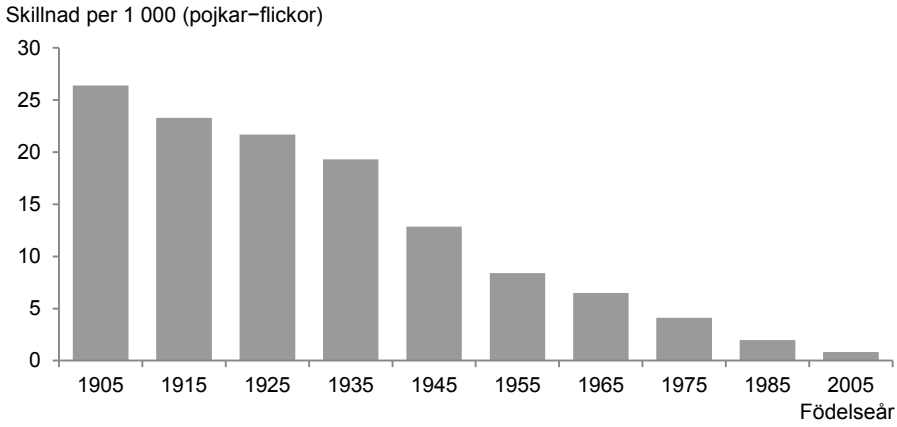

Källa: Befolkningsstatistiken, se *Fakta om statistiken*

I andra åldrar har förändringar över kohorterna sett annorlunda ut. I de äldsta kohorterna, födda 1905 och 1915, hade flickor något högre dödlighet än pojkar vid 15 års ålder. Könsskillnaden i dödlighet vid 15 års ålder är störst bland födda 1905, men då var det alltså flickor som hade högst dödlighet. Överdödligheten bland kvinnor födda 1905 spreds inte vidare till högre åldrar.

Vid 45 års ålder har skillnaden i dödlighet mellan könen ökat gradvis mellan kohorterna födda 1905 och 1935 för att sedan minska lika tydligt mellan födda 1935 och 1965. Skillnaden är minst bland födda 1965. Födda 1935 har inte kvar positionen med störst överdödlighet bland män senare i livet. Vid 65 års ålder var det i stället födda 1915 som hade högst överdödlighet bland män, och vid 75 års ålder gällde detta födda 1905. Att det varit olika kohorter som haft högst överdödlighet bland män i olika åldrar tyder på att det främst varit periodvisa förändringar som orsakat de relativt stora svängningarna i mäns kortare medellivslängd jämfört med kvinnors. Förändringar mellan 45 och 75 års ålder bland födda 1935 har lett till att männens överdödlighet vid 75 års ålder minskat med 56 procent mellan födda 1905 och 1935.

Diagram 6.6
Skillnad i dödlighet mellan könen vid 15, 45, 65 och 75 års ålder efter födelseår
Sex differential in mortality at age 15, 45, 65 and 75 years by year of birth

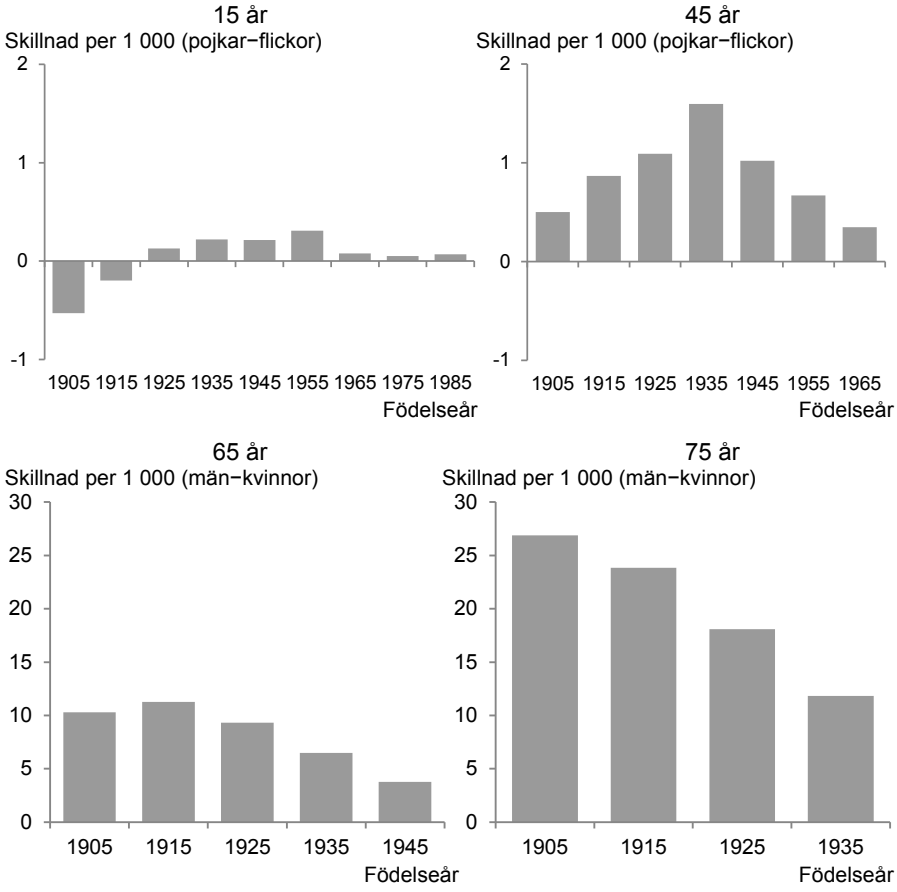

Källa: Befolkningsstatistiken, se *Fakta om statistiken*

Dödsorsaker

I detta avsnitt jämför vi fördelningen av dödsfall efter dödsorsak i några åldrar för att ge ytterligare en dimension till hur dödligheten har förändrats över tid. Samtidigt som dödligheten har gått ner har också dödsorsaksmönstret förändrats, eftersom dödligheten i vissa dödsorsaker sjunkit snabbare än i andra. Uppgifter om dödsorsaker finns långt tillbaka i tiden, men det har skett förändringar i klassificeringen vilket påverkar jämförbarheten. Den klassifikation av dödsorsaker som används i Sverige utgår från den internationella sjukdomsklassifikationen (ICD). Klassifikationen har reviderats

ungefär vart tionde år och från och med 1997 klassificeras dödsorsaker enligt den tionde revisionen av den internationella sjukdomsklassifikationen (ICD-10)[23]. En förändring i klassifikationen är exempelvis stroke som från och med ICD-8 hör till cirkulationsorganens sjukdomar, istället för som tidigare sjukdomar i nervsystemet. Vissa av denna typ av förändringar har vi tagit hänsyn till i redovisningen i detta avsnitt, men det är inte möjligt i alla fall. Statistiken som redovisas i detta avsnitt bör därför tolkas med försiktighet.

Andra faktorer som påverkar jämförbarheten, och som är svåra att justera för, är ändrade sjukdomsbegrepp och nya diagnosmetoder. Ett exempel är demens, som enligt dödsorsaksstatistiken har ökat kraftigt sedan 1980-talet. Ökningen kan till viss del förklaras av att läkare har blivit mer benägna att ange demens som dödsorsak[24].

Det är lätt att anta att dödsorsaksstatistiken ständigt förbättras då tekniken utvecklas. Något som kan påverka statistiken negativt är att antalet obduktioner för att fastställa dödsorsak har minskat sedan början av 1970-talet. Detta ökar risken för att en felaktig dödsorsak anges. Minskningen är störst bland äldre och för män 75 år och äldre har andelen obduktioner minskat från 30 till 6 procent under perioden 1987–2012[25].

Dödsorsaker under första levnadsåret

En relativt stor andel av de äldsta kohorterna avled under sitt första levnadsår, och som vi sett tidigare är 0 år den vanligaste dödsåldern för dessa kohorter. I tabell 6.6 redovisas de vanligaste dödsorsakerna bland spädbarn. För födda 1905 finns endast en grov uppdelning av dödsorsaker, infektioner, skador och övriga, medan det för resterande kohorter finns detaljerade uppgifter om dödsorsak. När fördelningen av döda efter dödsorsak studeras är det viktigt att komma ihåg att spädbarnsdödligheten har sjunkit kraftigt mellan kohorterna. Av födda 1905 avled omkring 8 000 under sitt första levnadsår medan omkring 550 av födda 1985 gjorde det. Så gott som samtliga dödsorsaker har minskat i faktiskt antal mellan varje kohort. Ett undantag är ofullständigt preciserade fall som ökade för kohorterna 1975 och 1985. Här ingår plötslig

---

[23] Socialstyrelsen (2010) *Internationell statistisk klassifikation av sjukdomar och relaterade hälsoproblem – systematisk förteckning (ICD-10-SE)*

[24] Socialstyrelsen (2013*) Dödsorsaker 2012* Statistik – Hälso- och sjukvård

[25] Socialstyrelsen (2013*) Dödsorsaker 2012* Statistik – Hälso- och sjukvård

spädbarnsdöd och det är möjligt att denna typ av dödsfall tidigare rapporterats under någon annan dödsorsak.

Tabell 6.6
Fördelning av dödsfall bland 0-åringar efter dödsorsak och födelseår. Procent
Distribution of deaths at age 0 by cause of death and year of birth. Percent

	1905	1915	1925	1935	1945	1955	1965	1975	1985	2005
Medfödda missbildningar och sjukdomar hos nyfödda	..	41	47	57	66	81	86	81	69	72
Medfödda miss-bildningar	..	..	..	7	18	19	23	32	35	31
Sjukdomar hos nyfödda	..	..	..	51	48	62	63	49	34	40
Infektions-sjukdomar	14	12	10	12	9	1	1	4	4	1
Andnings-organens sjukdomar	..	20	17	19	17	9	3	3	3	2
Matsmältnings-organens sjukdomar	..	10	10	2	2	2	3	1	0	0
Yttre orsaker till sjukdom och död	1	1	1	1	1	3	2	2	1	2
Ofullständigt preciserade fall	..	10	6	2	0	0	0	6	16	15
Övriga dödsorsaker	85	6	7	6	4	4	5	4	7	9
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källa: SCB, Dödsorsaker och Socialstyrelsen, Dödsorsaker. Läs mer i *Fakta om statistiken*

För de äldsta kohorterna står infektionssjukdomar för 10–14 procent av dödsfallen men minskar sedan till att utgöra endast ett par procent av samtliga dödsfall under det första levnadsåret. För födda 1915 och 1925 är kikhosta, tuberkulos, influensa och mässling de vanligaste infektionssjukdomarna. 1935 är de vanligaste dödsorsakerna i gruppen infektionssjukdomar akut tarminflammation, en bakteriell tarmsmitta, och influensa. Akut tarminflammation ingår 1915 och 1925 under matsmältnings-organens sjukdomar, vilken för dessa två kohorter är en lika vanlig dödsorsak som infektioner. Ett viktigt framsteg vad gäller

bakterieinfektioner var när mjölk började pastöriseras under 1930-talet[26]. Allmän vaccination mot tuberkulos infördes på 1940-talet[27], mot kikhosta på 1950-talet[28] och mot mässling 1971[29]. Dödligheten bland spädbarn i dessa sjukdomar gick alltså ner långt innan den allmänna vaccineringen och nedgången kan till stor del förklaras av förbättrade levnadsförhållanden, exempelvis minskad trångboddhet och bättre kost.

Även andningsorganens sjukdomar har minskat sin andel av dödsfallen. Här är luftrörs- och lunginflammation de vanligaste enskilda dödsorsakerna. För födda 1915–1945 utgör andningsorganens sjukdomar nära 20 procent av dödsfallen vid 0 år medan de för kohorterna födda 1965 och senare utgör 3 procent av dödsfallen. Influensa ingår i andningsorganens sjukdomar från och med födda 1955. Antalet döda spädbarn i influensa hade dock minskat kraftigt redan för födda 1945.

Allteftersom andra dödsorsaker har minskat har sjukdomar hos nyfödda ökat fram till och med födda 1965 och medfödda missbildningar ökar sin andel av dödsfallen för varje kohort. Dessa två dödsorsaker står för en majoritet av dödsfallen bland spädbarn från och med födda 1935.

Yttre orsaker till sjukdom och död, exempelvis skador och förgiftningar, utgör en eller ett par procent av dödsfallen under det första levnadsåret för samtliga kohorter. Ända fram till födda 1945 utgör barnamord, i huvudsak av utomäktenskapliga barn, en relativt stor andel av dessa dödsfall. För födda 1915 och 1925 rör det sig om ungefär hälften, eller omkring 40 barn per år. Det kan jämföras med att det, enligt dödsorsaksstatistiken, i dag avlider omkring 80 personer per år på grund av mord, dråp och annat övergrepp av annan person, alla åldrar sammanräknat[30].

---

[26] Iwarsson (2004) Stora förändringar i infektionspanoramat under 1900-talet. Bättre livsvillkor har betytt mer än vacciner och antibiotika. *Läkartidningen Nr 1-2, 2004, Volym 101*

[27] Carlsson och Olin (2003) Det allmänna vaccinationsprogrammet. I Ekdahl, Karl. Gisecke, Johan (red) *Smittskyddsboken*. Lund. Studentlitteratur

[28] Smittskyddsinstitutet (2013) *Sjukdomsinformation om kikhosta* http://www.smittskyddsinstitutet.se/sjukdomar/kikhosta/

[29] Johansen (2009) Mässling – en nygammal vårdinfektion. *Tidningen Smittskydd, nr2, 2009*. Smittskyddsinstitutet

[30] Se Socialstyrelsens statistikdatabas för dödsorsaker

Dödsorsaker mitt i livet

Eftersom halva livslängden återstår vid ungefär 40–44 års ålder får denna åldersgrupp representera dödligheten mitt i livet. Överlag är det relativt små förändringar i dödsorsaksmönstret när de olika kohorterna jämförs. De tre vanligaste dödsorsakerna är tumörer, yttre orsaker till sjukdom och död, som olyckor och självmord, samt cirkulationsorganens sjukdomar. Det gäller både kvinnor och män och samtliga kohorter utom de födda 1905. För denna kohort är infektionssjukdomar den tredje vanligaste dödsorsaken och tuberkulos är den enskilt vanligaste sjukdomen i denna grupp. Infektionssjukdomar utgör därefter en låg och minskande andel. För de yngsta kohorterna ökar dock andelen dödsfall i infektionssjukdomar något, mer för män än kvinnor, vilket kan förklaras av att HIV/Aids har lett till en ökning av antalet dödsfall. Det rör sig om få fall, men får betydelse eftersom dödligheten numera är mycket låg i denna åldersgrupp.

Dödsorsaksmönstret skiljer sig åt mellan kvinnor och män. Bland kvinnor är tumörer den vanligaste dödsorsaken för samtliga kohorter. Tumörer utgör närmare hälften av alla dödsfall utom för födda 1905 där andelen är lägre, 31 procent. Yttre orsaker till sjukdom och död, som olyckor och självmord, utgör en större andel av dödsfallen för de senare kohorterna. Bland födda 1905 är andelen 5 procent medan den är omkring 20 procent av dödsfallen bland födda 1935 och senare. Cirkulationsorganens sjukdomar minskar sin andel av dödsfallen, från nära 20 procent för de äldsta kohorterna till 9 procent för födda 1965.

Bland män är yttre orsaker till sjukdom och död den största dödsorsaken. För födda 1905 utgör denna dödsorsak 23 procent av samtliga dödsfall vid 40–44 års ålder medan andelen ligger mellan 33 och 39 procent för efterföljande kohorter. Både andelen dödsfall i tumörer och i hjärt- och kärlsjukdomar ligger relativt stabilt för samtliga kohorter bland männen.

Tabell 6.7
Fördelning av dödsfall i åldern 40–44 år efter dödsorsak, födelseår och kön. Procent
Distribution of deaths at ages 40–44 years by cause of death,year of birth and sex. Percent

	1905	1915	1925	1935	1945	1955	1965
Kvinnor							
Tumörer	31	45	46	42	49	46	46
Yttre orsaker till sjukdom och död	5	11	15	22	22	19	23
Cirkulationsorganens sjukdomar	19	18	16	16	11	12	9
Infektionssjukdomar	18	4	2	1	0	2	2
Matsmältningsorganens sjukdomar	5	3	3	7	3	2	3
Sjukdomar i nervsystemet	4	2	3	2	3	5	8
Andningsorganens sjukdomar	3	4	1	2	2	3	3
Psykiska sjukdomar och beteendestörningar	1	0	1	2	2	3	2
Sjukdomar i urin- och könsorganen	7	6	5	1	1	1	0
Övriga dödsorsaker	5	6	8	5	5	7	5
Totalt	100	100	100	100	100	100	100
Män							
Tumörer	16	19	18	16	17	21	19
Yttre orsaker till sjukdom och död	23	33	35	39	35	36	38
Cirkulationsorganens sjukdomar	21	20	22	22	23	19	22
Infektionssjukdomar	20	4	2	0	1	2	3
Matsmältningsorganens sjukdomar	7	6	7	8	6	4	5
Sjukdomar i nervsystemet	2	2	2	2	4	3	2
Andningsorganens sjukdomar	2	6	3	3	3	2	2
Psykiska sjukdomar och beteendestörningar	0	2	3	4	7	9	2
Sjukdomar i urin- och könsorganen	5	4	3	0	0	1	0
Övriga dödsorsaker	3	5	6	5	4	5	7
Totalt	100	100	100	100	100	100	100

Källa: SCB, Dödsorsaker och Socialstyrelsen, Dödsorsaker. Läs mer i *Fakta om statistiken*

I denna åldersgrupp är spridningen mellan olika dödsorsaker stor och det är flera dödsorsaker som utgör ett par procent av dödsfallen. Flera av dessa utgör en ungefär lika stor andel för samtliga kohorter, det gäller exempelvis matsmältningsorganens och andnings-organens sjukdomar. Sjukdomar i urin- och könsorganen utgjorde

omkring 5 procent av andelen dödsfall för de äldsta kohorterna, en något högre andel bland kvinnor än bland män, men har sedan födda 1935 nästan helt försvunnit som dödsorsak i åldersgruppen. Njursvikt är den vanligaste dödsorsaken i denna grupp. Den första njurtransplantationen i Sverige genomfördes 1964 och nu genomförs totalt omkring 400 transplantationer om året. Den medicinska utvecklingen har över tid lett till allt bättre resultat vid transplantation[31].

För män står psykiska sjukdomar och beteendestörningar för en högre andel av dödsfallen för kohorterna födda 1945 och 1955. I medelåldern har dödsfall i denna dödsorsak till största delen ett samband med alkohol eller droger. Alkoholrelaterad dödlighet finns även under exempelvis matsmältningsorganens sjukdomar och sjukdomar i nervsystemet och vilken dödsorsak som identifieras som underliggande dödsorsak kan variera över tid. Socialstyrelsens uppföljningar av alkoholrelaterad dödlighet under perioden 1987–2012, där både underliggande och bidragande dödsorsak ingår, visar på en nedåtgående trend[32].

Dödsorsaker under ålderdomen

Som vi tidigare sett sker en stor del av dödsfallen i åldrar över 80 år. För att ge en bild av hur dödsorsaksmönstret förändrats för de äldsta studerar vi fördelningen av dödsfall efter dödsorsak i åldern 85–89 år för de tre äldsta kohorterna, som hunnit uppnå denna ålder. Trots att det är en relativt kort tidsperiod som kan studeras här har fördelningen av dödsorsaker förändrats en hel del. Mellan dessa tre kohorter har andelen dödsfall i hjärt- och kärlsjukdomar minskat från omkring 60 procent till cirka 45 procent av dödsfallen medan andelen döda i cancer har ökat. Denna förändring kan förklaras av att dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar har sjunkit kraftigt under de senaste 35 åren medan dödligheten i cancer inte minskat lika mycket. Även psykiska sjukdomar och sjukdomar i nervsystemet har ökat sin andel av dödsfallen. Här är demens och Alzheimers vanliga dödsorsaker och ökningen kan, som tidigare nämnts, delvis bero på en ökad benägenhet att rapportera dessa som dödsorsak.

---

[31] Fehrman-Ekholm, Lennerling, Kvarnström, Rizell och Olausson (2011) Transplantation av njure från levande givare – en framgångssaga *Läkartidningen nr 48 2011 volym 108*

[32] Socialstyrelsen (2013*) Dödsorsaker 2012* Statistik – Hälso- och sjukvård

Tabell 6.8
Fördelning av dödsfall i åldern 85–89 år efter dödsorsak, födelseår och kön. Procent
Distribution of deaths at ages 85–89 years by cause of death, year of birth and sex. Percent

	Kvinnor			Män		
	1905	1915	1925	1905	1915	1925
Cirkulationsorganens sjukdomar	61	53	45	56	52	44
Tumörer	11	13	15	16	18	20
Psykiska sjukdomar och beteendestörningar	5	9	11	3	5	7
Andningsorganens sjukdomar	9	6	6	12	9	8
Sjukdomar i nervsystemet	1	3	5	1	2	4
Matsmältningsorganens sjukdomar	3	3	3	3	3	2
Yttre orsaker till sjukdom och död	2	3	3	2	3	3
Övriga dödsorsaker	8	10	11	7	8	11
Totalt	100	100	100	100	100	100

Källa: SCB, Dödsorsaker och Socialstyrelsen, Dödsorsaker. Läs mer i *Fakta om statistiken*

Mödradödlighet

Mödradödligheten har minskat kraftigt sedan mitten av 1700-talet och sedan 1970-talet rör det sig endast om några dödsfall per år[33]. Bland födda 1905 uppskattas närmare 250 kvinnor ha avlidit på grund av orsaker relaterade till graviditet eller förlossning, vilket motsvarar mer än 400 döda per 100 000 kvinnor. Mödradödligheten i kohorterna födda 1945 och senare ligger på mellan 2 och 7 döda per 100 000, eller omkring 2–4 avlidna kvinnor per kohort.

[33] Se exempelvis Högberg, Ulf och Wall, Stig (1986) Secular trends in maternal mortality in Sweden from 1750 to 1980. *Bulletin of the World Health Organization, 64(1):79-84* eller Socialstyrelsens statistikdatabas för dödsorsaker för utvecklingen under senare år.

Diagram 6.7
Mödradödlighet efter födelseår
Maternal mortality by year of birth

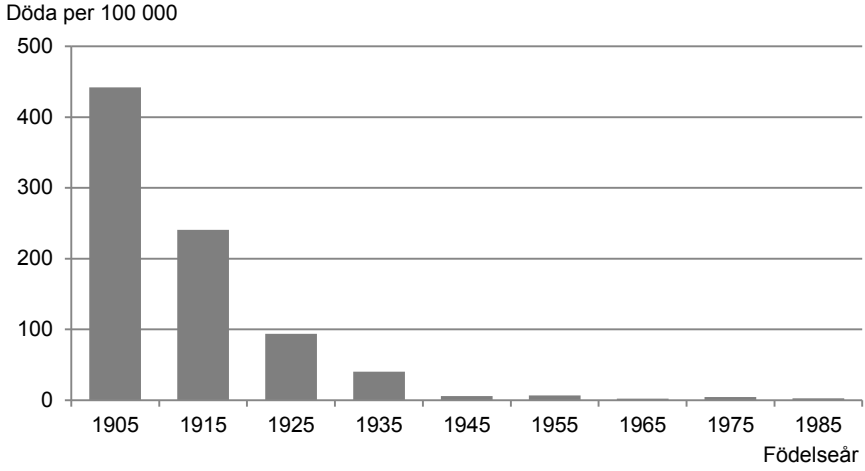

Källa: SCB, Dödsorsaker och Socialstyrelsen, Dödsorsaker. Läs mer i *Fakta om statistiken*
Observera att födda 1975 och 1985 inte avslutat sin fruktsamma period.

Spanska sjukan

Influensapandemin Spanska sjukan, 1918–1920, drabbade en stor del av världens befolkning och orsakade miljontals dödsfall världen över. Sverige drabbades framför allt under 1918 och när dödlighetsutvecklingen studeras ur ett periodperspektiv utmärker sig 1918 som ett år med kraftigt förhöjd dödlighet. Influensan drabbade unga vuxna i 20- och 30-årsåldern i högst grad, men de två äldsta kohorterna som studeras i denna rapport, som då var 3 och 13 år gamla påverkades också. Dödligheten för dessa två kohorter var nära 50 procent högre år 1918 jämfört med dödligheten för 3 respektive 13-åringar åren närmast före och efter. För födda 1905 innebar det att ungefär 150 fler personer avled vid 13 års ålder än vad som skulle skett utan Spanska sjukan och för födda 1915 omkring 300 fler döda vid 3 års ålder än normalt för perioden 1916–1920.

7. Generationerna genom livet

Hittills i denna rapport har varje ämnesområde studerats för sig. I detta kapitel ges istället en översiktlig beskrivning av födda respektive födelseår. Varje kohort beskrivs på två uppslag med statistik från tidigare kapitel. För varje kohort redovisas diagram över andel kvarlevande, andel gifta och andel förvärvsarbetande samt antalet immigranter och emigranter efter ålder. Dessutom redovisas födelselän och bostadslän vid 45 års ålder. Uppgifter om uppväxtförhållanden, utbildningsnivå, barnafödande och livslängd presenteras i texten. Statistiken kompletteras med ytterligare uppgifter som ger en bild av hur livet sett ut för födda respektive år, och som tydliggör samhälls- och teknikutvecklingen under 1900-talet och början av 2000-talet. Bland annat tas utbyggnaden av föräldraförsäkringen och pensionssystemet upp. För varje födelseår redovisas priser på livsmedel när de var 20 år. Dessutom finns en tabell över de vanligaste tilltalsnamnen för födda respektive födelseår.

Födda 1905

När kohorten 1905 föddes var spädbarnsdödligheten och barnadödligheten fortfarande hög. Omkring 7,5 procent av flickorna och 9 procent av pojkarna avled under sitt första levnadsår. Jämfört med dagens nivå på spädbarnsdödlighet är det endast ett tiotal länder, bland annat Afghanistan och Somalia, som ligger på en högre nivå. Mindre än nio av tio överlevde till fem års ålder och omkring 85 procent av födda 1905 fick uppleva sin 18-årsdag. Spanska sjukan drabbade Sverige det år födda 1905 fyllde 13 år och orsakade uppskattningsvis 150 fler dödsfall i den åldern än normalt under perioden.

En relativt stor andel upplevde en förälders dödsfall under barndomen. Det gällde 18 procent av födda 1905 som inte flyttat hemifrån före 16 års ålder. Skilsmässor var däremot fortfarande väldigt ovanliga och endast en procent var med om att deras föräldrar separerade under uppväxten.

Många av de saker som är en självklarhet i dag fanns inte när 1905 års kohort växte upp, som exempelvis radio och TV. När de var 18 år, 1923, började de första radiosändningarna. De hade passerat 50 års ålder när TV-sändningar började. Telefonen uppfanns på 1870-talet och Sverige var tidigt ute med att bygga ut telefonnätet. Det finns inga uppgifter om hur många telefoner som fanns när 1905 års kohort föddes, men 1910 fanns det 128 000 stycken. Året de fyllde 20 år hade antalet ökat till 435 000. Bilen kom också till Sverige i slutet av 1800-talet. 1916 är det första året det finns uppgift om antal bilar i Sverige i Statistisk Årsbok, då fanns det 3 036 stycken. När födda 1905 var 20 år fanns det totalt ca 60 000 personbilar vilket motsvarar 10 per 1 000 invånare.

De allra flesta födda 1905 har folkskola eller motsvarande som högsta utbildning. Drygt 3 procent av männen och mindre än 1 procent av kvinnorna hade en studentexamen vid 30 års ålder. Eftersom de flesta slutat skolan vid 15 års ålder var det en relativt stor andel som började arbeta redan då, drygt 60 procent av kvinnorna och mer än 80 procent av männen var förvärvsarbetande vid 15–19 års ålder. Andelen förvärvsarbetande ökar därefter för männen och når 98 procent i 30-årsåldern. För kvinnor födda 1905 var andelen förvärvsarbetande däremot som högst i åldrarna under 20 år. Andelen minskar allteftersom kvinnorna gifter sig, förvärvsfrekvensen var mycket låg bland gifta kvinnor. I åldrarna 35–50 år förvärvsarbetade omkring var fjärde kvinna.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

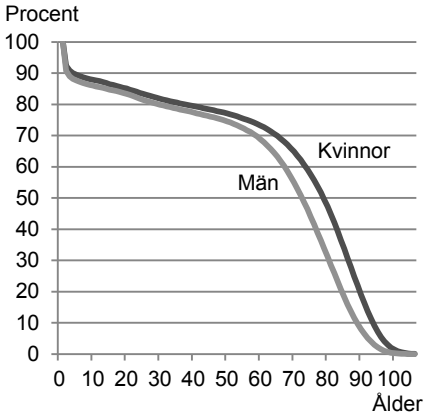

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

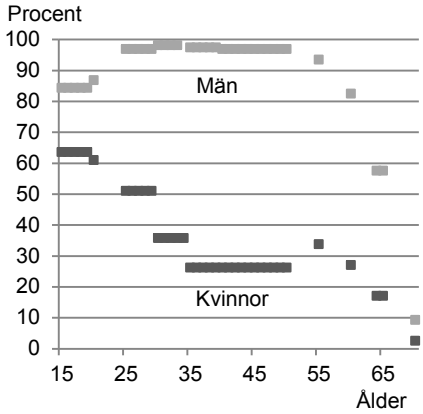

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

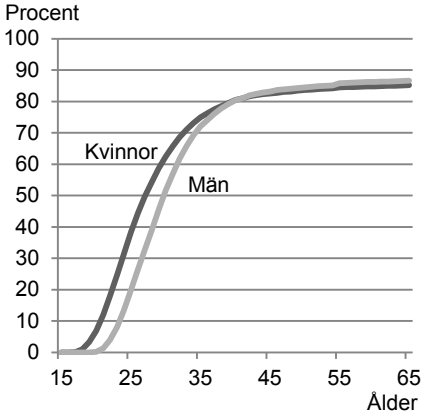

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

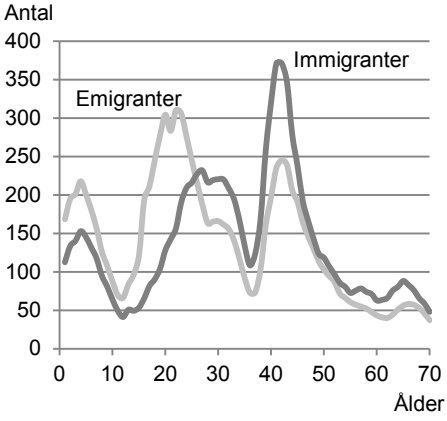

Födelselän och bostadslän vid 45 års ålder

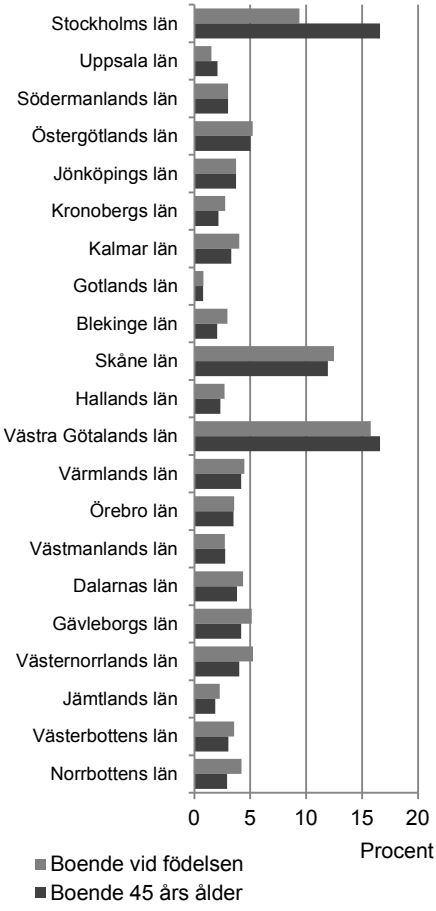

Första världskriget tog slut när födda 1905 fyllde 13 år. Under kriget ransonerades bland annat mjölk, socker, bröd och kaffe. När födda 1905 var 20 år kostade en liter mjölk ungefär 20 öre, vilket motsvarar drygt 6 kronor i 2013 års penningvärde. Jämfört med 2000-talets livsmedelspriser har bland annat knäckebröd och potatis blivit dyrare medan mjöl, ägg, smör och socker blivit billigare. Smör och socker var som dyrast 1925, nästan dubbla priset jämfört med i dag.

Motboken tillämpades under en stor del av livet för födda 1905, åren 1917–1955. 1922 genomfördes en folkomröstning om ett totalförbud mot alkohol och en knapp majoritet, 51 procent, röstade mot ett förbud. Födda 1905, som fyllde 17 det året, var dock inte röstberättigade i folkomröstningen. När födda 1905 var 20 år konsumerades i genomsnitt 3,2 liter ren alkohol per invånare. Tobakskonsumtionen var omkring 1,4 kg per invånare.

Födda 1905 var unga då Sverige fortfarande var ett utvandringsland och de hade en relativt hög utvandring i barndomen och åldrarna kring 20 år. Många av de som utvandrade har därefter återvänt. Efter andra världskrigets slut märks en uppgång i både invandring och utvandring bland födda 1905. Totalt sett har ungefär lika många födda 1905 invandrat till Sverige som det har utvandrat från Sverige, omkring 10 000 personer.

Omflyttningen inom Sverige, mätt genom att jämföra födelselän och bostadslän vid 45 års ålder, har i hög grad gått mot Stockholms län. Drygt 9 procent av födda 1905 föddes i Stockholms län medan nära 17 procent bodde där vid 45 års ålder. Förutom Stockholm är Uppsala och Västra Götalands län de enda län med positiv nettoinflyttning, det vill säga en högre andel bodde i dessa län vid 45 år än vid födelsen år 1905.

Vid 28 års ålder hade hälften av kvinnorna födda 1905 gift sig. Männen gifte sig något senare och vid 30 års ålder hade hälften av männen gift sig. Omkring 85 procent av både kvinnor och män födda 1905 har gift sig någon gång i livet. Den genomsnittliga åldern vid barnafödande var drygt 29 år för kvinnor födda 1905. En del av dem fick ta del av moderskapsförsäkringen som infördes 1931. Det var dock inte förrän 1938 som moderskapspenningen täckte alla kvinnor.

Den genomsnittliga livslängden för födda 1905 var 65,4 år för kvinnor och 60,1 år för män. Folkpension infördes 1913 och pensionsåldern sattes då till 67 år. 1957 var folkomröstningen om allmän tilläggspension (ATP). Systemet trädde i kraft 1960 och 1963

började ATP betalas ut. Födda 1905 berördes i mycket liten utsträckning eftersom de fyllde 55 år det år ATP-systemet infördes. Vid 67 års ålder hade kvinnor i genomsnitt 16,7 år kvar i livet och män i snitt 13,1 år. 16 procent av kvinnorna och 6 procent av männen har fått uppleva sin 90-årsdag. Knappt 1 procent av kvinnorna och 0,2 procent av männen har passerat 100 år.

Priser för några livsmedel då födda 1905 var 20 år

	1925 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	0,50 kr	12,40 kr
Knäckebröd	0,80 kr	20,00 kr
Nötkött, stek, färsk	2,10 kr	55,00 kr
Mjölk	0,20 kr	6,20 kr
Ägg	2,20 kr	57,20 kr
Ost	2,70 kr	68,90 kr
Smör	3,80 kr	99,50 kr
Margarin	1,80 kr	46,10 kr
Potatis	0,20 kr	4,40 kr
Kaffe	3,40 kr	86,80 kr
Socker	0,80 kr	20,20 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Anna	Karl
Karin	Erik
Elsa	Nils
Astrid	Sven
Rut	Gustav

Avser födda 1900-1909 i slutet av 2005

Födda 1915

Första världskriget pågick när kohorten 1915 föddes och under småbarnsåren upplevde de också influensapandemin Spanska sjukan som drabbade Sverige främst år 1918. Uppskattningsvis skördade Spanska sjukan 300 fler dödsfall bland födda 1915 än om de skulle upplevt normal dödlighet för perioden även under 1918. Av flickorna som föddes 1915 avled 6,5 procent under sitt första levnadsår och 12 procent avled innan de fyllde 18 år. Motsvarande andelar bland pojkar är 8 respektive 14 procent. Omkring 15 procent av födda 1915 förlorade någon förälder under uppväxten och 2 procent var med om att deras föräldrar separerade fram till och med 16 års ålder.

Att flyga började bli något vanligare när födda 1915 var omkring 20 år. I slutet av 1920-talet reste omkring 3 000 passagerare från rikets civila flygplatser. 1935, när de var 20 år, hade antalet ökat till 16 000. När födda 1915 var 20 år fanns det knappt 110 000 personbilar i Sverige, vilket motsvarar 17 bilar per 1 000 invånare. Samma år fanns det drygt 640 000 telefoner.

Priserna på vissa livsmedel var relativt låga när födda 1915 var 20 år. Potatis, nötkött, ost och knäckebröd hade lägst pris 1935 jämfört med övriga studerade år. Ett kilo ost kostade exempelvis 1,80 kronor vilket motsvarar drygt 52 kronor i 2013 års priser.

När födda 1915 var 20 år konsumerades motsvarande 3,3 liter ren alkohol och 1,4 kg tobak per invånare. Liksom födda 1905 var födda 1915 med om motbokssystemet under en del av sitt vuxna liv, de var 40 år när motboken avskaffades.

De flesta födda 1915 har förgymnasial utbildning, det gäller 73 procent av kvinnorna och 66 procent av männen. Knappt 5 procent av kvinnorna och drygt 10 procent av männen har eftergymnasial utbildning. Vid 15–19 års ålder förvärvsarbetade drygt 60 procent av kvinnorna och drygt 80 procent av männen. Förvärvsfrekvensen för kvinnor födda 1915 var som högst i 20–24 års ålder, knappt 70 procent, för att därefter minska till omkring 25 procent från och med 30 år. Efter 40 ökade andelen förvärvsarbetande kvinnor och vid 50–60 år var andelen nära 50 procent. Männen har en förvärvsfrekvens på omkring 98 procent i åldrarna mellan 30 och 40 år.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

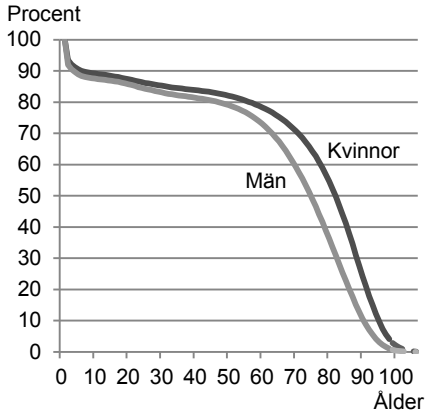

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

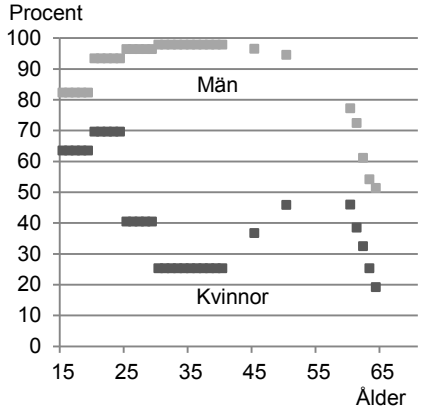

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

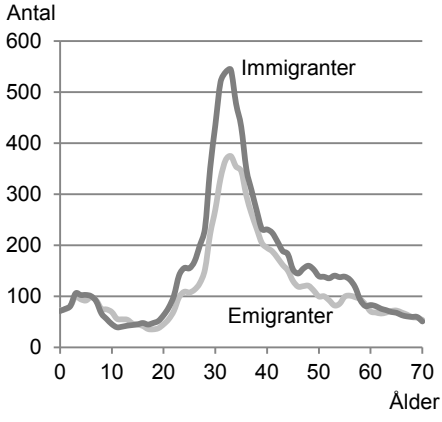

Födelselän och bostadslän vid 45 års ålder

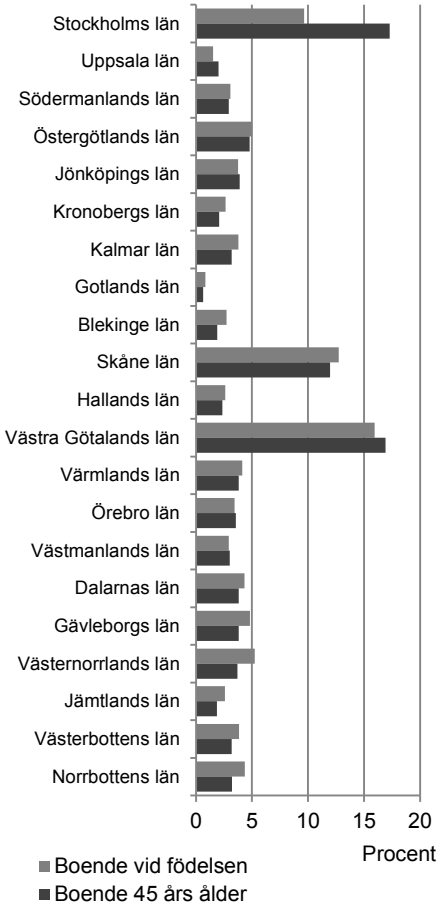

När födda 1915 var 23 år lagstadgades om rätt till två veckors betald semester för alla anställda. Samma år förbättrades reglerna för moderskapspenning och alla kvinnor som fick barn fick ett engångsbelopp. Dessutom infördes en behovsprövad mödrahjälp. Ett år senare, 1939, får kvinnor inte längre avskedas på grund av graviditet, förlossning eller giftermål. Vid 25 års ålder hade hälften av kvinnorna gift sig. Bland männen hade hälften gift sig vid 28 års ålder. Omkring 90 procent av födda 1915 har gift sig någon gång. Den genomsnittliga åldern vid barnafödande för kvinnor födda 1915 var knappt 29 år.

Både antalet som immigrerade och som emigrerade var lågt bland födda 1915 fram till ungefär 30 års ålder, då andra världskriget slutade. I åldrarna mellan 30 och 40 år är det en relativt stor migration. Födda 1915 hör dock till de kohorter med lägst antal som in- och utvandrat. Totalt sett har omkring 11 500 personer invandrat och 9 000 personer utvandrat.

Liksom för övriga kohorter har omflyttningen inom Sverige lett till en högre andel boende i Stockholms län vid 45 års ålder än vid födelsen. Var tionde föddes i Stockholms län och vid 45 års ålder bodde 17 procent av födda 1915 i Stockholms län. Uppsala län och Västra Götalands län har också ökat sin andel av befolkningen medan framför allt norrlandslänen, Dalarna och länen i sydöstra Sverige tappat en stor andel av befolkningen.

Den genomsnittliga livslängden för födda 1915 var 69,5 år för kvinnor och 63,4 år för män. De fyllde 45 år det år ATP-systemet trädde i kraft och har haft 20 år på sig att tjäna in ATP-poäng. När födda 1915 var 61 år gamla, 1976, sänktes pensionsåldern från 67 år till 65 år. Vid 65 års ålder hade födda 1915 en återstående medellivslängd på 19,4 år för kvinnor och 15,3 år för män. Drygt var femte kvinna och knappt var tionde man har fått uppleva sin 90-årsdag. Drygt 1 procent av kvinnorna och 0,3 procent av männen beräknas bli minst 100 år.

Priser för några livsmedel då födda 1915 var 20 år

	1935 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	0,40 kr	11,20 kr
Knäckebröd	0,60 kr	17,50 kr
Nötkött, stek, färsk	1,80 kr	53,00 kr
Mjölk	0,20 kr	6,20 kr
Ägg	1,50 kr	45,40 kr
Ost	1,80 kr	52,40 kr
Smör	2,70 kr	79,30 kr
Margarin	1,30 kr	38,50 kr
Potatis	0,10 kr	3,70 kr
Kaffe	2,90 kr	86,10 kr
Socker	0,50 kr	13,60 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Anna	Karl
Karin	Erik
Ingrid	Sven
Rut	Nils
Elsa	Gustav

Avser slutet av 2005

Födda 1925

Födda 1925 är den första av kohorterna där mer än 90 procent överlevt till sin 18-årsdag. Andelen är 92 procent bland flickorna och 90 procent bland pojkarna. 5 procent av flickorna och 6 procent av pojkarna avled under sitt första levnadsår. Drygt 80 procent av födda 1925 bodde med båda sina föräldrar under hela uppväxten, 12 procent var med om att en förälder avled och cirka 2 procent var med om att deras föräldrar separerade.

När födda 1925 var 20 år slutade andra världskriget. Under kriget var mer än en miljon svenska män inkallade. Antalet personbilar var cirka 50 000 år 1945 då födda 1925 var 20 år, ungefär en halvering av antalet jämfört med 10 år tidigare. Många bilar avregistrerades under kriget och enligt beredskapsförteckningen var antalet mer än 140 000 eller drygt 20 per 1000 invånare. Under och efter andra världskriget infördes också ransonering av en mängd varor, bland annat kaffe, kött, ägg, ost, salt och tvättmedel.

1945, när födda 1925 var 20 år, var priserna på kaffe, ägg, smör och margarin höga jämfört med dagens priser, medan priserna på exempelvis potatis och knäckebröd var förhållandevis låga. Ägg var som dyrast 1945 och kostade nästan 3 gånger så mycket som år 2005, när födda 1985 var 20 år gamla. Priserna på kaffe, smör och margarin har nästan halverats fram till 2005.

Cigarettrökning blev vanligare efter andra världskriget, när födda 1925 var i 20-årsåldern. Då var omkring hälften av männen och knappt var tionde kvinna dagligrökare. Tobakskonsumtionen var omkring 1,3 kg per invånare och alkoholkonsumtionen motsvarande 3,3 liter alkohol per invånare år 1945 när födda 1925 var 20 år.

Fram till andra världskrigets slut var migrationen låg och det är ett litet antal av födda 1925 som har invandrat eller utvandrat före 20 års ålder. Efter kriget ökade migrationen både till och från Sverige och vid 25 års ålder invandrade omkring 1 200 personer. I diagrammet är det tydligt att det har invandrat fler personer än det har utvandrat och invandringsöverskottet bland födda 1925 är nära 10 000 personer. Närmare var tionde person född 1925 är född utomlands och de nordiska länderna är de vanligaste födelseländerna, med Finland i topp.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

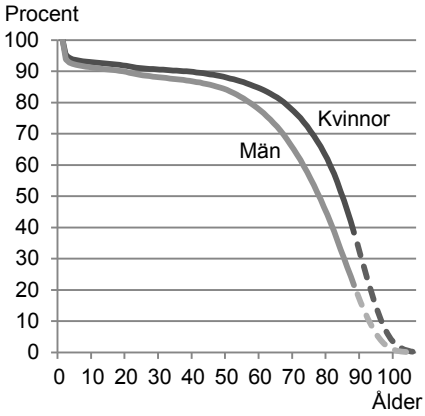

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

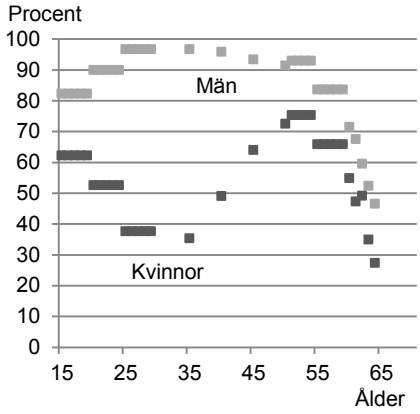

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

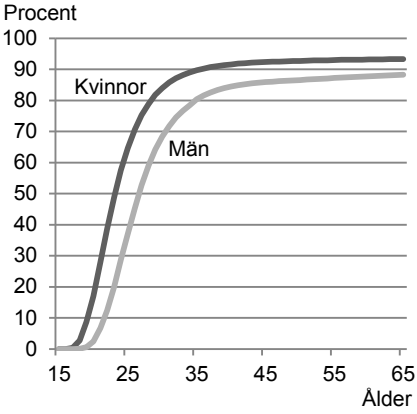

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

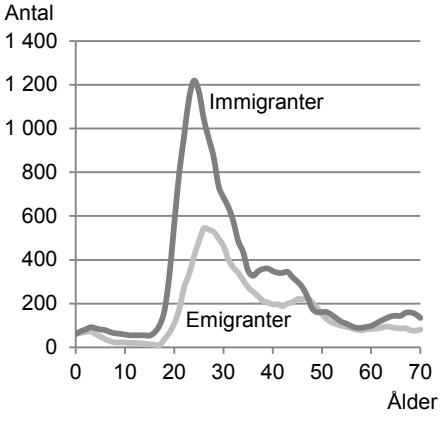

Födelselän och bostadslän vid 45 års ålder

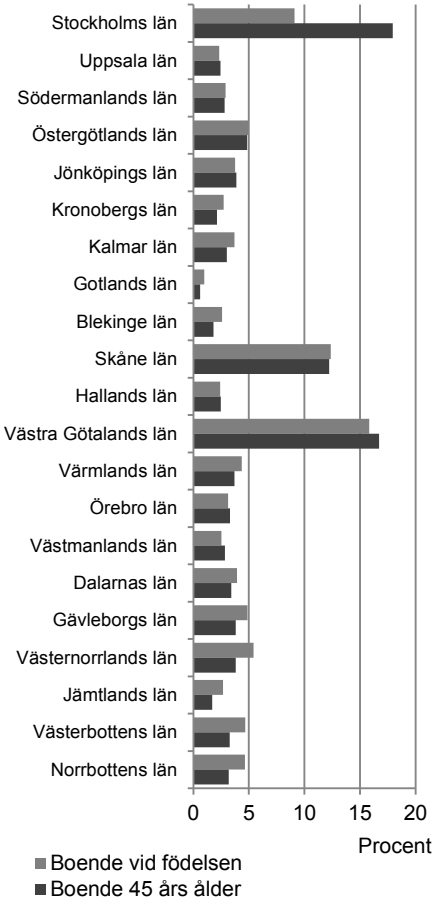

Födda 1925 är de som i högst grad har flyttat till Stockholms län. Andelen boende i Stockholm är dubbelt så hög vid 45 års ålder som vid födelsen, 18 jämfört med 9 procent. Förutom Stockholm har sex län, bland annat Västmanland och Västra Götaland, ökat sin andel av befolkningen född 1925. Gotlands län och Jämtlands län är de som har minskat sin andel av befolkningen mest.

Andelen förvärvsarbetande vid 15–19 års ålder var på samma nivå som för tidigare två kohorter, drygt 60 procent av kvinnorna och drygt 80 procent av männen. Nära 97 procent av männen förvärvsarbetade i åldrarna mellan 25 och 35 år. Borträknat de sista åren innan pensionen är förvärvsfrekvensen för kvinnor som lägst i åldrarna 25–35 då många hade småbarn. Efter tiden med hemmaboende barn ökar andelen förvärvsarbetande bland kvinnor. Andelen var som högst i åldrarna omkring 50 år, då cirka 75 procent av kvinnorna förvärvsarbetade.

Omkring 65 procent av kvinnorna och drygt hälften av männen födda 1925 hade förgymnasial utbildning vid Folk- och bostadsräkningen 1970. Andelen med eftergymnasial utbildning har ökat jämfört med födda 1915, men är fortfarande låg, 7 procent av kvinnorna och 17 procent av männen.

När födda 1925 var 30 år förändrades moderskapsförsäkringen. Den blev då baserad på inkomstbortfall och täckte tre månaders frånvaro från arbete. Den genomsnittliga åldern vid barnafödande för kvinnor födda 1925 var 27 år och en del av kvinnorna har alltså kunnat ta del av den nya försäkringen. Födda 1925 är en av de kohorter som har gift sig i högst utsträckning och 93 procent av kvinnorna och 88 procent av männen har gift sig någon gång.

Kvinnor födda 1925 beräknas leva i genomsnitt 74,8 år och män 68,1 år i snitt enligt SCB:s befolkningsprognos. Det är för denna kohort som skillnaden i livslängd mellan män och kvinnor skiljer sig åt som mest, 6,8 år. Återstående medellivslängd vid 65 år beräknas bli 20,4 år för kvinnor och 16,8 år för män. Mer än var fjärde kvinna, 27 procent, och 13 procent av männen beräknas få uppleva sin 90-årsdag. 2 procent av kvinnorna och 0,5 procent av männen beräknas bli minst 100 år.

Priser för några livsmedel då födda 1925 var 20 år

	1945 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	0,50 kr	9,10 kr
Knäckebröd	1,10 kr	21,10 kr
Nötkött, stek, färsk	3,30 kr	64,60 kr
Mjölk	0,30 kr	5,70 kr
Ägg	3,70 kr	71,90 kr
Ost	3,00 kr	59,10 kr
Smör	4,60 kr	89,60 kr
Margarin	2,70 kr	53,20 kr
Potatis	0,20 kr	4,30 kr
Kaffe	5,50 kr	107,70 kr
Socker	0,70 kr	13,60 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Anna	Karl
Ingrid	Sven
Karin	Nils
Rut	Erik
Ulla	Stig

Avser slutet av 2012

Födda 1935

Spädbarnsdödligheten för födda 1935 var 4 procent för flickor och 5 procent för pojkar. 95 procent av flickorna och drygt 93 procent av pojkarna överlevde till 5 års ålder och 94 respektive 92 procent fick uppleva sin 18-årsdag. Knappt 10 procent av födda 1935 upplevde en förälders dödsfall fram till och med 16 års ålder och 6 procent var med om att föräldrarna separerade.

Födda 1935 var med om övergången från 78-varvare, eller så kallade stenkakor, till vinylskivor. Vinylskivan fick sitt genombrott under 1950-talet då födda 1935 var i tonåren och i tidiga 20-årsåldern. De var 23 år när den sista 78-varvaren i Sverige tillverkades. De var också unga när charterresorna började. När de var 20 år landade det första svenska charterplanet på Mallorca, efter att ha mellanlandat i Göteborg, Malmö, Stuttgart och Marseilles. Året därpå, 1956, reste omkring 10 000 svenskar på charterresa.

När födda 1935 var 20 år, 1955, genomfördes folkomröstningen om införandet av högertrafik. En stor majoritet, 83 procent, röstade mot men riksdagen beslutade 1963 om en omläggning och den 3 september 1967 genomfördes övergången till högertrafik. Antalet bilar ökade snabbt under 50- och 60-talen. När födda 1935 var 20 år fanns knappt 640 000 personbilar registrerade, eller 87 per 1 000 invånare. Vid omläggningen till högertrafik var antalet uppe i nära 2 miljoner, eller en bil på fyra invånare.

Kaffe var som dyrast när födda 1935 var 20 år, kilopriset var 14 kronor, vilket motsvarar nära 190 kronor per kilo i 2013 års penningvärde. Priset på mjöl, ägg, smör, margarin och socker var också högre än på 2000-talet. Mjölk var däremot förhållandevis billigt och en liter mjölk kostade omkring 50 öre, eller motsvarande drygt 6 kronor per liter i 2013 års priser.

När födda 1935 var 20 år slopades motboken och Systembolaget blev samtidigt ett riksbolag, istället för som tidigare flera lokala bolag. Alkoholkonsumtionen var 4,1 liter ren alkohol per invånare samma år. Tobakskonsumtionen var omkring 1,5 kg per invånare och år vilket motsvarar knappt 800 cigaretter per person.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

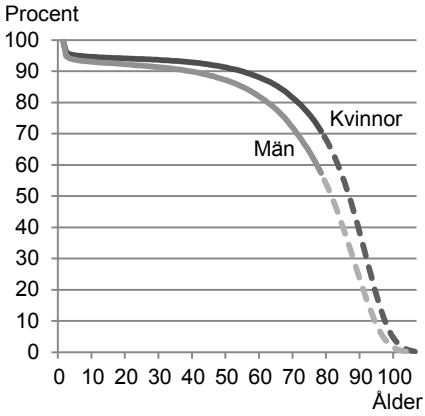

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

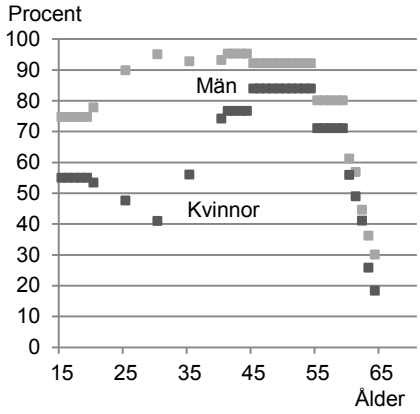

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

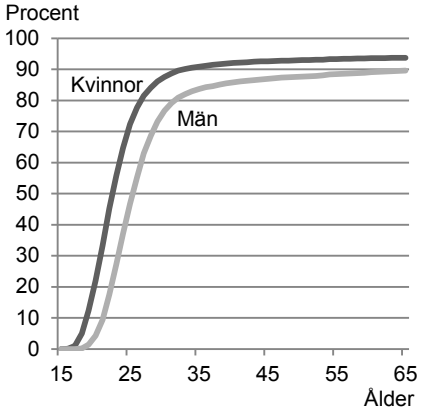

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

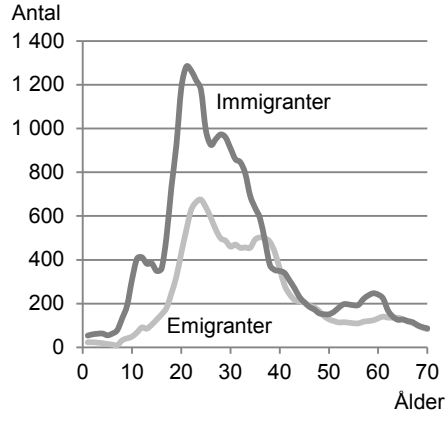

Födelselän och bostadslän vid 45 års ålder

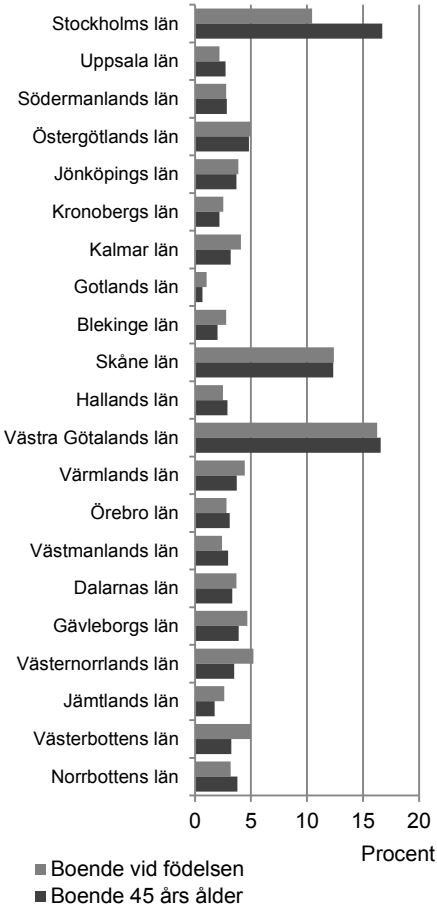

Datorer började serietillverkas när födda 1935 var omkring 20 år och stordatorer började användas vid bland annat forskning och folkbokföring. Under 1960-talet började bland annat banker och försäkringsbolag datorisera sina verksamheter. På 70-talet blev datorerna mindre och priserna blev mer överkomliga vilket gjorde att fler branscher kunde använda dem, och även mindre företag.

Förvärvsfrekvensen vid 15–19 års ålder är något lägre än för tidigare kohorter, omkring 75 procent för män och 55 för kvinnor, vilket troligtvis kan förklaras med att en högre andel av födda 1935 har utbildat sig. Födda 1935 är den första av kohorterna där andelen män med förgymnasial utbildning är mindre än 50 procent. Cirka 35 procent hade gymnasial utbildning och 20 procent eftergymnasial utbildning vid 35 års ålder. Bland kvinnorna har fortfarande drygt hälften, 53 procent, förgymnasial utbildning, 34 procent har gymnasial utbildning och 13 procent eftergymnasial utbildning. Förvärvsfrekvensen bland män var omkring 90–95 procent i åldrarna 25–54 år. Kvinnornas förvärvsfrekvens är högre i barnafödande åldrar än för tidigare kohorter, omkring 40 procent vid 30 års ålder. Det är tydligt att småbarnsåren mer och mer innebär ett tillfälligt avbrott från förvärvsarbete. Andelen förvärvsarbetande ökar snabbt efter 30 års ålder och var omkring 75 procent vid 40 års ålder och 84 procent i åldrarna 45–54 år.

Födda 1935 fyllde 10 år då andra världskriget tog slut och efter det märks en uppgång av antalet invandrare. Invandringen av födda 1935 var som högst i åldrarna mellan 20 och 40 år. En del av dessa har kommit till Sverige som arbetskraftsinvandrare. Förutom de nordiska länderna hör Tyskland till ett av de vanligaste födelseländerna bland födda 1935. Många av de som invandrat från Tyskland har kommit under 1950-talet då Tyskland var ett av de länder från vilka arbetskraftsinvandring var vanlig. Det är även en mindre uppgång omkring 60 års ålder, vilken hänger samman med kriget på Balkan i mitten av 1990-talet.

Drygt 10 procent av födda 1935 föddes i Stockholms län. Vid 45 års ålder hade Stockholm ökat sin andel av befolkningen född 1935 till 17 procent. Förutom Stockholms län är det Uppsala, Västmanland, Norrbotten och Hallands län som har ökat sin andel mest fram till och med 45 års ålder. Övriga norrlandslän samt Gotland, Blekinge och Kalmar län är de som har minskat sin andel av befolkningen mest.

Födda 1935 är den kohort som har gift sig tidigast. Hälften av kvinnorna var gifta vid 23 års ålder och hälften av männen före 26 års ålder. De är också den kohort med högst andel gifta. 94 procent av kvinnorna och 90 procent av männen har gift sig någon gång. Den genomsnittliga åldern vid barnafödande var drygt 26 år för kvinnor födda 1935.

Kvinnor födda 1935 beräknas bli 78,1 år i genomsnitt och män 72 år i genomsnitt. Skillnaden mellan kvinnors och mäns livslängd är mindre än för tidigare kohorter och beräknas vara 6,1 år. Återstående medellivslängd vid 65 år beräknas bli 20,4 år för kvinnor och 16,8 år för män enligt SCB:s befolkningsprognos. Nära var tredje kvinna och var femte man född 1935 väntas uppleva sin 90-årsdag. Andelen som blir minst 100 år beräknas bli knappt 3 procent av kvinnorna och nära 1 procent av männen.

Priser för några livsmedel då födda 1935 var 20 år

	1955 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	1,00 kr	13,50 kr
Knäckebröd	1,80 kr	23,90 kr
Nötkött, stek, färsk	6,70 kr	90,50 kr
Mjölk	0,50 kr	6,20 kr
Ägg	4,20 kr	56,70 kr
Ost	5,70 kr	76,90 kr
Smör	7,10 kr	95,90 kr
Margarin	4,00 kr	53,40 kr
Potatis	0,50 kr	6,20 kr
Kaffe	14,00 kr	189,40 kr
Socker	1,20 kr	16,00 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Kerstin	Karl
Ingrid	Sven
Ulla	Lars
Karin	Bengt
Siv	Stig

Avser slutet av 2012

Födda 1945

Kohorten 1945 föddes det år andra världskriget slutade och de är den största födelsekullen under 1900-talet. Omkring 2,5 procent av flickorna och drygt 3 procent av pojkarna avled under sitt första levnadsår. Nära 97 procent av flickorna och drygt 95 procent av pojkarna födda 1945 överlevde till 18 års ålder. Det är den första av kohorterna där det är en högre andel som varit med om att föräldrarna separerat, 7 procent, än som varit med om en förälders dödsfall under uppväxten, 6 procent.

Födda 1945 växte upp under en tid med hög ekonomiskt tillväxt och det svenska välfärdssamhället byggdes till stor del upp när de var unga och den offentliga sektorn växte kraftigt under 1960-talet. När födda 1945 var 20 år infördes det studiemedelssystem som till stora delar är detsamma som i dag vilket gav större möjligheter för alla att studera. Födda 1945 har också betydligt högre utbildningsnivå än de födda tio år tidigare. Kvinnor födda 1945 har högre utbildningsnivå än män, även om skillnaderna är små. 23 procent av kvinnorna och 21 procent av männen hade eftergymnasial utbildning vid 40 års ålder. Omkring 40 procent av både kvinnor och män hade gymnasial utbildningsnivå. Att fler födda 1945 har läst vidare har haft konsekvenser för förvärvsfrekvensen i yngre åldrar, andelen var drygt 20 procent för kvinnorna och drygt 30 procent för männen vid 15 års ålder. Barnomsorgen började byggas ut på 1960-talet vilket har underlättat för kvinnor med barn att arbeta. Kvinnor födda 1945 har också i högre utsträckning arbetat deltid istället för att avstå helt från arbete under småbarnsåren. Andelen förvärvsarbetande vid 25–34 års ålder är ändå betydligt lägre för kvinnor än för män, men jämfört med tidigare kohorter är det en hög andel förvärvsarbetande bland kvinnor. Vid exempelvis 25 års ålder förvärvsarbetade 56 procent av kvinnorna och 81 procent av männen. Vid 45 års ålder når andelen förvärvsarbetande kvinnor nästan männens nivå, 90 procent jämfört med 92 procent. Födda 1945 utmärker sig också med en hög andel förvärvsarbetande i högre åldrar, 67 procent av kvinnorna och 73 procent av männen förvärvsarbetade vid 60–63 års ålder.

Födda 1945 var i 20-årsåldern under den så kallade vänstervågen i slutet på 1960-talet och början av 1970-talet. Några händelser under denna period är Kårhusockupationen 1968, Stora gruvstrejken 1969–1970 och Almstriden 1971. Kvinnorörelsen fick också ett uppsving under denna tid och miljörörelsen växte sig starkare.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

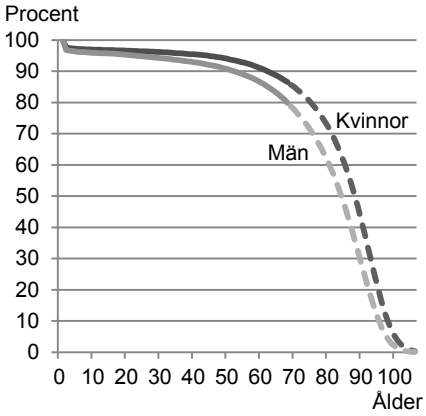

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

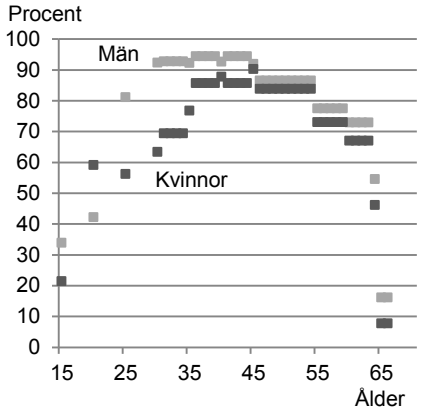

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

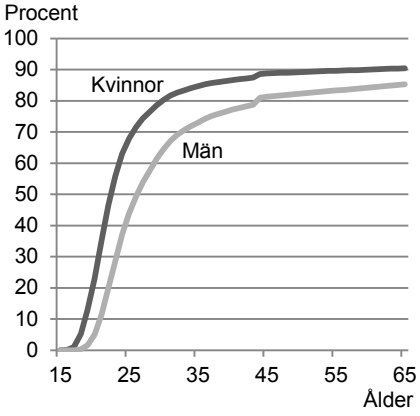

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

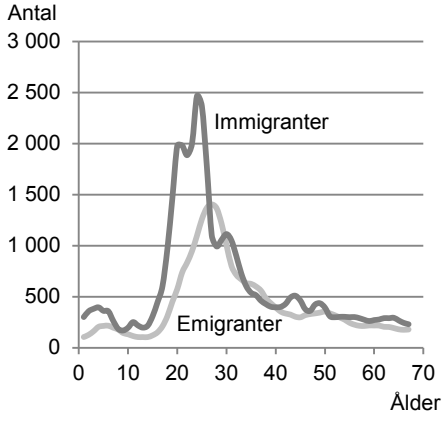

Födelselän och län vid 45 års ålder

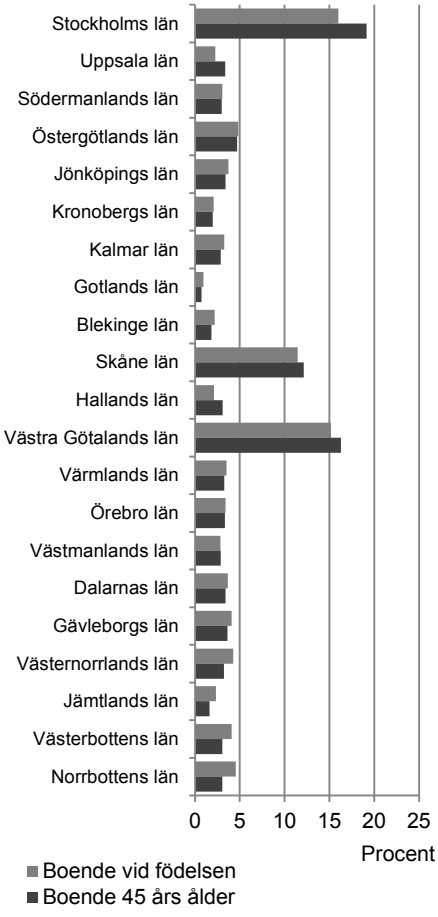

Livsmedelspriserna var relativt höga när födda 1945 var 20 år gamla. Det är bara potatis och knäckebröd som var billigare 1965 än 2005. Mjölk var som dyrast 1965 och en liter mjölk kostade 1 krona, vilket motsvarar drygt 9 kronor i 2013 års penningvärde. Mjöl, ägg och kaffe har minskat mest i pris fram till 2005. Priserna på dessa varor var mer än dubbelt så höga när födda 1945 var 20 år än 2005.

1965 infördes mellanölet och såldes i mataffärer. Då var födda 1945 20 år och alkoholkonsumtionen motsvarade 5,7 liter alkohol per invånare 15 år och äldre. Samma år såldes 2,1 kg tobak, eller knappt 1 400 cigaretter, per invånare 15 år och äldre.

Det är ett betydligt större antal som har invandrat eller utvandrat bland födda 1945 jämfört med tidigare kohorter. Vid vissa åldrar i 20-årsåldern når invandringen nästan 2 500 personer. De flesta som invandrat har kommit till Sverige mellan 18 och 35 års ålder och det är en hög utvandring i slutet av 20-årsåldern. Många som kom till Sverige som arbetskraftsinvandrare i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet återvände efter några år. Nettoinvandringen av födda 1945 är nästan densamma som för födda 1935, omkring 12 000 och det är en något lägre andel utrikes födda bland födda 1945, andelen var 10 procent vid 45 års ålder.

Den höga inflyttningen till Stockholms län under tidigare år ger utslag för födda 1945 och det är 16 procent som föddes i länet. Andelen av födda 1945 som bodde i Stockholms län vid 45 års ålder var endast ett par procentenheter högre, 19 procent. Uppsala och Hallands län är de två län som ökat sin andel mest av befolkningen född 1945, om man tar hänsyn till länens storlek. Födda 1945 är den första kohorten med en högre andel boende i Skåne län vid 45 års ålder än vid födelsen.

Många födda 1945 gifte sig tidigt och hälften av kvinnorna hade gift sig vid 23 års ålder. Bland männen hade hälften gift sig vid 27 års ålder. Födda 1945 är också den första av kohorterna där samboförhållanden börjar bli vanligt och det är en något lägre andel som någon gång gift sig än i tidigare kohorter. 90 procent av kvinnorna och 85 procent av männen födda 1945 har gift sig någon gång. År 1989, då reglerna för änkepension ändrades, var det nära 2 procent av födda 1945 som gifte sig.

Födda 1945 är också den av kohorterna som var yngst när de fick barn och som har den lägsta andelen barnlösa. Den genomsnittliga åldern vid barnafödande var knappt 26 år. När de var 29 år infördes föräldraförsäkringen som gav föräldrar rätt att dela ledigheten vid

barns födelse. 1974 tog pappor ut 0,5 procent av dagarna. Totalt var den betalda ledigheten 180 dagar med ersättning upp till 90 procent av lönen.

Kvinnor födda 1945 beräknas bli 81,4 år gamla i genomsnitt och män väntas leva i snitt 76,4 år enligt SCB:s befolkningsprognos. Födda 1945 är den första av kohorterna som berörs av det nya pensionssystemet som trädde i kraft 1999 och de får ungefär halva sin pension från vardera av de gamla respektive nya systemen. Pensionsåldern är nu flexibel från 61 till 67 års ålder, men normen att gå i pension vid 65 år finns fortfarande kvar. Återstående medellivslängd vid 65 år beräknas bli 20,4 år för kvinnor och 16,8 år för män. Nära 40 procent av kvinnorna och 25 procent av männen födda 1945 beräknas uppnå 90 års ålder. Andelen som når 100 års ålder beräknas bli knappt 4 procent för kvinnor och drygt 1 procent för män.

Priser för några livsmedel då födda 1945 var 20 år

	1965 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	1,30 kr	11,90 kr
Knäckebröd	3,20 kr	30,50 kr
Nötkött, stek, färsk	14,50 kr	136,40 kr
Mjölk	1,00 kr	9,20 kr
Ägg	5,60 kr	53,10 kr
Ost	9,50 kr	89,60 kr
Smör	8,20 kr	77,00 kr
Margarin	3,70 kr	34,90 kr
Potatis	0,70 kr	6,10 kr
Kaffe	12,30 kr	116,10 kr
Socker	1,60 kr	14,90 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Eva	Lars
Kerstin	Jan
Inger	Leif
Birgitta	Hans
Ingrid	Bengt

Avser slutet av 2012

Födda 1955

Spädbarnsdödligheten var 1,5 procent för flickor och 2 procent för pojkar födda 1955. Nära 98 procent av flickorna och 97 procent av pojkarna uppnådde 18 års ålder. Andelen som upplevt att en förälder avlidit under barndomen har fortsatt att minska och var 4 procent av födda 1955. Närmare 10 procent har varit med om att deras föräldrar separerat före 17 års ålder.

Födda 1955 är den första av de kohorter vi studerar här som lärde sig köra bil efter omläggningen till högertrafik 1967. Antalet bilar i Sverige var då nära 2 miljoner, eller en bil på fyra invånare.

När födda 1955 var 20 år såldes 1 800 cigaretter per invånare 15 år och äldre. Samma år var alkoholkonsumtionen motsvarande 7,6 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Två år senare avskaffades mellanölet och ytterligare några år senare, 1982, beslutades det om lördagsstängt på Systembolaget.

Mat var relativt dyrt när födda 1955 var 20 år. De flesta varor som vi kunnat följa för samtliga kohorter var dyrare 1975 än 2005. Det är bara priserna på mjölk och knäckebröd som har sjunkit, men här är skillnaderna ganska små. En liter mjölk kostade 1,30 kronor vilket motsvarar knappt 7 kronor i 2013 års penningvärde. Det kan jämföras med motsvarande 8 kronor per liter år 2005.

Födda 1955 fyllde 25 år det år folkomröstningen om kärnkraft ägde rum. Det fanns tre alternativ som alla byggde på avveckling av kärnkraften, på kortare eller längre sikt. Efter folkomröstningen 1980 beslutades att alla reaktorer skulle vara avvecklade till år 2010. Året då födda 1955 fyllde 55 år, 2010, beslutade riksdagen att tillåta byggande av nya reaktorer för att ersätta de befintliga.

Närmare hälften av födda 1955 har gymnasial utbildning medan andelen eftergymnasialt utbildade är nära 25 procent bland kvinnorna och drygt 20 procent bland männen. När de fyllde 24 år fick småbarnsföräldrar rätt att arbeta deltid. Förvärvsfrekvensen för kvinnor och män födda 1955 följer också varandra väl även i barnafödande åldrar, även om det är en lägre andel förvärvsarbetande kvinnor än män i alla åldrar utom 20 år. Vid 20 års ålder är det en högre andel förvärvsarbetande bland kvinnor än män, vilket kan förklaras av att män som gör sin militärtjänst inte räknas som förvärvsarbetande. Vid exempelvis 30 års ålder var andelen förvärvsarbetande 84 procent bland kvinnor och 89 procent bland män födda 1955.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

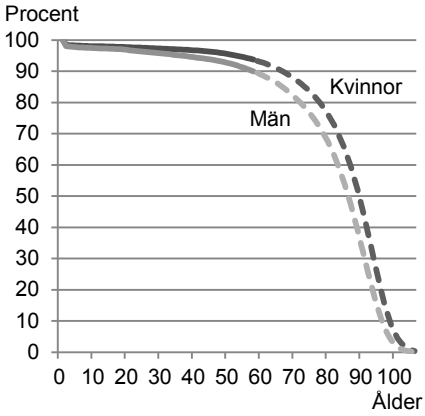

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

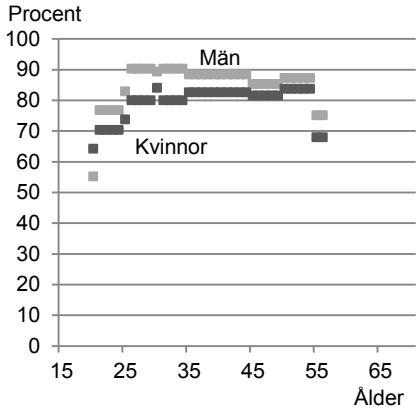

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

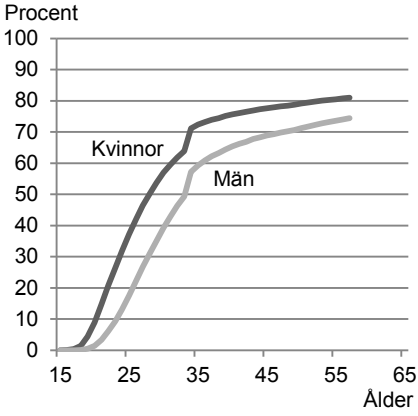

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

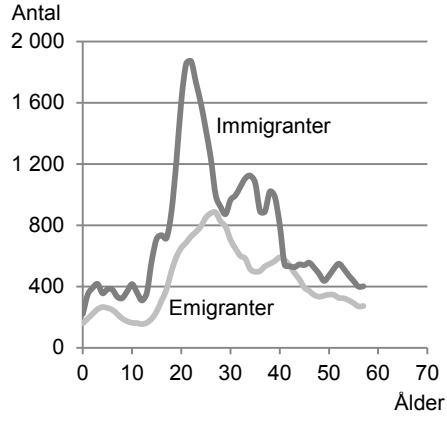

Födelselän och bostadslän vid 45 års ålder

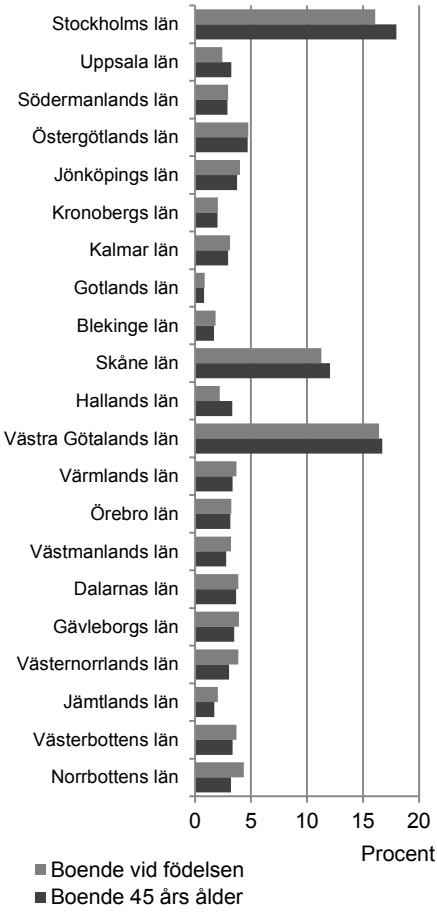

Invandringen av födda 1955 har en tydlig topp i mitten av 20-årsåldern, den vanligaste åldern att invandra, men det är även en stor invandring i åldrarna mellan 30 och 40 år. De två topparna vid 34 och 38 års ålder hänger samman med flyktinginvandringen från Iran 1989 och från Balkan 1993. Finland är fortfarande det vanligaste födelselandet bland utrikes födda även bland födda 1955, men därefter kommer Jugoslavien och Iran. Utvandringen från Sverige är högre både i slutet av 20-årsåldern och omkring 40 års ålder, en uppgång som förklaras av den stora invandringen några år tidigare.

Födda 1955 har i mindre utsträckning än tidigare kohorter flyttat till Stockholms län. Länets andel av befolkningen ökade från 16 procent av antalet födda till 18 procent av antalet vid 45 års ålder. Halland, Uppsala, Skåne och Västra Götalands län har också ökat sin andel av befolkningen. Övriga län har alla minskat sin andel av befolkningen, men minskningen är ofta marginell. Norrbottens och Västernorrlands län har den tydligaste minskningen.

Den abortlagstiftning som fortfarande gäller i dag trädde i kraft det år födda 1955 fyllde 20 år. Abortlagen innebär fri abort till och med den 18 graviditetsveckan. Det år födda 1955 fyllde 22 år behövde föräldrar inte längre gifta sig för att få gemensam vårdnad om barnet. När de fyllde 28 år behövdes inte längre ett domstolsbeslut för att ogifta föräldrar skulle få gemensam vårdnad eller för att få fortsatt gemensam vårdnad efter en skilsmässa. Födda 1955 har också gift sig i lägre utsträckning än tidigare kohorter och i betydligt högre grad än tidigare kohorter fått barn innan de gift sig, eller utanför äktenskapet. Den ålder då hälften hade gift sig var 28 år för kvinnor och 34 år för män och drygt 80 procent av kvinnorna och 74 procent av männen har gift sig någon gång. En stor andel, drygt 7 procent, av födda 1955 gifte sig året de fyllde 34 år, då reglerna för änkepension ändrades. Den genomsnittliga åldern vid barnafödande för kvinnor födda 1955 var drygt 27 år. När de fick barn tog mammor ut ungefär 95 procent av föräldraledigheten och pappor 5 procent. Föräldraförsäkringen var då totalt 270 dagar.

Kvinnor födda 1955 väntas leva i genomsnitt 85,3 år och män i snitt 81,9 år. Födda 1955 kommer att få pension helt i det nya pensionssystemet. Pensionsmyndigheten gör beräkningar av alternativ pensionsålder utifrån beräknad livslängd. För att få motsvarande andel av lönen i pension som födda 1930 fick vid 65 år beräknas födda 1955 behöva jobba till drygt 67 års ålder. Vid 67 års ålder beräknas den återstående medellivslängden vara 21,5 år för kvinnor

och 19,3 år för män. 43 procent av kvinnorna och 30 procent av männen födda 1955 beräknas uppnå 90 års ålder och drygt 4 procent av kvinnorna och nära 2 procent av männen väntas bli minst 100 år.

Priser för några livsmedel då födda 1955 var 20 år

	1975 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	2,10 kr	11,00 kr
Knäckebröd	7,50 kr	38,50 kr
Nötkött, stek, färsk	25,00 kr	129,50 kr
Mjölk	1,30 kr	6,90 kr
Ägg	7,60 kr	39,30 kr
Ost	16,20 kr	83,50 kr
Smör	12,40 kr	64,00 kr
Margarin	7,70 kr	39,90 kr
Potatis	1,70 kr	9,00 kr
Kaffe	15,40 kr	79,60 kr
Socker	3,20 kr	16,40 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Eva	Lars
Lena	Jan
Kristina	Anders
Karin	Thomas
Kerstin	Mats

Avser slutet av 2012

Födda 1965

Spädbarnsdödligheten var 1,2 procent för flickor och 1,5 procent för pojkar födda 1965. Omkring 98 procent överlevde till sin 18-årsdag, en något högre andel bland flickor än bland pojkar. Knappt 4 procent av födda 1965 har upplevt en förälders dödsfall under uppväxten. Andelen som är med om att föräldrarna separerar har ökat till 15 procent.

Födda 1965 var 4 år gamla när TV2 började sända i december 1969. Ett år senare kom färg-TV och när de var 13 år gamla infördes text-TV. Födda 1965 var i tonåren och i nedre 20-årsåldern under kassettbandens storhetstid och de var 14 år när den första bärbara kassettbandspelaren lanserades. Året de fyllde 18 år är det sista året för vilket antalet telefonapparater redovisas i Statistisk årsbok. Det fanns då 7 410 000 telefoner, nära en per invånare. Två år tidigare, 1981, redovisades antal mobilsamtal för första gången och de var då 70 stycken. Fyra år senare, när födda 1965 var 20 år, var antalet mobilsamtal uppe i 38 500. Födda 1965 var också unga när den första PC:n laserades 1981. Det var dock först på 1990-talet som det blev vanligt att ha en dator hemma. När födda 1965 var omkring 30 år hade var fjärde 25–34 åring en dator hemma. Ett par år senare, 1998-99 hade andelen ökat till nära 70 procent.

När födda 1965 var 20 år såldes omkring 1 600 cigaretter och motsvarande 6,1 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Omkring 30 procent av kvinnor 16–24 år och 22 procent av män i samma ålder var dagligrökare det år födda 1965 var 20 år. När de var 26 år infördes de första försöken med självbetjäning på Systembolaget.

Liksom de två tidigare kohorterna mötte födda 1965 relativt höga priser på livsmedel när de var 20 år gamla. Jämför med prisbilden då födda 1985 var 20 år är det bara potatis som var billigare när födda 1965 var 20 år. Kött och ost var som dyrast 1985 och färsk nötstek kostade 89,70 kronor per kilo, vilket motsvarar drygt 180 kronor kilot i 2013 års penningvärde. Nära det dubbla priset jämfört med 2005.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

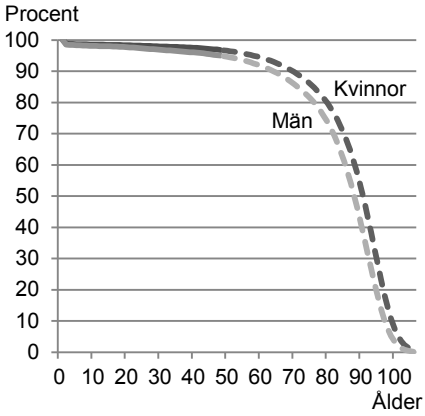

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

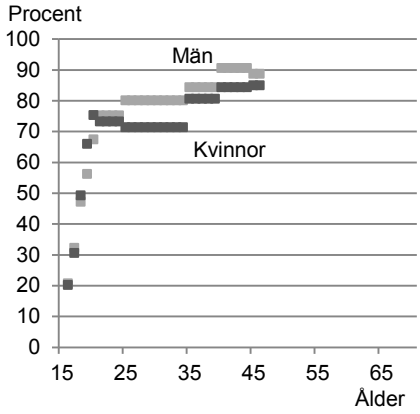

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

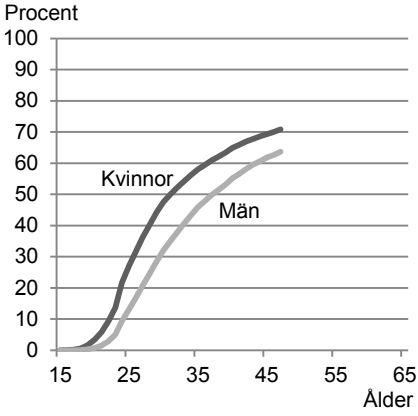

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

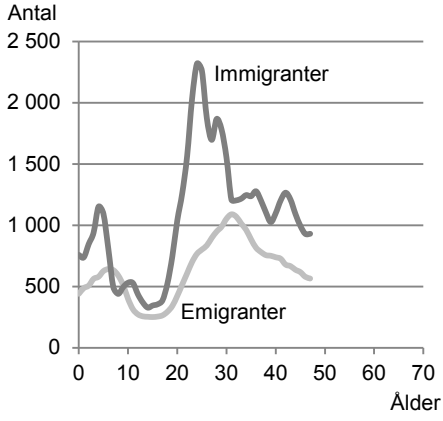

Födelselän och bostadslän vid 45 års ålder

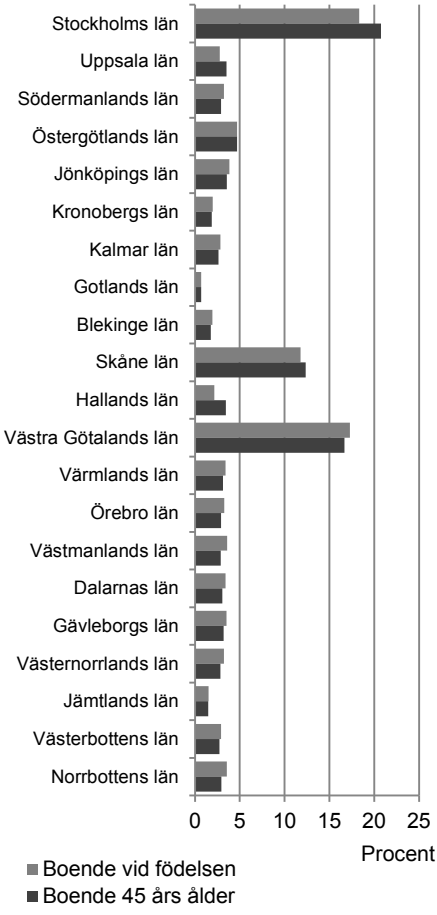

Mer än var fjärde av födda 1965 hade eftergymnasial utbildning vid 30 års ålder. Andelen med förgymnasial utbildning har minskat till 13 procent av kvinnorna och 16 procent av männen. Andelen förvärvsarbetande i ung ålder är låg för födda 1965 och omkring 20 procent av både kvinnor och män förvärvsarbetade vid 16 års ålder. I åldrarna 25–34 var andelen förvärvsarbetande 71 procent bland kvinnorna och 80 procent bland männen. Vid 46 års ålder, som är den senaste tillgängliga uppgiften om förvärvsarbete, är andelen 85 procent bland kvinnor och 89 procent bland män.

Många födda 1965 har invandrat mellan 20 och 30 års ålder. Även i barndomen och åldrarna över 30 år har invandringen varit hög. Det är två tydliga toppar vid 24 respektive 28 års ålder, åren 1989 och 1993. Dessa år var det en stor flyktinginvandring från Iran respektive Balkan. Det är också en topp vid 41 års ålder, då många kom som flyktingar från bland annat Irak. Även i barndomen är det ett relativt stort antal födda 1965 som invandrat. Här är det den stora invandringen från Finland 1969–70 som återspeglas. Utvandringen i barndomen har också varit relativt hög för födda 1965. De är i många fall barn till arbetskraftsinvandrare som emigrerat tillsammans med sina föräldrar.

Omflyttningen inom Sverige av födda 1965 har gått till Stockholm, Uppsala, Skåne och Hallands län. Övriga län har minskat sin andel av befolkningen när fördelningen efter län vid födelsen jämförs med fördelningen efter län vid 45 års ålder. Födda 1965 är tillsammans med födda 1975 de enda kohorterna där andelen i Västra Götalands län är lägre vid 45 års ålder än vid födelsen.

När de var 22 år kom den första sambolagen som reglerar hur sambos gemensamma hem ska delas vid en separation. Några år senare, 1991, förenklades reglerna för att som ogifta föräldrar få gemensam vårdnad och gemensam vårdnad kan anmälas i samband med faderskapsbekräftelsen. Drygt hälften av barnen till kvinnor födda 1965 är födda utom äktenskapet. Först vid 31 respektive 38 års ålder hade hälften av kvinnorna och männen födda 1965 gift sig någon gång och vid 47 års ålder hade drygt 70 procent av kvinnorna och nära 65 procent av männen gift sig någon gång. Medelåldern vid barnafödande var drygt 28 år för kvinnor födda 1965. Det år födda 1965 var 28 år tog mammor ut ca 90 procent av dagarna med föräldrapenning och pappor ca 10 procent. När de var 30 år infördes den första så kallade pappamånaden och antalet dagar utökades samtidigt från 390 till 450 dagar.

Kvinnor födda 1965 väntas leva i genomsnitt 85,3 år och män i snitt 81,9 år. Enligt Pensionsmyndighetens beräkningar av alternativ pensionsålder behöver födda 1965 jobba nästan till 68 års ålder för att få samma andel av lönen i pension som födda 1930 fick vid 65 års ålder. Vid 68 års ålder beräknas kvinnor leva ytterligare 21,4 år i genomsnitt och män 19,5 år i snitt. Nära hälften av kvinnorna och mer än var tredje man född 1965 väntas få uppleva sin 90-årsdag. 5 procent av kvinnorna och drygt 2 procent av männen beräknas bli minst 100 år gamla.

Priser för några livsmedel då födda 1965 var 20 år

	1985 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	5,50 kr	11,10 kr
Knäckebröd	19,10 kr	39,00 kr
Nötkött, stek, färsk	89,70 kr	183,00 kr
Mjölk	4,30 kr	8,70 kr
Ägg	21,40 kr	43,70 kr
Ost	46,40 kr	94,60 kr
Smör	30,60 kr	62,40 kr
Margarin	23,80 kr	48,50 kr
Potatis	3,40 kr	6,90 kr
Kaffe	55,20 kr	112,70 kr
Socker	7,20 kr	14,70 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Maria	Mikael
Susanne	Peter
Eva	Anders
Lena	Thomas
Carina	Per

Avser slutet av 2012

Födda 1975

Födda 1975 är den första av kohorterna där spädbarnsdödligheten är mindre än 1 procent, 0,7 procent för flickor och knappt 1 procent för pojkar. Nära 99 procent av kohorten har fått uppleva sin 18-årsdag. Omkring 3 procent har varit med om en förälders dödsfall under barndomen och närmare var fjärde född 1975 har varit med om att deras föräldrar har separerat under barndomen.

Födda 1975 har upplevt en stor förändring i medieutbudet under sin uppväxt. De var 12 år gamla när TV3 började sända och 16 år när TV4 startade. Ytterligare ett par år senare blev reklamradio tillåtet och ett stort antal radiokanaler började sända. De var också med om övergången från vinyl till CD, året de fyllde 16 år var det första året det såldes fler CDs än vinylskivor.

Året då födda 1975 fyllde 19 år, i november 1994, genomfördes folkomröstningen om medlemskap i EU. 52 procent röstade för ett medlemskap och Sverige blev medlem i EU den 1 januari 1995.

Matpriserna var betydligt lägre 1995, när födda 1975 var 20 år gamla, än tio år tidigare. Mjöl, nötkött och margarin har nästa halverats i pris och alla varor utom potatis har blivit billigare. Potatis var som dyrast 1995 och kostade 7,50 kronor per kilo, vilket motsvarar drygt 9 kronor kilot i 2013 års penningvärde.

När födda 1975 var 20 år rökte 21 procent av kvinnorna och 15 procent av männen i åldern 16–24 år. Samma år såldes omkring 1 200 cigaretter och motsvarande 6,2 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. När de var 25 år infördes lördagsöppet på Systembolaget igen på prov i sex län, efter att det varit stängt på lördagar i 18 år. Året efter, 2001, infördes lördagsöppet i hela landet. Några år senare, när födda 1975 var 29 år blev införsel av alkohol från EU för privat konsumtion i princip fri.

Nästan hälften av kvinnorna födda 1975, 49 procent, har eftergymnasial utbildningsnivå. Bland männen är andelen 38 procent. Födda 1975 är den kohort med lägst andel förgymnasialt utbildade, omkring 7 procent. Omkring hälften, 49 procent av kvinnorna och 54 procent av männen, förvärvsarbetade vid 20–24 års ålder. De senaste uppgifterna om förvärvsarbete för födda 1975 finns för 36 års ålder, då var andelen förvärvsarbetande 85 procent för kvinnor och 91 procent för män.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

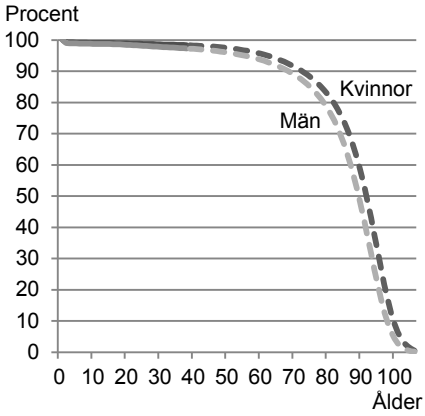

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

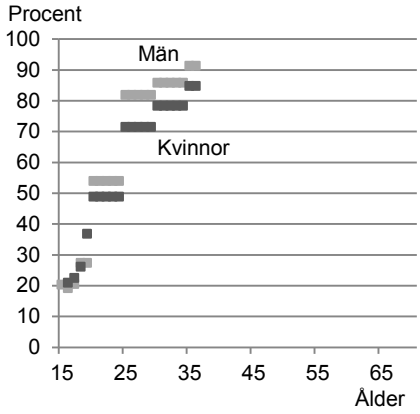

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

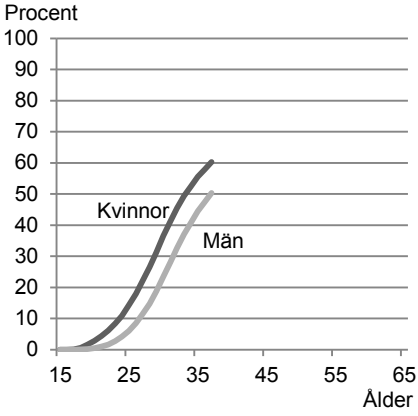

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

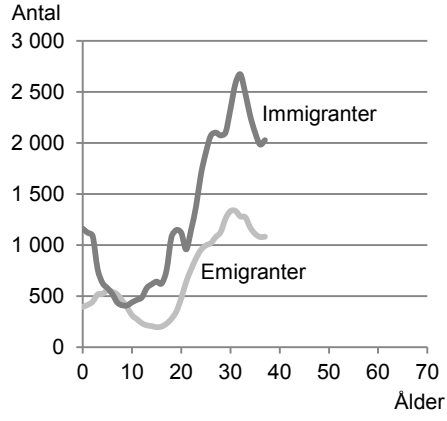

Födelselän och bostadslän vid 37 års ålder

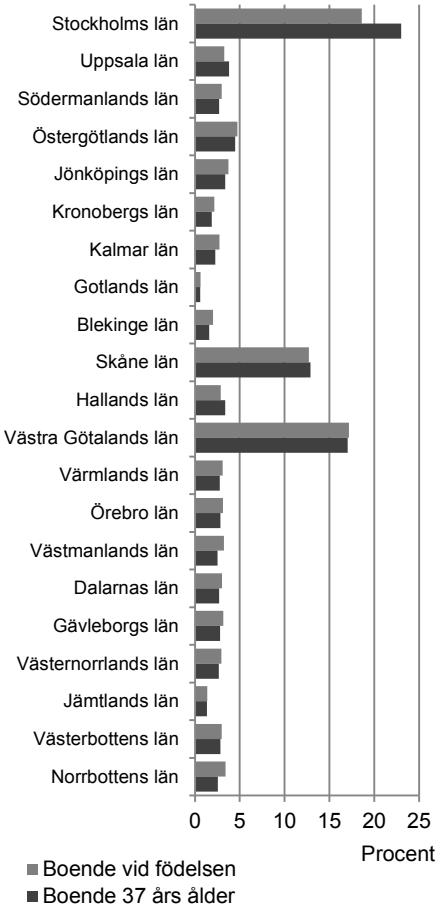

Invandringen av födda 1975 följer inte det typiska mönstret med högst antal i 20-årsåldern utan har istället en topp vid dryga 30 års ålder. Toppen speglar den höga invandringen till Sverige under senare år. EU:s utvidgning 2004 innebar en ökad invandring från de nya EU-länderna. Sedan 2006 har asylinvandringen och invandringen av anhöriga varit hög. Födda 1975 har också en hög invandring i de yngsta åldrarna. Det rör sig bland annat om adoptivbarn från exempelvis Thailand och Indien. Födda 1975 är den första av kohorterna där Finland inte är det vanligaste födelselandet för de utrikes födda. Istället är Irak, Polen och Thailand de vanligaste födelseländerna.

Utvandringen från Sverige är högst i åldrarna runt 30 år, men det är också relativt många födda 1975 som har utvandrat i barndomen. Det är barn till arbetskraftsinvandrare som emigrerat tillsammans med sina föräldrar som ligger bakom den höga utvandringen i barndomen.

Omflyttningen inom Sverige bland födda 1975 har liksom för övriga kohorter i stor utsträckning gått till Stockholms län. 19 procent är födda i Stockholms län och vid 37 års ålder, så långt de kan följas, bodde 23 procent i länet. Uppsala och Halland har också en högre andel boende vid 37 års ålder än vid födelsen. Det gäller även Skåne län, men skillnaden är marginell. Norrbottens, Västmanlands och Blekinge län är de län som minskat sin andel av befolkningen mest.

Födda 1975 är den kohort där lägst andel har gift sig i unga år, däremot är det en relativt stor andel som gift sig efter 30 års ålder. Vid 34 års ålder hade hälften av kvinnorna gift sig och hälften av männen hade gift sig vid 37 år. Vid denna ålder är det en ungefär lika stor andel som gift sig någon gång för födda 1975 som för födda 1965. Födda 1975 har inte ännu avslutat sitt barnafödande men enligt SCBs befolkningsprognos beräknas medelåldern vid barnafödande bli drygt 30 år. När de var 27 år infördes den andra så kallade pappamånaden och antalet dagar är nu 480. Det året födda 1975 var 30 år tog mammor ut drygt 80 procent av dagarna och pappor knappt 20 procent.

Kvinnor födda 1975 väntas leva 86,9 år i genomsnitt och män 84 år i snitt. Enligt Pensionsmyndighetens beräkningar av alternativ pensionsålder behöver födda 1975 jobba till drygt 68 års ålder för att få samma andel av lönen i pension som födda 1930 fick vid 65 års ålder. Vid 68 år ålder beräknas den återstående medellivslängden

vara 22,2 år för kvinnor och 20,4 år för män. Mer än 50 procent av kvinnorna och drygt 40 procent av männen födda 1975 beräknas uppnå 90 års ålder. Andelen som blir 100 år väntas bli 6 procent av kvinnorna och 3 procent av männen.

Priser för några livsmedel då födda 1975 var 20 år

	1995 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	4,80 kr	5,90 kr
Knäckebröd	23,10 kr	28,40 kr
Nötkött, stek, färsk	78,20 kr	96,20 kr
Mjölk	6,40 kr	7,80 kr
Ägg	28,50 kr	35,00 kr
Ost	67,00 kr	82,40 kr
Smör	41,20 kr	50,70 kr
Margarin	20,30 kr	24,90 kr
Potatis	7,50 kr	9,20 kr
Kaffe	72,90 kr	89,70 kr
Socker	10,80 kr	13,30 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Anna	Johan
Maria	Fredrik
Jenny	Daniel
Linda	Mattias
Malin	Mikael

Avser slutet av 2012

Födda 1985

Omkring 6 av 1 000 flickor och 7 av 1 000 pojkar avled under sitt första levnadsår. Omkring 99 procent av födda 1985 har uppnått 18 års ålder. Ett par procent fick uppleva en förälders dödsfall innan de fyllde 18 år. 25 procent av födda 1985 har varit med om att deras föräldrar separerade under sin uppväxt.

Födda 1985 kom upp i tonåren under 1990-talets andra hälft när det började bli mer vanligt med tillgång till internet och internetanvändandet spreds snabbt. När de var 16 år använde 95 procent av 16–19-åringarna internet. Under 1990-talet var telefonmodem den vanligaste uppkopplingen mot internet men under 2000-talet har det ersatts allt mer med bredband med snabbare hastigheter. Den första MP3-spelaren kom 1998, när födda 1985 fyllde 13 år, och när de var i 20-årsåldern har det också blivit möjligt att strömma musik, TV och film direkt via internet.

När de fyllde 18 år genomfördes folkomröstningen om införandet av euron. Omkring tre fjärdedelar av födda 1985 fick rösta i valet eftersom inte alla fyllt 18 år vid valdagen den 14 september 2003. När födda 1985 var 20 år fanns det mer än 4 miljoner personbilar i Sverige, nästan 1 bil på 2 personer. Andelen unga med körkort har däremot gått ner och omkring 65 procent av 20–24-åringarna hade körkort när födda 1985 var i den åldern.

Födda 1985 röker i mindre utsträckning än de födda på 60- och 70-talen. 13 procent av 16–24-åriga kvinnor och 9 procent av män i samma ålder rökte det år födda 1985 var 20 år. När de fyllde 12 år, 1997, förbjöds tobaksförsäljning till barn och ungdomar under 18 år. Samma år de fyllde 20 infördes rökförbud på caféer, krogar och restauranger. Alkoholkonsumtionen har fortsatt att öka och försäljningen motsvarade 6,6 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre det år födda 1985 var 20 år. Under 20-årsåldern har födda 1985 varit med om att distanshandel av alkohol för privat bruk blivit tillåtet, år 2007, och försök med hemleverans från Systembolaget har påbörjats.

Priserna på livsmedel var generellt sett låga när födda 1985 var 20 år. Priserna på mjöl, ägg, smör, kaffe och socker var som lägst 2005 jämfört med övriga år vi studerar här. Knäckebröd var däremot som dyrast 2005. En bidragande orsak till de lägre priserna är medlemskapet i EU och Sveriges matpriser har närmat sig EU-genomsnittet.

Andel kvarlevande efter kön, ålder 0–105 år

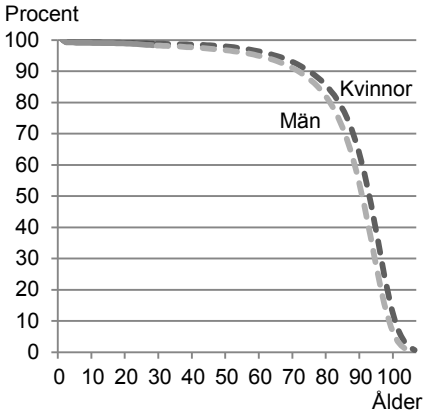

Andel förvärvsarbetande efter kön, ålder 15–67 år

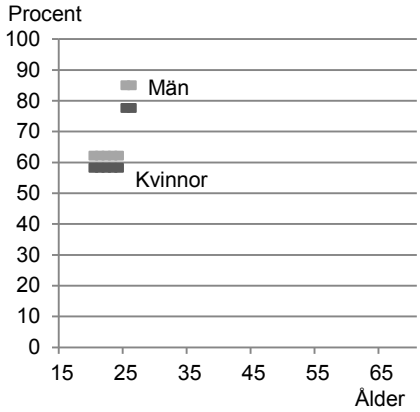

Andel någon gång gifta efter kön, ålder 15–65 år

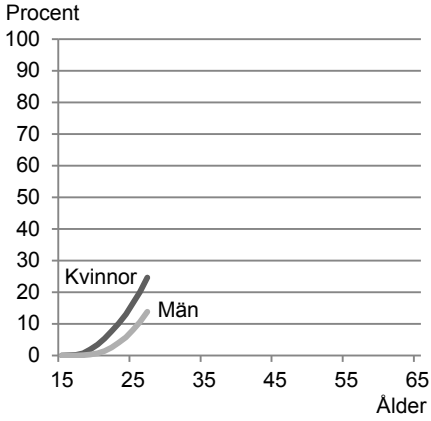

Antal emigranter och immigranter, ålder 0–70 år

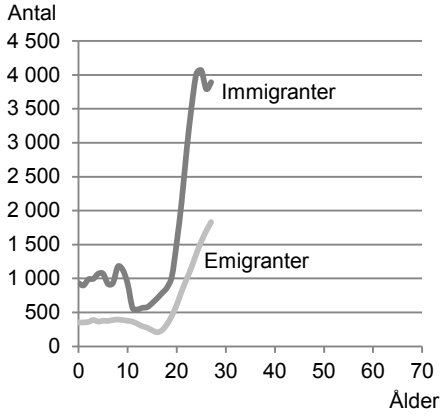

Födelselän och bostadslän vid 27 års ålder

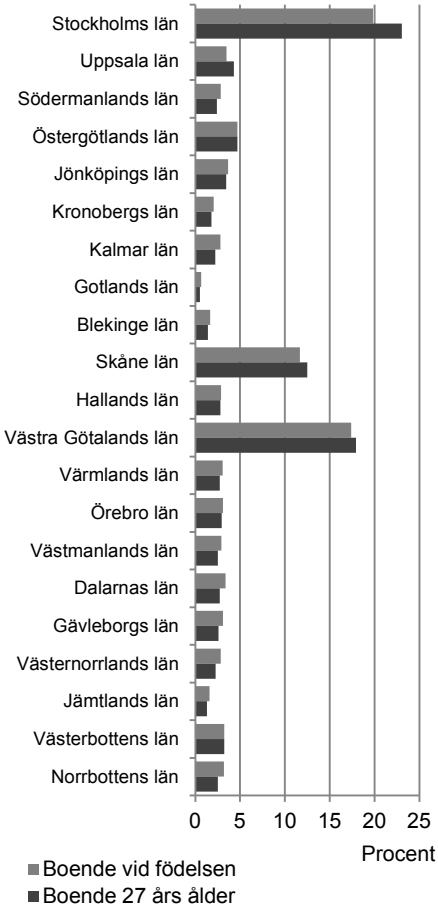

Vid 27 års ålder hade drygt hälften av kvinnorna och knappt 40 procent av männen eftergymnasial utbildning. Bland män är gymnasial utbildning fortfarande vanligast och andelen med gymnasial utbildningsnivå är 47 procent. Eftersom födda 1985 fortfarande är unga är det möjligt att andelen med eftergymnasial utbildning kommer att öka med någon eller ett par procentenheter. Vid 20–24 års ålder förvärvsarbetade 58 procent av kvinnorna och 62 procent av männen. Vid 26 års ålder, vilken är den senaste ålder med uppgift om förvärvsarbete, är andelarna 78 respektive 85 procent.

Migrationen för födda 1985 kan följas fram till 27 års ålder. Både invandringen och utvandringen är hög från drygt 20 års ålder. Det är den höga invandringen omkring år 2010 som återspeglas här. Många födda 1985 har invandrat före 10 års ålder. Här är det bland annat asylinvandringen från Iran i slutet av 1980-talet och från Balkan på 1990-talet som visas i siffrorna. De första åren rör det sig även om adoptivbarn från bland annat Sri Lanka, Sydkorea och Colombia.

I omflyttningen av födda 1985 fram till och med 27 års ålder är det hittills bara Stockholm, Uppsala, Skåne och Västra Götalands län som har ökat sin andel av befolkningen född 1985. Stockholms län har ökat sin andel av befolkningen till 23 procent, jämfört med 20 procent vid födelsen. Uppsala har ökat sin andel med nästan 1 procentenhet till 4,3 procent. Eftersom födda 1985 fortfarande är unga kan man anta att en relativt stor andel av flyttningarna mellan län har gjorts på grund av studier. En inflyttning till Umeå, och universitetet där, kan möjligtvis förklara att Västerbottens län inte minskar sin andel av befolkningen. För alla andra kohorter är utvecklingen negativ för Västerbotten, men för födda 1985 är andelen boende den samma vid födelsen som vid 27 års ålder.

Var fjärde kvinna och 14 procent av männen födda 1985 har gift sig vid 27 års ålder. Andelen som gift sig är ett par procentenheter högre jämfört med födda 1975 vid samma ålder. Genomsnittlig ålder vid barnafödande beräknas bli nära 31 år för kvinnor födda 1985. När de fyllde 27 år infördes dubbeldagar i föräldraförsäkringen, som innebär att båda föräldrar kan vara hemma samtidigt i 30 dagar under barnets första år. Samma år, 2012, förenklades jämställdhetsbonusen och den betalas ut samtidigt som föräldrapenningen. År 2013 tog mammor ut 75 procent av dagarna och pappor 25 procent.

Enligt SCB:s befolkningsprognos väntas kvinnor födda 1985 leva i genomsnitt 90,2 år och män i genomsnitt 88,1 år. Enligt Pensionsmyndighetens beräkningar av alternativ pensionsålder behöver födda 1985 jobba nästan till 69 års ålder för att få samma andel av lönen i pension som födda 1930 fick vid 65 års ålder. Vid 69 års ålder beräknas den återstående medellivslängden vara 22 år för kvinnor och 20,2 år för män. Närmare 60 procent av kvinnorna och nära 50 procent av männen födda 1985 väntas bli minst 90 år gamla och 7 procent av kvinnorna och 4 procent av männen beräknas uppnå 100 års ålder.

Priser för några livsmedel då födda 1985 var 20 år

	2005 års priser	Pris i 2013 års penningvärde
Mjöl	4,80 kr	5,30 kr
Knäckebröd	38,50 kr	43,10 kr
Nötkött, stek, färsk	82,10 kr	92,00 kr
Mjölk	7,20 kr	8,10 kr
Ägg	21,50 kr	24,10 kr
Ost	66,40 kr	74,40 kr
Smör	44,80 kr	50,20 kr
Margarin	23,80 kr	26,70 kr
Potatis	7,80 kr	8,70 kr
Kaffe	49,20 kr	55,10 kr
Socker	9,90 kr	11,00 kr

Vanligaste tilltalsnamnen

Kvinnor	Män
Anna	Johan
Sara	Daniel
Maria	Andreas
Emma	Fredrik
Malin	Christoffer

Avser slutet av 2012

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

I denna rapport beskrivs uppväxtförhållanden, utbildning, förvärvsarbete, omflyttning, boende, familjebildning, barnafödande, familjeupplösning och dödlighet för kohorterna födda 1905, 1915, 1925, 1935, 1945, 1955, 1965, 1975 och 1985. Statistiken täcker kohorternas liv ända från födelsen till år 2012. Statistiken är också kompletterad med SCB:s befolkningsframskrivning *Sveriges framtida befolkning 2013–2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301).

Så görs statistiken

Statistiken som redovisas i denna rapport kommer från flera olika källor. De två huvudsakliga källorna är SCB:s befolkningsstatistik samt Folk- och bostadsräkningar. Folk- och bostadsräkningarna från 1960–1990 finns på individnivå i SCB:s datalager och sedan 1969 finns Registret över totalbefolkningen som innehåller uppgifter om den folkbokförda befolkningen i Sverige. För dessa år är det möjligt att ta fram uppgifter för just de kohorter som studeras i denna rapport. För uppgifter gällande längre tillbaka i tiden är vi hänvisade till de publikationer som då gavs ut. Sveriges befolkningsstatistik går tillbaka till 1749 och det har funnits detaljerad statistik inte bara över befolkningens storlek, födda och döda utan även exempelvis över civilstånd och yrken under lång tid. En stor del av denna historiska statistik är nu digitaliserad och finns tillgänglig på SCB:s webbplats. Andra källor som använts är Utbildningsregistret, Arbetskraftsundersökningarna, Undersökningen om levnadsförhållanden och Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

Oavsett vilken källa som används är det inte samma personer som följs i de diagram och tabeller som redovisar en kohorts utveckling utan folkmängden påverkas av migration och dödlighet.

Nedan beskrivs närmare hur statistiken är framtagen och vilka källor som använts i respektive kapitel i rapporten.

Utvecklingen sedan år 1900

De historiska uppgifterna kommer från befolkningsstatistiken och framskrivningen från *Sveriges framtida befolkning 2013–2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301).

Uppväxten

De första åren
Antal födda i respektive kohort kommer från befolkningsstatistiken.

Andel födda inom äktenskapet samt mammornas och pappornas medelålder vid barnafödande för födda 1905–1955 kommer från Befolkningsrörelsen respektive år, uppgifter för födda 1965 kommer från Folkmängdens förändringar 1965 och uppgifter för födda 1975–2005 kommer från Registret över totalbefolkningen respektive år. Pappornas medelålder för födda 1905–1965 har skattats genom uppgift om antal fäder till barn födda inom äktenskapet i femåriga åldersklasser.

Boende i barndomen
Uppgifterna om hushållen har hämtats från Särskilda folkräkningen 1935/36, Allmänna bostadsräkningen 1945, Folkräkningen 1960 samt Folk- och bostadsräkningarna 1970, 1980 och 1990. Uppgifterna avser antal barn i åldrarna 0–15 år i hushållen.

Andelen som bor med båda sina föräldrar bygger på uppgifter från olika källor. För födda 1905–1965 har uppgifterna hämtats från rapporten *Familj i förändring* (Levnadsförhållanden Rapport 71) och bygger på retrospektiva frågor i Undersökningarna av levnadsförhållanden år 1984–85. Uppgifterna avser 16-åringar och är genomsnitt för tio födelseår, dvs födda 1900–1909, 1910–1919 osv. Andelen som bor med båda föräldrar av födda 1975 uppskattas med uppgifter gällande 17-åringar enligt Folk- och bostadsräkningen 1990. Födda 1985 avser 17-åringar enligt rapporten *Barn och deras familjer 2002* (Demografiska rapporter 2003:7) och är uppgifter som bygger på Registret över totalbefolkningen. För samtliga kohorter avser uppgifterna andel som bor med båda sina föräldrar av hemmaboende barn.

Andelen som upplevt en förälders dödsfall respektive föräldrarnas separation för födda 1905–1965 bygger på uppgifter från rapporten *Familj i förändring* (Levnadsförhållanden Rapport 71), se beskrivning i föregående stycke. För födda 1975 uppskattas andelarna med 16-åringar födda 1970–1976 enligt *Barn och deras familjer 1992–93* (Levnadsförhållanden Rapport 89). Uppgifterna bygger på urvalsundersökningen Undersökningarna av levnadsförhållanden. Andelen som upplevt en förälders dödsfall respektive föräldrarnas separation för födda 1985 uppskattas med 17-åringar enligt *Barn och deras familjer 1999* (Demografiska rapporter 2000:2) och är statistik

baserad på uppgifter i Registret över totalbefolkningen. Uppgifterna avser andel av de barn som vid 16/17 års ålder inte flyttat hemifrån.

Boendestandard
Uppgifter om boendestandard och trångboddhet kommer från Bostadsräkningarna 1912–1914, 1920, 1933, 1939, 1945, 1960 samt Folk- och bostadsräkningarna 1970, 1980 och 1990.

Definitionen av trångboddhet har förändrats vid flera tillfällen. I Bostadsräkningarna 1912–1914 och 1920 räknas hushåll med mer än två personer per rum som trångbodda. Syftet med att mäta trångboddhet i dessa bostadsräkningar är att beskriva boendet för ”de mindre bemedlade” och trångboddhet redovisas därför bara för de som bor i mindre lägenheter, det vill säga lägenheter med högst 3 rum och kök. I Bostadsräkningen 1920 kan man se att det bara är 17 000 av 280 000 undersökta lägenheter, alltså 6 procent, som är för stora för att ingå.

I Bostadsräkningen 1933 räknas hushåll med mer än två personenheter per rumsenhet som trångbodda. Här räknas vuxna som en personenhet och barn under 15 år som en halv personenhet. Kök, smårum (mindre än 9 kvm) och hallar räknas som en halv rumsenhet medan kokvråar (eller kök mindre än 6 kvm) inte räknas alls.

I Bostadsräkningarna 1939 och 1945 räknas hushåll med mer än 2 personer per rum som trångbodda (ej räknat kokvrå och smårum, jämför med 1933 där de räknas som halva rum).

I Bostadsräkningarna 1960 och 1970 räknas hushåll med mer än två boende per rum, köket oräknat, som trångbodda.

I Bostadsräkningarna 1980 och 1990 räknas hushåll med mer än två boende per rum, köket och ett rum oräknat, som trångbodda. Enpersonshushåll kan inte räknas som trångbodda.

Uppgifterna om trångbodda hushåll med barn avser i de flesta fall barn under 16 år i hushållet. 1933 och tidigare räknas personer under 15 år som barn och 1970 räknas barn i åldrarna 0–17 år .

Flytt hemifrån
Uppgifter om flytten hemifrån för födda 1905–1955 bygger på retrospektiva frågor i Undersökningarna av levnadsförhållanden år 1984–85 och avser genomsnitt för tio födelseår, exempelvis födda 1900–1909. Resultaten har tidigare redovisats i rapporten *Familj i förändring* (Levnadsförhållanden Rapport 71).

Uppgifter för födda 1965 har hämtats från två källor. Dels retrospektiva frågor i undersökningen Familj och arbete som redovisas i rapporten *Fakta om den svenska familjen* (Demografiska rapporter 1994:2). Den andra källan är *Ungdomars flytt hemifrån* (Demografiska rapporter 2008:5) som bygger på uppgifter om folkbokföring från Registret över totalbefolkningen. Även för födda 1975 och 1985 har uppgifterna hämtats från denna rapport.

Utbildning och arbetsmarknad

Uppgifterna om utbildningsnivå kommer från olika folkräkningar och från Utbildningsregistret. Uppgifterna för födda 1915–1935 kommer från Folk- och bostadsräkningen 1970 och avser olika åldrar. Dessa uppgifter har kodats om för att i möjligaste mån bli jämförbara med uppgifterna från Utbildningsregistret. För de som i folkräkningen 1970 har en yrkesutbildning har nivån på denna använts. För de med en allmän utbildning så anses folkskola (oavsett längd), enhetsskola och folkhögskola motsvara förgymnasial utbildning. Realskola, latinlinje, reallinje och alla gymnasieutbildningar motsvarar gymnasial utbildning.

Utbildningsnivå vid 30 års ålder
Födda 1905: Uppgifter från Särskilda folkräkningen 1935 och avser åldersgruppen 30–35 år
Födda 1915: Uppgifter från Folk- och bostadsräkningen 1970 och avser 55 års ålder.
Födda 1925: Uppgifter från Folk- och bostadsräkningen 1970 och avser 45 års ålder.
Födda 1935: Uppgifter från Folk- och bostadsräkningen 1970 och avser 35 års ålder.
Födda 1945: Uppgifter från Utbildningsregistret 1985 och avser 40 års ålder.
Födda 1955:Uppgifter från Utbildningsregistret 1985 och avser 30 års ålder. Uppgift saknas om utbildning för ca 16 procent.
Födda 1965: Uppgifter från Utbildningsregistret 1995 och avser 30 års ålder. Uppgift saknas om utbildning för ca 2 procent.
Födda 1975: Uppgifter från Utbildningsregistret 2005 och avser 30 års ålder. Uppgift saknas om utbildning för drygt 2 procent.
Födda 1985: Uppgifter från Utbildningsregistret 2012 och avser 27 års ålder. Uppgift saknas om utbildning för drygt 3 procent.

För de födda 1935 och tidigare avses utbildningsnivån vid en ålder som är högre än 30 år. Ett möjligt fel är att andelen med låg utbildning överskattas och att andelen med hög utbildning

överskattas eftersom personer med låg utbildning har högre dödlighet.

Andelen förvärvsarbetande
Definitionen av förvärvsarbetande har förändrats under åren. Till exempel så ingår inte medhjälpande familjemedlemmar före år 1940. Hur mycket man behöver arbeta för att anses förvärvsarbetande har också förändrats. För att räknas som förvärvsarbetande år 1965 ska man arbeta minst halvtid och för senare år (1970 och uppgifterna från Arbetskraftsundersökningarna) ska man arbeta minst en timme/vecka. Tidigare år är det oklart hur mycket man ska arbeta för att räknas som yrkesaktiv/förvärvsarbetande.

Förvärvsarbete vid 20 års ålder
Födda 1905: Är en uppskattning som utgår från andelen förvärvsarbetande i 15–20 års ålder i Folkräkningen 1920 och andelen förvärvsarbetande i ålder 25–30 i Folkräkningen 1930.
Födda 1915: Avser andelen förvärvsarbetande i åldern 20–24 år i Särskilda folkräkningen 1935/1936.
Födda 1925: Avser andelen förvärvsarbetande i åldern 20–25 år i Statistisk årsbok 1951.
Födda 1935: Är en uppskattning som utgår från andelen förvärvsarbetande i 15–19 års ålder i Statistisk årsbok 1953 och andelen förvärvsarbetande i ålder 25 år i Folkräkningen 1960.
Födda 1945: Uppgiften kommer från Folk- och bostadsräkningen 1965.
Födda 1955: Uppgiften kommer från Folk- och bostadsräkningen 1975.
Födda 1965: Uppgiften kommer från Folk- och bostadsräkningen 1985.
Födda 1975: Uppgiften kommer från Arbetskraftsundersökningarna åren 1995–1999 och är ett genomsnitt för åldrarna 20–24 år.
Födda 1985: Uppgiften kommer från Arbetskraftsundersökningarna åren 2005–2009 och är ett genomsnitt för åldrarna 20–24 år.

Förvärvsarbete vid 45 års ålder
Födda 1905: Uppgiften kommer från Statistisk årsbok 1953 och avser åldern 40–49 år.
Födda 1915: Uppgiften kommer från Folkräkningen 1960.
Födda 1925: Uppgiften kommer från Folk- och bostadsräkningen 1970.
Födda 1935: Uppgiften kommer från Arbetskraftsundersökningarna åren 1980–1989 och är ett genomsnitt för åldrarna 45–54 år.
Födda 1945: Uppgiften kommer från Folk- och bostadsräkningen

1990.
Födda 1955: Uppgiften kommer från Arbetskraftsundersökningarna åren 2000–2004 och är ett genomsnitt för åldrarna 45–54 år.
Födda 1965: Uppgiften kommer från Arbetskraftsundersökningarna åren 2010 och 2011 och är ett genomsnitt för åldrarna 45–54 år.

Förvärvsarbete vid 64 års ålder
Födda 1905: Uppgiften kommer från Folkräkningen 1960 och avser 65 år ålder.
Födda 1915: Uppgiften kommer från Arbetskraftsundersökningarna 1979 och avser 54 års ålder.
Födda 1925: Uppgiften kommer från Arbetskraftsundersökningarna 1989 och avser 64 års ålder.
Födda 1935: Uppgiften kommer från Arbetskraftsundersökningarna 1999 och avser 64 års ålder.
Födda 1945: Uppgiften kommer från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken 2009 och avser 64 års ålder.

Definitionen av vem som är förvärvsarbetande skiljer sig år i de olika källorna:

I Folkräkningen 1920 är det som avses yrkesutövare i egentlig mening. *"Om man från yrkesutövarna i mera vidsträckt bemärkelse subtraherar de s. k. självständiga yrkeslösa eller f. d. yrkesutövare, änkor utan yrke, pensionärer, understödstagare, ensamma personer utan yrke m. fl., vilka alla sammanförts under sjätte huvudgruppen, så återstå yrkesutövarna i egentlig mening. Dit hänföras alltså yrkesutövarna inom de fem första grupperna samt från sjätte gruppen yrkesklasserna arbetare av obestämt slag samt husägare."*

I Folkräkningen 1930 och den Särskilda folkräkningen 1935/36 är det samma definition som i Folkräkningen 1920.

I Statistisk årsbok 1951 och 1953 är definitionen:
"Såsom förvärvsarbetande räknas i tabellen den som i inkomstgivande syfte arbetar för egen räkning eller i egenskap av anställd mot ersättning arbetar för annans räkning, förutsatt att verksamheten upptager större delen av vederbörandes arbetstid."

Som förvärvsarbetande räknas vid 1960 års folkräkning:
"personer, som under folkräkningsveckan utfört inkomstgivande arbete under minst halv normal arbetstid. Hit föres även medhjälpande, d. v. s. familjemedlemmar (förutom hustru och barn även syskon, föräldrar, magar, fastrar etc), som biträtt annan familjemedlem i dennes förvärvsverksamhet

och även tillhör samma hushåll som denne. Till förvärvsarbetande räknas vidare personer som hade förvärvsarbete men på grund av tillfälligt avbrott — semester, sjukdom, repetitionsövning, tillfällig arbetslöshet o. d. — icke arbetade under folkräkningsveckan. Avbrottet har betraktats som tillfälligt, om det varat högst 4 månader."

Som förvärvsarbetande räknas vid 1965 års folkräkning:
"Personer som under veckan 3—9 oktober 1965 utfört inkomstgivande arbete under minst halv normal arbetstid. Hit föres även medhjälpande, dvs avlönade eller oavlönade familjemedlemmar (förutom hustrur och barn även syskon, föräldrar, magar, fastrar osv men däremot ej kusiner), som biträtt annan familjemedlem i dennes förvärvsverksamhet och även tillhör samma hushåll som denne. Till förvärvsarbetande räknas vidare personer, som hade förvärvsarbete men på grund av tillfälligt avbrott — semester, sjukdom, repetitionsövning, tillfällig arbetslöshet o d — icke arbetade under räkningsveckan. Avbrottet har betraktats som tillfälligt, om det varat högst 4 månader."

I Folk- och bostadsräkningen 1970. räknas man som förvärvsarbetande om man är sysselsatt minst 1 timme/vecka.

I Folk- och bostadsräkningen 1975 räknas man som förvärvsarbetande om man är sysselsatt minst 1 timme/vecka:
"Som förvärvsarbetande räknas:- person som under veckan 20—26 oktober 1975 utförde inkomstgivande arbete i minst en timme - medhjälpande familjemedlem som under veckan 20—26 oktober 1975 i minst en timme oavlönad biträdde annan familjemedlem i dennes företag och även tillhörde samma hushåll som denne. Medhjälpande inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske räknas dock som förvärvsarbetande endast om arbetstiden var 16 timmar eller mer. - person som normalt har ett inkomstgivande arbete eller är oavlönad medhjälpande till annan familjemedlem, men som på grund av tillfällig frånvaro - semester, sjukdom, barnledighet, repetitionsövning etc - inte arbetade under mätveckan. Frånvaron räknas som tillfällig om den varade i högst 4 månader, dvs började efter den 21 juni 1975. Person som är under 16 år, dvs född 1960 eller senare, räknas i FoB 75 som ej förvärvsarbetande. Den som före mätveckan har slutat sin yrkesverksamhet t ex genom pensionering, är inkallad till sin första värnpliktstjänstgöring, genomgår omskolningskurs eller arbetsträning räknas som ej förvärvsarbetande. Studerande som samtidigt med studierna förvärvsarbetar minst en timme per vecka (dock räknas ej feriearbete) redovisas i FoB 75 som förvärvsarbetande och inte som studerande."

I Folk- och bostadsräkningen 1985 räknas man som sysselsatt om man enligt kontrolluppgift haft anställning under november 1985 och vars genomsnittliga månadslön för anställningsperioden

beräknas överstiga 200 kr (motsvarar ungefär 401 kronor 2013). För de fall det råder osäkerhet om huruvida anställningen omfattar november ställs kravet på lönens storlek högre (ett basbelopp för hela året). Medhjälpande familjemedlemmar räknas som ej sysselsatta.

I Folk- och bostadsräkningen 1990 är definitionen av förvärvsarbetande:
"Vid den operationella avgränsningen av förvärvsarbetande i FoB 90 har alla som enligt kontrolluppgift haft anställning under oktober 1990 och vars genomsnittliga månadslön för anställningsperioden beräknas överstiga 250 kr (motsvarar ungefär 306 kronor år 2013*) räknats som förvärvsarbetande. I de fall det råder osäkerhet om huruvida anställningen omfattar oktober används årslönens storlek som kriterium. Är årslönen större än 28 000 kr (*motsvarar ungefär 42 000 kronor år 2013*) räknas personen som förvärvsarbetande. Vissa transfereringar (sjukpenning, föräldrapenning och ersättning för förlorad arbetsförtjänst) likställs i detta fall med lön."*
Medhjälpande familjemedlemmar räknas som ej sysselsatta.

Som sysselsatta i Arbetskraftsundersökningarna räknas:
"Personer som under referensveckan utförde något arbete (minst 1 timme) antingen som avlönade arbetstagare eller egna företagare (inklusive fria yrkesutövare) samt oavlönade medhjälpare i företag tillhörande make/maka eller annan familjemedlem som han/hon bor tillsammans med samt personer som inte utförde något arbete enligt ovan, men som hade anställning eller arbete som medhjälpande familjemedlem eller egen företagare (inklusive fria yrkesutövare) och var tillfälligt frånvarande (hela referensveckan). Orsak till frånvaron kan vara sjukdom, semester, tjänstledighet (t ex för vård av barn eller för studier), värnpliktstjänstgöring, arbetskonflikt eller ledighet av annan anledning, oavsett om frånvaron varit betald eller inte "

I den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken ska man ha arbetat minst en timme i november för att klassas som sysselsatt.

Vanliga yrken och branscher
Uppgifterna kommer från olika folk- och bostadsräkningar.

Uppgiften om yrke är en av de mer osäkra uppgifterna i folkräkningarna. Eller som man skriver i Folkräkningen 1940:
"Flertalet av de på så sätt erhållna uppgifterna såsom exempelvis angående ålder, civilstånd och födelseort bliva som regel mycket tillförlitliga, eftersom församlingsböckernas anteckningar om dessa förhållanden grunda sig på

officiella attester och intyg. Såsom underlag för en tillfredsställande yrkesstatistik ha emellertid församlingsböckernas uppgifter varit föga lämpade, och bristerna härutinnan framstodo med allt större skärpa i samma mån som befolkningen blev rörligare, övergången mellan olika yrken vanligare och näringslivet fick en alltmera differentierad karaktär."

Även här är uppgifterna inte jämförbara över åren, definitioner av branscher/näringsgrenar har förändrats över åren och det har också klassificeringarna av yrken och hur fint de särredovisas.

Uppgifterna kommer från:
Folkräkningen 1920
Folkräkningen 1930
Folk- och bostadsräkningen 1940
Folk- och bostadsräkningen 1965
Folk- och bostadsräkningen 19753
Folk- och bostadsräkningen 1985

För år 2000 kommer uppgiften från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken.

Omflyttning och boende

Utrikes omflyttning
Uppgifterna för år 1905–1938 kommer från Befolkningsrörelsen översikt åren 1901–1910, 1911–1920, 1921–1930 respektive 1931–1940
Uppgifterna för 1939–1967 kommer från Befolkningsrörelsen respektive år.
För åren efter 1967 kommer uppgifterna från Registret över totalbefolkningen.

Uppgifter för 1905–1910 och 1930–1938 är beräknade från 10-åriga medeltal.

Prognosen är från *Sveriges framtida befolkning 2013−2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301).

Utrikes födda boende i Sverige och Sverigefödda boende utomlands
Uppgifterna om antalet utrikesfödda boende i Sverige är från Registret över totalbefolkningen och framskrivningen från *Sveriges framtida befolkning 2013−2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301).

Uppgifterna om födelseland för födda år 1905 och 1915 är från Folkräkningen 1960. För övriga födelseår är uppgiften hämtad från

Historiska befolkningsregistret och avser år 1970 för födda 1925, 1980 för födda 1935, 1990 för födda 1975, 2000 för födda 1955, 2010 för födda 1965 och år 2012 för födda 1975 och 1985.

Den Sverigeföddа befolkningen boende utomlands är skattad utifrån uppgifter om in- och utvandring och dödlighet. Den är tidigare publicerad i *Sverigeföddas återinvandring efter bakgrund* (Bakgrundsmaterial om demografi, barn och familj 2014:1) och *Modell för att prognostisera återinvandringen av Sverigefödd*a (Bakgrundsmaterial om demografi, barn och familj 2009:1). Prognosen är från *Sveriges framtida befolkning 2013−2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301).

Inrikes omflyttning
Uppgiften om bostadslän vid födelsen för födda 1905 avser barnaföderskor och ej antal födda och kommer från Befolkningsstatistik 1905. Födda 1915–1955 kommer från Befolkningsrörelsen respektive år. Antalet 45-åringar 1950 kommer från Folkräkningen 1950 och avser alla (inte bara födda i Sverige) och antalet 45-åringar 1960 från Folkräkningen 1960. Övriga uppgifter kommer från Registret över totalbefolkningen. Länsindelningen är den som gäller respektive år. I sammanställningen har Stockholms stad och Stockholms län slagits samman, Kristianstads- och Malmöhus län har summerats till Skåne län och Göteborg- och Bohus län, Älvsborgs län och Skaraborgs län har summerats till Västra Götalands län.

I tätort eller i glesbygd
Uppgifter om boende i tätort och glesbygd kommer från folkräkningar samt från Befolkningsstatistiken för år 2000. Redovisningen t o m år 1945 avsåg endast tätorter på den egentliga landsbygden (dvs landsbygden utom köpingar och municipalsamhällen). Städer, köpingar och municipalsamhällen ansågs nämligen i sin helhet kunna räknas som tätorter ("administrativa tätorter"), varför någon avgränsning av dessa tätbebyggda delar inte gjordes. Vid avgränsningen av tätorter på den egentliga landsbygden ("Icke-administrativa tätorter") medräknades inte orter där jordbruksbefolkningen var betydande.

Vid folkräkningen 1950 utfördes för första gången tätortsavgränsningen utan att någon principiell skillnad gjordes för städer och landsbygd; ej heller undantogs orter med stor jordbruksbefolkning. I de fall där en stads, en köpings eller ett municipalsamhälles gräns endast obetydligt avvek från den faktiska

bebyggelsen, följdes dock den administrativa gränsen. Från och med Folkräkningen 1960 genomfördes generellt principen att enbart bebyggelsens utsträckning och ej administrativa gränser skall vara avgörande för vad som skall anses höra till en tätort.

Bostadstyp
Uppgifterna om bostadstyp kommer från Folkräkningen 1960, Folk- och bostadsräkningarna åren 1970, 1980 och 1990 samt från databasen STATIV för åren 2000 och 2010. Uppgifterna från Folk- och bostadsräkningarna bygger på uppgifter om hustyp och upplåtelseform. Uppgifterna i STATIV bygger på uppgifter från fastighetstaxeringen.
För gruppen övriga/uppgift saknas utgör uppgift saknas drygt hälften för de år som hämtats från Folkräkningen 1960 och från Folk- och bostadsräkningarna. I gruppen ingår också bostäder som inte är klassificerade som bostadshus, boende i andra hand och de som bor i en lägenhet i hyreshus som de själva äger. Gruppen övriga/uppgift saknas är betydligt mindre i STATIV och består till knappt hälften av personer där uppgift om bostadstyp saknas och i övriga fall av bostäder klassificerade som *Övrig taxeringsenhet*.

Familjebildning och -upplösning

Giftermål och samboskap
Uppgifter för födda 1925 vid 55 års ålder, födda 1935 vid 45 års ålder, födda 1945 vid 35 års ålder, och födda 1955 vid 25 års ålder är hämtade från Folk- och bostadsräkningen 1980.
Uppgift för födda 1935 vid 55 års ålder, födda 1945 vid 45 års ålder, födda 1955 vid 35 års ålder och födda 1925 vid 25 års ålder är hämtade från Folk- och bostadsräkningen 1990.
Uppgift för födda 1955 vid 55 års ålder, födda 1965 vid 45 års ålder, födda 1975 vid 35 års ålder och födda 1985 vid 27 års ålder är hämtade från Hushållsstatistiken år 2012 och gäller således vid 57, 47, 37 respektive 27 års ålder.

Andelen gifta
Uppgifterna om civilstånd åren 1911–1960 kommer från Befolkningsrörelsen 1911–1960, åren 1961–1963 samt 1965–1968 från Statistisk årsbok för Sverige 1962–1969 och året 1964 från Folkmängdens förändringar år 1961–1966. I Befolkningsrörelsen och Folkmängdens förändringar beräknades civilståndet den 31 december aktuellt år. I Statistisk årsbok för Sverige beräknades civilståndet den 1 januari nästkommande år. 1969–2012 kommer från Registret över totalbefolkningen.

Sammanboende som gift eller sambo
Uppgift för födda 1925 vid 55 års ålder, födda 1935 vid 45 års ålder, födda 1945 vid 35 års ålder och födda 1955 vid 25 års ålder är hämtade från Folk- och bostadsräkningen 1980.
Uppgift för födda 1935 vid 55 års ålder, födda 1945 vid 45 års ålder, födda 1955 vid 35 års ålder och födda 1925 vid 25 års ålder är hämtade från Folk- och bostadsräkningen 1990.
Uppgift för födda 1955 vid 55 års ålder, födda 1965 vid 45 års ålder, födda 1975 vid 35 års ålder och kohort 1985 vid 27 års ålder är hämtade från Hushållsstatistiken år 2012 och gäller således vid 57, 47, 37 respektive 27 års ålder.

Antal födda barn
Uppgifter om slutligt antal barn för kvinnor för kohort 1750–1949 hämtas från *Befolkningsutvecklingen under 250 år – Historisk statistik för Sverige* (Demografiska rapporter 1999:2). Uppgifter för kohort 1950–1966 beräknat med hjälp av Historiska befolkningsregistret och Flergenerationsregistret. Uppgifter för kohort 1975 och 1985 är hämtade från *Sveriges framtida befolkning 2013−2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301).

Uppgifterna om barnantalet kommer från:
Födda 1915: Uppgiften hämtad från *Familj i förändring* (Levnadsförhållande Rapport 71). Uppgiften gäller för kvinnor födda på 1910-talet och hämtas från Undersökningarna av Levnadsförhållanden.
Födda 1925: Uppgifterna hämtade från *Hur många barn får jag när jag blir stor – Barnafödande ur ett livsperspektiv* (Demografiska rapporter 2002:5).
Födda 1935–1965: Uppgifterna hämtade från *Olika generationers barnafödande* (Demografiska rapporter 2011:3.).
Födda 1975 och 1985: Uppgifterna hämtade från *Sveriges framtida befolkning 2013−2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301).

Ålder vid barnafödandet
Genomsnittlig ålder vid barnafödande är hämtad från:
Födda 1905, 1915 och 1925: Befolkningsrörelsen 1920–1960 samt Registret över totalbefolkningen för åren 1961 och senare
Födda 1935 och 1945: Bearbetningar av historisk statistik över barnafödande samt beräkningar från Historiska befolkningsregistret och Flergenerationsregistret.
Födda 1955–1965: Beräkningar från Historiska befolkningsregistret och Flergenerationsregistret.
Födda 1975 och 1985: Beräkningar från Historiska befolknings-

registret och Flergenerationsregistret samt enligt *Sveriges framtida befolkning 2013−2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301).

Barnafödande inom och utom äktenskapet
Andel barn födda utom äktenskap för mödrar hämtas från: Uppgifter från åren 1920–1960 kommer från Befolkningsrörelsen respektive år.

Uppgifter för åren 1961 och senare kommer från Registret över totalbefolkningen.

Boende ur ett föräldraperspektiv
Uppgifterna är bearbetningar av Folkräkningen 1960, Folk- och bostadsräkningarna 1970, 1980 och 1990 samt Registret över totalbefolkningen 2000 och 2010.

Uppgifterna från Folkräkningen 1960 och Folk och bostadsräkningarna 70–90 avser personer i hushåll där det finns barn i åldern 0–15 år. Ett hushåll kan bestå av en flergenerationsfamilj eller flera familjer. Barn kan alltså även vara exempelvis barnbarn eller barn tillhörande en annan familj i hushållet. Uppgifterna från Registret över totalbefolkningen avser personer i familjer om högst två generationer där det finns barn 0–15 år gamla. Barn är här personens biologiska barn, adoptivbarn, styvbarn eller fosterbarn.

Skilsmässor
Antalet skilsmässor i relation till antal gifta är beräknade utifrån uppgifter i Befolkningsrörelsen 1960, Befolkningsförändringar 1961–1968 samt Registret över totalbefolkningen för åren 1969–2012. Värdena är utjämnade med tre års glidande medelvärden.

Uppgift om andel skilda kommer från Befolkningsrörelsen 1911–1960, Statistisk årsbok 1961–68 och Registret över totalbefolkningen 1969–2012.

Uppgifterna om ensamstående föräldrar i avsnittet skilsmässor är bearbetningar av Folkräkningen 1960, Folk- och bostadsräkningarna 1970, 1980 och 1990 samt Registret över totalbefolkningen 2000 och 2010. Uppgifterna från Folkräkningen 1960 och Folk-och bostadsräkningarna 1970–1990 avser personer i hushåll där det finns barn i åldern 0–15 år och där personen inte är gift/sambo. Ett hushåll kan bestå av en flergenerationsfamilj eller flera familjer. Barn kan alltså även vara exempelvis barnbarn eller barn tillhörande en annan familj i hushållet. Uppgifterna från Registret över totalbefolkningen avser ensamstående föräldrar med barn 0–15 år.

Barn är här personens biologiska barn, adoptivbarn, styvbarn eller fosterbarn. Som ensamstående föräldrar räknas de som inte kan kopplas till en partner boende i samma fastighet genom gemensamma barn eller giftermål. Sambor utan gemensamma barn räknas här felaktigt som ensamstående föräldrar.

Änkor och änklingar
Antalet nyblivna änkor och änklingar i relation till antal gifta är beräknade utifrån uppgifter i från Befolkningsrörelsen för år 1960, Befolkningsförändringar 1961–1968 samt Registret över totalbefolkningen för åren 1969–2012. Värdena är utjämnade med tre års glidande medelvärden.

Uppgift om andel änkor och änklingar kommer från Befolkningsrörelsen 1911–1960, Statistisk årsbok 1961–68 och Registret över totalbefolkningen 1969–2012.

Omgifte
Uppgifter om ingått äktenskap efter tidigare civilstånd 1921–1966 kommer från Befolkningsrörelsen respektive år. 1967–1968 kommer från Befolkningsförändringar och 1969–2012 kommer från Registret över totalbefolkningen.

I de diagram som visar omgifte av frånskilda och änkor/änklingar är värdena utjämnade över tre åldrar och alla poster med färre än 50 i befolkningen har tagits bort.

Mor- och farföräldrar
Genom Flergenerationsregistret har uppgifter om barn och barnbarn kopplats ihop med individerna i respektive kohort. Uppgifterna avser den folkbokförda befolkningen i slutet av 2012. I de äldsta kohorterna, födda 1905 och 1915, har de flesta avlidit. Dessutom saknas kopplingen mellan föräldrar och barn i högre utsträckning längre tillbaka i tiden och uppgifterna för dessa två kohorter är därför för osäkra för att redovisas. Kopplingen mellan föräldrar och barn saknas också oftare för utrikes födda personer och därför ingår endast Sverigefödda. Den ålder som avses är ålder vid barnbarnets födelse. Antal barnbarn avser antalet barnbarn som kohorterna fått totalt sett. Även eventuella avlidna eller emigrerade barnbarn är inräknade.

Överlevnad och livslängd

Kvarlevande, fördelning avantalet döda och medellivslängd
Dödstal, andelen kvarlevande, fördelning av dödsfall i olika åldrar och återstående medellivslängd vid olika åldrar är beräknade utifrån livslängdstabeller för respektive kohort. Uppgifterna bygger till stor del på livslängdstabellerna i *Kohortdödligheten i Sverige* (Demografiska rapporter 2010:1). Dessa livslängdstabeller har kompletterats med uppgift om folkmängd och döda från Befolkningsstatistiken för åren 2009–2012 samt med prognosticerad folkmängd och förväntat antal döda enligt *Sveriges framtida befolkning 2013–2060* (Statistiskt meddelande BE18 SM 1301). Beräkningen av livslängdstabeller utgår från metoden använd i *Kohortdödligheten i Sverige* och beskrivs kortfattat nedan.

Symboler livslängdstabellen:

t	kalenderår
F^t	Levande födda år t
D^t_x	Avlidna år t i åldern x
N^t_x	Folkmängd vid slutet av år t i åldern x
M^t_x	Dödstal år t i åldern x
x	Exakt ålder
q_x	Dödsrisk
l_x	Antal kvarlevande
L_x	Genomlevd tid under risk
e_x	Återstående medellivslängd

För 0-åringar har dödstalen beräknats på följande sätt:

$$M^t_0 = D^t_0 / 0{,}25*(F^t + N^t_0)$$

För övriga åldrar har beräkningen gjorts som nedan:

$$M^t_x = D^t_x / 0{,}5*(N^{t-1}_x + N^t_{x+1})$$

Dödstalen har transformerats till dödsrisker på följande sätt:

$$q_0 = 1 - \exp(-(0{,}5* M_0 + k* M_1)$$

$$q_1 = 1 - \exp(-((1-k)* M_1 + 0{,}6* M_2)$$

$$q_2 = 1 - \exp(-(0{,}4* M_2 + 0{,}5* M_3)$$

och från och med åldern 3 enligt formeln:

$q_x = 1 - \exp(-(0{,}5 * M_x + 0{,}5 * M_{x+1})$

k är en konstant som satts till 0,7 för kohorter födda före 1890 och till 0,8 för kohorter födda efter 1989. För kohorterna 1890 till 1989 har konstanten beräknats genom linjär transformering.

Kalkylen av livslängdstabellen har sedan utförts på gängse sätt:

$l_x = l_{x-1} * (1 - q_{x-1})$

$L_x = 0{,}5 * (l_x + l_{x+1}) \quad x>0$

$L_0 = m * (l_0 - l_1) + l_1$

$e_x = \Sigma L_x / l_x$

Vid kalkyl av L_0 krävs information om medelåldern för de avlidna. Denna konstant har med hjälp av empiriskt material satts till 0,29 för kohorter födda före 1910 och till 0,1 för kohorter födda efter 1960. Linjär transformering för år däremellan.

Könsskillnader i dödlighet och överlevnad
Uppgifter om könsskillnader i dödlighet vid olika åldrar har beräknats som männens dödstal minus kvinnors dödstal per 1 000. Detta har gjorts för alla födelseår. Uppgifter för enskilda år har en viss slumpvariation. För att minska denna slumpmässiga variation har uppgiften om könsskillnad i dödlighet för gruppen födda 1905 beräknats som den genomsnittliga skillnaden för de fem kohorter som föddes mellan 1903 och 1907. Sådana medeltal har beräknats för samtliga generationer som redovisas. Ålder i dessa redovisningar avser ålder vid årets slut.

Dödsorsaker
Uppgifter om dödsorsaker har hämtats från Befolkningsstatistik 1905, Folkmängden och dess förändringar 1915–1965 samt Dödsorsaker 1967–1992. För åren 1997–2012 har uppgifter hämtats från Socialstyrelsens årliga rapport *Dödsorsaker* samt från Socialstyrelsens statistikdatabas för dödsorsaker.

Dödsorsaker under det första levnadsåret har uppskattats genom dödsorsaker bland 0-åringar under respektive kohorts födelseår. För födda 2005 används ett genomsnitt för åren 2004–2006. De dödsorsaker som ingår är de vanligaste dödsorsakerna och de dödsorsaker som är relativt vanliga under samtliga år. Det är endast små skillnader i dödsorsaksmönstret mellan flickor och pojkar och därför redovisas båda könen sammantaget.

För att ge en bild av dödsorsaksmönstret mitt i livet används uppgift om dödsorsak för avlidna 40–44-åringar under åren 1947, 1957, 1967, 1977, 1987, 1997 och 2007. Det är det år då kohorterna 1905–1965 fyllde 42 år. För att förbättra jämförbarheten mellan kohorterna har *Hjärnblödning och hjärnhinneblödning* flyttats från gruppen *Sinnesjukdomar samt nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar* till *Cirkulationsorganens sjukdomar* för dödsorsaker 1947. För samma år har *Hjärnförlamning (allmän paralysi)* och *Andra sinnessjukdomar* flyttats till gruppen *Psykiska sjukdomar* för dödsorsaker. För åren 1957 och 1967 har *Centrala nervsystemets kärlsjukdomar* flyttats till gruppen *Cirkulationsorganens sjukdomar*.

Dödsorsaker under ålderdomen uppskattas genom uppgift om dödsorsak för avlidna 85–89-åringar åren 1992, 2002 och 2012, då födda 1905, 1915 och 1925 fyllde 87 år.

Antal döda vid graviditet, förlossning och barnsängstid uppskattas genom att summera antal döda 15–19 åringar året kohorterna fyllde 17 år, antal döda 20–24 åringar året de fyllde 22 år, osv till och med antal döda 40–44-åringar året de fyllde 42 år. Antalet är relaterat till antalet kvinnor i kohorten vid samma ålder. Från 1997 och framåt, där uppgift om dödsorsak finns i Socialstyrelsens statistikdatabas, används genomsnitt för flera år. Det gäller vid uppskattning av antalet döda i åldersgruppen 40–44 år bland födda 1955, 30 år och äldre bland födda 1965, 20 år och äldre bland födda 1975 och samtliga födda 1985. Döda i åldersgruppen 40–44 år bland födda 1955 uppskattas exempelvis med ett genomsnitt av antalet döda 40–44-åringar under åren 1997–1999 och döda i samma ålder bland födda 1965 med ett genomsnitt av antalet döda 40–44-åringar under åren 2005–2009. För födda 1975 och 1985 kan döda upp till och med 39 respektive 29 års ålder uppskattas.

Generationerna genom livet

Uppgifterna om respektive födelseår kommer delvis från tidigare kapitel. Beskrivning av hur statistiken är framtagen finns under respektive område.

Utöver detta finns uppgifter om föräldraförsäkringen, bland annat antal dagar försäkringen omfattade vid olika tidpunkter och hur stor del av dagarna mammor respektive pappor tagit ut. Dessa uppgifter kommer från Försäkringskassans rapport *Föräldrapenning Analys av användandet 1974–2011* (Socialförsäkringsrapport 2012:9) och från SCB:s rapport *På tal om kvinnor och män 2012.*

Uppgift om alternativ pensionsålder kommer från Pensionsmyndigheten (*Orange rapport 2013*). Den alternativa pensionsåldern är beräknad utifrån att en person född ett visst år ska få en pension som motsvarar den andel av lönen en genomsnittlig person född 1930 som gick i pension vid 65 års ålder har fått.

Uppgifter om antal bilar, telefoner, mobiltelefoner och flygresor kommer från Statistisk årsbok. Därifrån är även tobakskonsumtion, alkoholkonsumtion och priser för livsmedel hämtade. Priserna i 2013 års penningvärde är uppräknade med Konsumentprisindex. Uppgifter om antal rökare och andel som har dator i hemmet kommer från Undersökningarna av levnadsförhållanden. Uppgift om internetanvändande kommer från SCB:s undersökning IT bland individer. Uppgifter har även hämtats från Tekniska muséets och Systembolagets webbplatser.

Statistikens tillförlitlighet

I denna publikation är statistiken hämtad från många olika källor och definitioner är inte helt jämförbara mellan olika år, när samhället förändras ändras också den statistik som mäter samhällsutvecklingen. Det gäller särskilt uppgifter om utbildning, förvärvsarbete och dödsorsaker. All statistik finns inte heller tillgänglig för en enstaka åldersgrupp ett enskilt år, så ibland avser statistiken till exempel genomsnittet för en femårsperiod eller för fem åldersklasser.

I rapporten presenteras även uppgifter från SCB:s befolkningsframskrivning. Prognoser är alltid osäkra och generellt mer osäkra ju längre fram i tiden man går. Invandringen är svår att prognostisera både på kort och lång sikt och dödligheten på lång sikt.

Bra att veta

En stor den av statistiken i denna rapport bygger på historisk statistik som finns tillgänglig på SCB:s webbplats. En stor mängd historisk statistik finns samlad i form av digitaliserade publikationer. Digitaliseringen av 1900-talets officiella statistik pågår och mer om vad som finns tillgängligt och vad som kommer att publiceras framöver finns att läsa om på SCB:s webbplats under Hitta statistik/Historisk statistik.

In English

Summary

This report describes the demographic development and development of society in Sweden through comparisons of the cohorts born during the 20th century. The report focuses on those born in the years 1905, 1915, 1925, 1935, 1945, 1955, 1965, 1975 and 1985. The demographic behaviour changes when society changes and during the 20th century several events, changes in the law and in attitudes in society have occurred and they have influenced life for those born during the 20th century. These events and changes have influenced the different birth cohorts in different ages and thus have had different effects on their demographic behaviour. One example is the expansion of childcare, which has made it easier for those born in 1945 than those born in 1935 to combine work and childbearing. Examples of other events that have influenced the birth cohorts to various degrees are: the 1918 Spanish flu, the change in the divorce law in 1974, the abolition of the widow's pension in 1989 and the economic crisis during the 1990s.

Family conditions during childhood and adolescence have changed considerably since the beginning of the 20th century. Of those cohorts who are compared here, the proportion of those who grew up with both parents was highest for those born in 1955. Close to 85 percent of those 16-year-olds who had not moved from home lived with both of their parents. Among those born in 1905 the share is estimated at 77 percent. The reason the share was lower for the earlier cohorts is because it was more common for them to experience the death of a parent during childhood. Up until those born in 1935, the death of a parent was the most common reason for not growing up with both parents; for the later birth cohorts, parents' separation was the most common reason for not growing up with both parents.

Those who were born in the beginning of the 20th century had a lower level of education than those who were born later. Of those who were born 1935 and earlier, over half of both the men and the women only had elementary school as their highest level of education. During the 1960s the student financial aid system was introduced and those born 1945 or later could more easily continue

their education than previous cohorts. The majority of the women born in 1985 have a post-secondary education.

The fact that more and more people study also influences the participation rates for people in their 20s. In this age group roughly 90 percent of the men who were born in 1915 were gainfully employed, while the share has dropped to roughly 60 percent for those born in 1985. For the women, variations in participation rates at age 20 are not as great as those for men. The older cohorts worked by and large to the same extent as today's young people before they had children or got married.

Prior to World War II Sweden was a land of emigration. The pattern turned after the end of World War II and since then immigration has been higher than emigration, with the exception of 1972 and 1973. As a result of immigration and emigration, the number of foreign born persons living in Sweden and the number of Swedish born persons living abroad are influenced. At the age of 45, 9 percent of those born in 1925 had another country of birth than Sweden. The share was twice as high, or 18 percent for those born in 1965. For both of these birth cohorts, Finland was the most common country of birth for those born outside of Sweden. For those born in 1975 Iraq is the most common country of birth for foreign born persons.

Since the 1960s cohabitation has become more common; in 1980 when persons born in 1955 were 25 years old, 43 percent were cohabiting couples and 57 percent were married. The birth cohort of 1935 are those with the highest share ever married; at age 24 half of them were ever married and they are also the ones who have the most children. On average they have 2.1 children per woman. Those born in 1905 have had the lowest number of children up to now, on average 1.8 children per woman. Those born in 1905 also married to a lesser extent and later than those born in 1935; at age 29 half of them were married. The later cohorts, who have formed families after it became more common to be cohabiting, marry later and to a lesser extent. Of those born in 1975, half were married at age 35.

During the entire 20th century a sharp downturn in mortality has occurred and a larger share now reaches a high age. The high infant and child mortality is evident for those born in 1905 and 1915 where the proportion surviving decreases rapidly during the early years and is less than 90 percent before the age of 10. Among women born in 1975 or later and among men born 1985, less than one percent dies before age 10.

16 percent of the women and 6 percent of the men born in 1905 were able to experience their 90th birthday. Around half of those born in 1985 are expected to reach age 90, or 57 percent of the women and 47 percent of the men. The increased life expectancy also means there will be fewer widows and widowers of younger ages. Among those born in 1905, one third of the women were widows at age 70. The share of widows among 70-year-olds is considerably lower for those born in 1935, 21 percent.

A note of thanks
We would like to express appreciation to our survey respondents – the people, enterprises, government authorities and other institutions of Sweden – with whose cooperation Statistics Sweden is able to provide reliable and timely statistical information meeting the current needs of our modern society.

List of tables

Share in different age groups year 1900, 2012 and projection 2060. Percent 15
Number of births, share born within marriage and mothers' and fathers' mean age of childbearing by year of birth 22
Share leaving the parental home at different ages by year of birth. Percent 31
Most common professions 1920 40
Most common professions 1960 for people at age 55, born 1905 40
Most common professions 1950 42
Most common professions 2001 43
Number of immigrants, emigrants and net migration by year of birth 50
Share foreign born in Sweden in some ages by year of birth. Percent 51
The three most common countries of birth for foreign born at age 45 by year of birth 52
Share born in Stockholm County and share living in Stockholm County at age 45 by year of birth. Percent 54
Share born in Västernorrlands county or Västerbottens county and share living in those counties at age 45 by year of birth. Percent 55
Persons living in rented dwellings at age 45 distributed by ownership of the building and year of birth. Percent 58
Age when half of the cohort are married by year of birth 63
Distribution of women by number of children at the end of the reproductive ages by year of birth. Percent 68
Mean age at child birth for women by year of birth 69
Number of born children and share born out of marriage by year of birth of the mother 72
Distribution of women and men by number of grand children by year of birth and sex 86
Age which 75, 50 and 25 percent have reached/is expected to reach by year of birth and sex 91
Most frequent age at death by year of birth and sex 93
Remaining life expectancy at different ages by year of birth and sex 94
Age when half of one's life remain by year of birth and sex 95
Age when 30 and 15 years of life remain by year of birth and sex 96

Distribution of deaths at age 0 by cause of death and year of birth. Percent 100
Distribution of deaths at ages 40–44 years by cause of death,year of birth and sex. Percent 103
Distribution of deaths at ages 85–89 years by cause of death, year of birth and sex. Percent 105

List of graphs

Age structure year 1900, 2012 and projection 2060 by sex 14
Number of births and deaths 1900−2012 and projection 2013−2060 16
Number of children per woman 1900−2012 and projection 2013−2060 17
Remaining life expectancy 1900−2012 and projection 2013−2060 by sex 18
Migration to and from Sweden 1900−2012 and projection 2013−2060 19
Distribution of households by number of persons and year 24
Distribution of households by number of children aged 0–15 by year 25
Share children living at home who lives with both parents at age 16/17 by year of birth 26
Share who have experienced the death of a parent and a parental separation by age 16/17 by year of birth 27
Share overcrowded households by year according to standard each year 28
Share overcrowded households with 1, 2 and 3 or more children by year according to standard each year 29
Share with primary and lower secondary education as highest education at age 30 by year of birth and sex 33
Share with upper secondary education as highest education at age 30 by year of birth and sex 34
Share with post-secondary education or post graduate education as highest education at age 30 by year of birth and sex 35
Share employed at age 20, by year of birth and sex 36
Share employed at age 45, by year of birth and sex 37
Share employed at age 64 by year of birth and sex 38
Immigration and emigration 1900−2012 45
Number of emigrants per 10 000 inhabitants by year of birth, age 0–70 47

Number of immigrants by year of birth age 0–70. 49
Swedish born living abroad, by year of birth, age 0–100 53
Population distributed in urban and rural areas by year 56
Type of housing at age 45 by year of birth 57
Number of marriages 1900−2012 59
Share cohabiting of those living together (married and cohabiting) at different ages by year of birth and sex 61
Share ever married by year of birth, age 15–60 62
Share living together (married or cohabiting) at different ages by year of birth. 64
Cohort complete fertility rate for women born 1750–1966 65
Cohort complete fertility rate for women by year of birth 66
Age specific fertility rates for women by year of birth, age 15–50 70
Share children born out of wedlock by mothers year of birth, age 15–45 71
Share living with children aged 0–15 years at different ages by year of birth and sex 73
Number of divorces 1900–2012 74
Number of divorces in relation to number married the year before by year of birth, age 25–65 75
Share divorced at age 45 by year of birth and sex 77
Share single parents at age 45 by year of birth and sex 77
Number of new widows/widowers year 1900−2012 78
Number of new widows and widowers in relation to the number of married one year earlier by year of birth, age 50–80 80
Share widows and widowers by year of birth, age 50–90 81
Number of marriages in relation to the number in previous civil status by year of birth and sex, age 25–65 83
Share who have become a grandparent by year of birth and sex, age 35–75 85
Infant mortality 1751–2012 by sex 87
Infant mortality by year of birth and sex 88
Share surviving by year of birth and sex, age 0–105 89
Share deaths in different age groups by year of birth and sex 92
Sex differential in infant mortality by year of birth 97
Sex differential in mortality at age 15, 45, 65 and 75 years by year of birth 98
Maternal mortality by year of birth 106

List of terms

allmännyttigt bostadsföretag	semi public body i.e.non-profit housing organization supervised by local authorities
andel	share
antal	number
barn	children
barn per kvinna	children per women
barnbarn	grand children
beräknas uppnå	calculated to reach
bostadslän	county of living
bostadsrätt	tenant-owned dwelling
båda könen	both sexes
döda	death
dödsfall	event of deaths
efter	by
enskild person	private person
ett barn	one child
flerbostadshus	multi-dwelling buildings
flickor	girls
flyttade ej själv	did not move
födda	born
födelselän	county of birth
födelsen	birth
födelseår	year of birth
före	before
förvärvsarbetande	gainfully employed
förälders dödsfall	parent's death
föräldrarna separerat	parents' separation
gifta	married
glesbygd	rural area
har inga barn	have no children
hyresrätt	rented dwelling
inom äktenskapet	in wedlock
invandrare	immigrant
kvarlevande	survivors
kvinnor	women
kön	sex
livsmedel	food
mammor	mothers
medelålder	mean age
minst fyra barn	at least four children
män	men
nettoinvandring	net migration
någon gång	sometime
några	few
näst vanligaste	second most common
pappor	fathers
penningvärde	value of money
pojkar	boys
pris	price
procent	percent
prognos	projection
skilda	divorced

skillnad	differens
småhus	one- or two-dwelling buildings
summa	sum
tilltalsnamn	given name
tre barn	three children
tredje vanligaste	third most common
två barn	two children
tätort	urban area
uppgift saknas	missing
uppnått	reached
utom äktenskapet	out of wedlock
utvandrare	emigrant
utvandring	emigration
vanligaste	most common
vid	at
ålder	age
åldersklass	age group
år	year
återstår	remaining
änklingar	widower
änkor	widow
övriga	remaining

Sedan början av 1900-talet har samhället förändrats på många sätt och förändringar kommer fortsätta att ske i framtiden. De händelser, lagändringar och attitydförändringar som skett i samhället har påverkat livet för de som föddes på 1900-talet. Dessa händelser och förändringar har påverkat olika födelsekullar i olika åldrar och därmed haft olika påverkan på deras demografiska beteende.

I denna rapport beskrivs den demografiska utvecklingen och samhällsutvecklingen genom jämförelser mellan kohorter födda under 1900-talet. I rapporten beskrivs födda åren 1905, 1915, 1925, 1935, 1945, 1955, 1965, 1975 och 1985 ur olika perspektiv och de områden som studeras är uppväxtförhållanden, utbildning, förvärvsarbete, omflyttning, boende, familjebildning, barnafödande, separationer och dödlighet. Statistiken har hämtats från bland annat Befolkningsstatistiken, Arbetskraftsundersökningarna och Folk- och bostadsräkningar. Där det är möjligt har statistiken också kompletterats med SCB:s befolkningsprognos.

ISSN 1654-1510 (Online)
ISSN 0283-8788 (Print)
ISBN 978-91-618-1610-1 (Print)

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics Service, phone +46 8 506 948 01